Programmabegroting 2026

Gemeente Lingewaard

Inhoudsopgave

Algemeen 5
Aanbiedingsbrief 5
Leeswijzer 6
Financiën 8
2026 in één oogopslag 18

De programma's 20
1. Veiligheid 20
2. Verkeer, vervoer en waterstaat 23
3. Economie 27
4. Onderwijs 30
5. Sport, cultuurproductie en cultuurparticipatie 34
6. Sociaal domein 38
7. Volksgezondheid en milieu 49
8. Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing 53
9. Bestuur en ondersteuning 57

De paragrafen 62
Paragraaf 1 Lokale heffingen 62
Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 78
Paragraaf 3 Onderhoud kapitaalgoederen 86
Paragraaf 4 Financiering 92
Paragraaf 5 Bedrijfsvoering 97
Paragraaf 6 Verbonden partijen 101
Paragraaf 7 Grondbeleid 112
Paragraaf 8 Klimaat, Energie en Circulariteit 115
Paragraaf 9 Openbaarheid 121

Financiële overzichten 122
Algemene dekkingsmiddelen 122
Overhead 123
Investeringsplan 2026 - 2029 124
Meerjarenbegroting 2026 - 2029 126
Reserves en voorzieningen 129
Incidentele baten en lasten 133

Structurele mutaties reserves 136
Prognose balans 137
EMU-saldo 138
Autorisatie investeringsbudgetten 139

Bijlagen 140
Kerngegevens 140
Beleidsindicatoren 141
Overzicht grote investeringsprojecten 144
Bezuinigingsvoorstellen 145

Algemeen

Aanbiedingsbrief

Beste leden van de raad,

Wij bieden u hierbij de sluitende meerjarenbegroting 2026-2029 aan waarin wij de koers van de afgelopen jaren voortzetten. Samen blijven wij doelgericht werken aan de ambities van onze gemeente.

Financiële koers hersteld
Samen met u hebben we financiële tekorten weten af te wenden. De bezuinigingsvoorstellen uit de Kadernota 2026 zijn verwerkt in deze begroting, waardoor wij u een voor alle jaren sluitend perspectief kunnen voorleggen. Daarmee is ons huishoudboekje op orde.

Veel gerealiseerd en veel te doen
In 2025 is de aanbesteding voor de versterking van de sociale basis afgerond. Vanaf 2026 werken wij samen met onze partner Incluzio aan preventie, toegankelijke voorzieningen en sterke sociale netwerken. Tegelijkertijd nemen wij maatregelen om de zorg betaalbaar en beschikbaar te houden voor wie dat nodig heeft.

Ook in de fysieke leefomgeving zetten wij concrete stappen. In 2026 gaat de schop de grond in voor de realisatie van MFA Haalderen en MFSA Blauwenburcht. De maatschappelijke accommodatieplannen voor Angeren en Bemmel volgen in 2026. Daarnaast worden de scholen OBC Bemmel, IKC de Vonkenmorgen, en IKC de Doornick opgeleverd, en volgt de oplevering van IKC Het Sterrenbos een jaar later. Met de uitvoering van het geactualiseerde Integraal Huisvestingsplan Onderwijs starten wij in 2026.

De gemeenteraad heeft in 2025 een aantal ruimtelijke keuzes gemaakt, zoals de Visie Driegaarden, de startnotitie ruimtelijke opgave kern Bemmel en de woonzorgvisie. Daarnaast worden twee startnotities voorbereid voor Huissen-Oost en Bemmel-Haalderen. Deze startnotities dienen als kader voor de verdere ruimtelijke invulling.

Op het gebied van energietransitie ligt ons tussendoel voor 2030, elektriciteitsneutraal, binnen bereik. Daarbij werken we ook aan een warmteprogramma en een uitbreiding van het warmtenet.

Een stevige basis voor de toekomst
De landelijke verkiezingen leiden tot een nieuw kabinet met eigen plannen met een financiële uitwerking. De invloed daarvan op de gemeentelijke taken en onze financiën is nog onduidelijk. Ondanks dat hebben we nu een stevige basis gelegd waarmee we verder kunnen bouwen aan een sterke en toekomstbestendige gemeente met en voor onze inwoners en partners.

Lingewaard, 30 september 2025

Burgemeester en Wethouders

Leeswijzer

Per onderdeel van de begroting lichten we toe welke informatie hierin is opgenomen.

Algemeen

Naast de aanbieding en deze leeswijzer bestaat dit onderdeel uit 2 onderwerpen:

Financiën

- *Financiële resultaten*
  Hier wordt het begrote resultaat gepresenteerd van 2026 tot en met 2029, met hierbij een beoordeling of er sprake is van een structureel sluitende begroting. Met eventuele structurele effecten vanuit de doorwerking van het jaar 2025 is al zo veel mogelijk rekening gehouden bij de opstelling van deze begroting.
- *Van Kadernota naar Begroting*
  In dit onderdeel zijn de financiële mutaties na de Kadernota opgenomen en toegelicht.
- *Programmaresultaten*
  Hierin is een overzicht opgenomen van de baten, lasten en reservemutaties per programma. Ter vergelijking zijn ook de werkelijke cijfers van 2025 en de begroting van 2025 opgenomen.
- *Stelposten loon- en prijsstijging*
  In dit onderdeel nemen wij u mee in de stand van de stelposten die opgenomen zijn in de begroting voor de prijsstijgingen en areaalvergroting en de ontwikkeling van de salarissen.
- *Uitgangspunten begroting*
  Hier is het overzicht opgenomen van de uitgangspunten die gehanteerd zijn in deze begroting met betrekking tot de indexering en de circulaire gemeentefonds.

2026 in één oogopslag

Hierin is opgenomen waar het geld van onze gemeente naartoe gaat, waar dit vandaan komt en wat inwoners betalen aan de gemeente.

Programma's

Een programma is een samenhangend geheel van activiteiten. Per programma benoemen we de externe ontwikkelingen, de inhoudelijke onderwerpen, de doelen die we willen bereiken en wat we hiervoor gaan doen. Ook zijn de relevante beleidsnota's en eigen indicatoren opgenomen. Als laatste staan we stil bij de financiële kant van het programma binnen het onderdeel 'Wat kost het?' en het investeringsplan.
In programma 6 Sociaal domein is een extra onderdeel toegevoegd: 'Strategische agenda sociaal domein'. Hierin is opgenomen hoe wij de komende jaren de middelen uit de Reserve Sociaal Domein en de Reserve Van beschermd wonen naar beschermd thuis inzetten.

Paragrafen

De paragrafen zijn programma overstijgend. In de paragrafen leggen we de beleidslijnen vast met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten en de lokale heffingen. Naast de acht verplichte paragrafen, zijnde lokale heffingen, weerstandsvermogen en risicobeheersing, onderhoud kapitaalgoederen, financiering, bedrijfsvoering, verbonden partijen, grondbeleid en openbaarheid, heeft de gemeenteraad de paragraaf 'Klimaat en energie' toegevoegd.

Financiële overzichten

Hierin staat aanvullende financiële informatie, zoals een overzicht van de overhead, het investeringsplan en de reserves en voorzieningen. Deze onderdelen zijn in sommige gevallen verplicht, maar ook informatief van aard.

Bijlagen

In de bijlagen van deze Begroting zijn naast een aantal basisgegevens het overzicht grote investeringen, de bezuinigingsvoorstellen per programma en de verplichte beleidsindicatoren opgenomen.

Financiën

Financiële resultaten 2026 - 2029

Op 3 juli 2025 stelde u de Kadernota 2026 vast. Daarna deden zich een aantal ontwikkelingen voor waardoor het saldo van de meerjarenbegroting is gewijzigd. Dit betreft het financieel effect van de meicirculaire 2025, die ook in de raadsvergadering van 3 juli 2025 is behandeld en vastgesteld. De andere financiële ontwikkelingen die leiden tot het geactualiseerde saldo lichten wij toe in het onderdeel Van Kadernota naar Begroting 2026.
Hieronder een overzicht van het geactualiseerde saldo van de meerjarenbegroting 2026-2029. Hieruit komt naar voren dat de begroting alle jaren sluit met een positief saldo.

(bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Saldo meerjarenbegroting 2026-2029	802 V	2.041 V	532 V	785 V

Voor de beoordeling of er sprake is van een structureel sluitende begroting corrigeren wij de saldi van de meerjarenbegroting met de incidentele baten en lasten, zie het overzicht hieronder. Hieruit blijkt dat het structurele saldo van de meerjarenbegroting in alle jaren sluit met een positief saldo en zelfs positiever dan het saldo voor deze correctie.

(bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Saldo meerjarenbegroting 2026-2029	802 V	2.041 V	532 V	785 V
Elimineren:				
Bij: Incidentele lasten	2.986	2.131	966	1.889
Af: Incidentele baten	-1.784	-648	-80	
Saldo incidentele lasten en baten	1.202	1.483	886	1.889
Structurele saldo meerjarenbegroting 2026-2029	**2.004** V	**3.524** V	**1.418** V	**2.674** V

Van Kadernota naar Begroting 2026

Bedragen x € 1.000

	2026	2027	2028	2029
Saldo Meerjarenbegroting (MJB) vóór Meicirculaire '25 en Kadernota '26	**-3.885**	**-1.334**	**-750**	**-605**
Meicirculaire 2025	3.643	3.466	1.229	2.178
Kadernota 2026	2.104	1.643	2.053	2.243
Amendementen Kadernota 2026				
Terugdraaien bezuinigingen	-44	-338	-338	-338
Extra budget transformatie Sociaal Domein	-150	-150		
Saldo vóór actualisatie MJB 2026-2029	**1.668**	**3.288**	**2.195**	**3.479**
Prijsstijgingen en areaalvergroting 2026	-314	-416	-609	-709
Kapitaallasten	122	-270	-508	-1.425
Salarissen	13	148	-156	-240
Aanvullend vervangingsbudget personeel	-200	-200	-200	-200
Informatisering en automatisering	-90	-137	-181	-214
Belastingen en verzekeringen	-55	-56	-56	-56
Verbonden partijen	63	156	165	165
Onroerende zaakbelasting (OZB)	92	152	218	290
Overige belastingen	-98	-116	-116	-116
Dekking afschaffen hondenbelasting	298	298	298	298
Grondexploitaties en faciliterende projecten	-260	-260	-260	-260
Afval - riolering	127	47	190	209
Nieuw beleid				
Veilig in en om school (VIOS)	-70	-70	-70	-70
Participatie	-25	-25	-25	-25
Kwaliteitsimpuls inkoopfunctie	-85	-	-	-
Bezuinigingen	-227	-317	-172	-172
Overig - afwijkingen < € 50.000	-158	-182	-182	-169
Saldo Meerjarenbegroting 2026-2029	**802**	**2.041**	**532**	**785**

Toelichting van Kadernota naar Begroting

Verhoging stelpost prijsstijgingen en areaalvergroting
De indexpercentages zijn hoger dan eerder ingeschat. Bij de Kadernota 2026 is hiervoor een grove inschatting gemaakt op basis van de voorgaande jaren. Bij de actualisatie van de budgetten voor deze begroting rekenen we de percentages door volgens de contracten met leveranciers en partners. Dit leidt tot extra prijsstijgingen van gemiddeld € 150.000 per jaar. We passen de stelpost voor de volgende jaren hier op aan.
Daarnaast is er sprake van een eenmalige inhaalslag voor de prijsstijgingen voor openbaar groen. Hiervoor is in 2022 en 2023 per abuis geen indexatie toegepast en in 2024 een te laag indexpercentage (zie ook de 2e Tussentijdse rapportage 2025).

Kapitaallasten
De afwijking op de kapitaallasten heeft de volgende oorzaken:

Actualisatie planning en hoogte investeringen
Bij de begroting actualiseren we jaarlijks de planning en de hoogte van de lopende en nieuwe investeringen. Deze actualisatie leidt tot mutaties in alle jaren. Deze mutaties worden veroorzaakt door het doorschuiven van planningen van investeringen en daarnaast geactualiseerde investeringsbudgetten.

Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2025 (IHP)
In deze begroting is het IHP verwerkt waarover uw raad op 1 oktober jl. heeft besloten. In dit IHP zijn incidentele locatiegebonden kosten opgenomen vanaf 2026: € 210.000 in 2026, € 333.000 in 2027, € 283.000 in 2028 en € 1.283.000 in 2029 (zie ook het investeringsplan in deze begroting).
De structurele kapitaallasten van het IHP 2025 starten pas in 2031 en zie je daarom nog niet terug in deze begroting.

Salarissen
Elk jaar stellen we de salarislasten bij op basis van de CAO en de verwachte stijging van het salaris (op basis van een indexering). Deze nieuwe doorrekening leidt in deze begroting tot een voordeel in 2026 en 2027 en een nadeel in 2028 en 2029. Daarnaast zijn de opleidingskosten geïndexeerd op basis van de salarislasten. De opleidingskosten zijn 2% van de totale salarislasten.

Vervangingsbudget personeel
Naar aanleiding van de bezuinigingen begroten we vanaf 2026 op basis van de werkelijke salarislasten in plaats van op basis van het maximum van de functieschaal. Hierdoor is de vervangingsruimte afgenomen. Gezien de hoogte van ons ziekteverzuim en de hogere kosten voor vervanging door de krapte in de arbeidsmarkt, stellen wij voor € 200.000 extra vrij te maken voor de vervanging van personeel.
Met dit budget hebben we ruimte om in uitzonderlijke situaties snel te kunnen handelen. We monitoren de inzet van dit budget gedurende het jaar. Mocht het budget niet toereikend zijn, dan komen we hiervoor tijdig bij uw raad terug. Daarnaast beoordelen wij jaarlijks bij de begroting opnieuw of de hoogte van het budget nog passend is.
Vervanging zetten we alleen in bij cruciale functies waarvan het uitblijven direct leidt tot een verstoring van de dienstverlening of continuïteit van de bedrijfsvoering. Denk bijvoorbeeld aan oplopende wachtlijsten of het wegvallen van noodzakelijke bedrijfsprocessen. In alle andere gevallen bekijken we of werkzaamheden binnen de organisatie kunnen worden opgevangen of tijdelijk kunnen worden afgeschaald.

Informatisering en automatisering
De kosten voor een aantal ICT-componenten zijn gestegen, waaronder de inrichting van de digitale werkplek. Dit komt omdat de huidige leverancier stopt en de vervanging duurder is. Daarnaast vereisen wettelijke taken zoals de Wet Open Overheid diverse aanpassingen zoals anonimiseringssoftware en het openbaar maken van GEO-informatie van Lingewaard. Dit leidt tot extra lasten vanaf 2026
Vanaf 2026 hebben we extra kapitaallasten naar aanleiding van investeringen in 2025, zoals de vervanging van het firewallcluster in het kader van informatiebeveiliging.
Eens in de vijf jaar is het nodig de ICT-infrastructuur te vervangen. Hier starten wij in 2027 mee en ronden dit af in 2028. De implementatiekosten en de hogere prijzen voor vervanging leiden tot een substantiële verhoging van de kapitaallasten vanaf 2028 en 2029.

Belastingen en verzekeringen
De actualisatie van premies en tarieven leidt tot een structureel nadeel van € 55.000. Dit betreft met name de belastingen van onze eigen gebouwen, zoals waterschapsbelasting en onroerend zaakbelasting (OZB). Daarnaast zijn de tarieven gestegen van een aantal verzekeringen, zoals de aansprakelijkheidsverzekering.

Verbonden partijen
Dit betreft de mutaties van de bijdragen aan drie verbonden partijen:

<u>Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM), nadeel € 92.000 in 2026</u>
Het nadeel in 2026 wordt voornamelijk veroorzaakt door het incidenteel geld dat in 2026 benodigd is voor het digitaal kinddossier en het incidentele budget voor het project ‘Ik, Wij, Brandweer’ in 2026 en 2027.
In de jaren 2027 en verder is de afwijking beperkt en betreft het een klein voordeel.

<u>Bedrijfsvoeringsorganisatie doelgroepenvervoer regio Arnhem-Nijmegen (BVO DRAN), voordeel € 86.000</u>
De bijdrage aan de BVO DRAN is naar beneden bijgesteld. Dit komt vooral doordat steeds meer leerlingen door hun ouders worden gebracht en zelfstandig naar school leren reizen, bijvoorbeeld met de (elektrische) fiets of het openbaar vervoer. Daardoor neemt het gebruik van leerlingenvervoer af, wat niet alleen leidt tot lagere kosten, maar ook een positieve ontwikkeling is in de zelfstandigheid van kinderen en het nemen van verantwoordelijkheid door ouders. Daarnaast daalt het aantal gereden kilometers binnen het doelgroepenvervoer, onder meer door een afname van deelname aan dagbesteding en doordat inwoners vaker gebruikmaken van andere vormen van vervoer. Deze ontwikkelingen samen zorgen voor lagere gemeentelijke kosten en daarmee voor een lager aandeel in de bijdrage aan de BVO DRAN.

<u>Modulaire Gemeenschappelijke regeling Sociaal Domein Centraal Gelderland (MGR), voordeel € 68.000</u>
Jaarlijks daalt het aantal dienstverbanden Sociale Werkvoorziening (SW) omdat sinds 2015 geen nieuwe indicaties meer worden afgegeven vanwege de afschaffing van de Wet sociale werkvoorziening.
Dit betekent dat de loonkosten en de begeleidingsbijdrage voor deze groep werkenden dalen.
We zien wel dat in 2025 de begroting van de MGR is bijgesteld vanwege een hogere loonkostenstijging dan begroot. Hier is nog niet duidelijk of en welk financieel effect dit heeft op de bijdrage aan de MGR voor 2026 en verder.
In het raadsvoorstel Zienswijze jaarstukken MGR Sociaal domein Centraal Gelderland dat voorlag in de raad van 5 juni 2025 was per abuis een onjuiste tabel opgenomen. Daarin was een nadeel opgenomen van € 149.000 in 2026. Dit is niet correct, het betreft een voordeel € 68.000. Dit voordeel hebben we verwerkt in deze begroting.

Onroerende zaakbelasting (OZB)
Jaarlijks actualiseren we de indexering, waarmee deze aansluit bij het indexpercentage zoals opgenomen in de meicirculaire 2025 van het gemeentefonds. Daarnaast actualiseren we het aantal woningen en niet-

woningen op basis van de werkelijke cijfers en de verwachte oplevering in de komende jaren. Dit leidt tot een voordeel in 2026 en verder.

Overige belastingen
Voor de uitvoering van de gemeentelijke belastingen werken we samen met de gemeente Overbetuwe. Zij voeren deze taken voor ons uit, wij betalen daarvoor een vergoeding. Deze vergoeding wordt jaarlijks geactualiseerd op basis van de loon- en prijsontwikkeling. Dit leidt tot € 60.000 meerkosten.
Hiertegenover staan de indexeringen op de verschillende heffingen van onze gemeente.
Daarnaast hebben we de opbrengsten reinigingsheffing bijgesteld op basis van de werkelijk opbrengsten in de afgelopen jaren. Dit leidt tot een nadeel van € 30.000 per jaar.

Dekking afschaffing hondenbelasting
In de Begroting 2025 heeft uw raad besloten de hondenbelasting vanaf 2026 af te schaffen. Deze hondenbelasting werd ingezet voor de dekking van de voorzieningen voor honden binnen de gemeente. In mei van dit jaar bent u via een informatienota geïnformeerd over de financiële verwerking van de afschaffing van de hondenbelasting. Dit is verwerkt in deze Begroting en betreft de volgende mutaties:

- Vervallen directe kosten € 113.000 structureel
- Stijging OZB € 87.000 structureel
- Stijging afvalstoffenheffing € 98.000 structureel

Grondexploitaties en faciliterende projecten
Aan grondexploitaties (grex-en) en faciliterende projecten wordt onder andere de inzet van medewerkers en rente doorbelast. We zien dat het aantal grondexploitaties en faciliterende projecten terugloopt. Dit heeft gevolgen voor de doorbelasting van de uren. Salarislasten kunnen dan niet meer gedekt worden uit de grondexploitatie, maar komen ten laste van het reguliere salarisbudget. Dit leidt tot een nadeel van € 209.000.
Daarnaast is de interne rente van de gemeente verlaagd van 1,5% naar 1% op basis van de huidige rente op onze leningportefeuille. Hierdoor belasten we minder rente door, wat leidt tot een nadeel van ruim € 50.000.

Afval - riolering
Elk jaar wordt opnieuw de toerekening van de lasten aan de heffing voor de riolering en afval berekend. In 2025 leidt deze geactualiseerde toerekening tot een voordeel. Dit wordt met name veroorzaakt door de hogere lasten voor afval en riolering, waardoor ook de extracomptabele toe te rekenen BTW hoger is.
In de bezuinigingen is de aanpassing van de methodiek van de toerekening van de overhead opgenomen. Het effect daarvan op afval en riolering is opgenomen binnen de regel ‘Bezuinigingen’ in het financieel overzicht en onder dat kopje toegelicht.

Nieuw beleid

Veiligheid in en om school (VIOS)
Sinds 2022 implementeren we samen met verschillende scholen de VIOS-aanpak in Lingewaard. We startten met één school (voorgezet onderwijs), maar hebben de aanpak inmiddels uitgebreid naar zes scholen (zowel primair onderwijs als voortgezet onderwijs). Tot nu toe besloten we jaarlijks of we de aanpak verlengden, op basis van de behoefte van zowel scholen als de gemeente.
Uit de evaluaties en gesprekken met de verschillende scholen komt naar voren dat blijvende betrokkenheid van de gemeente van belang is. Onder andere omdat wij als gemeente een centrale rol vervullen op het snijvlak van zorg veiligheid en onderwijs. De voorgestelde middelen bedragen de kosten voor een coördinator schoolveiligheid.

Participatie

Op 28 maart 2024 is het participatiebeleid door uw raad vastgesteld. We bereiken steeds meer inwoners, door beter gebruik te maken van de website, samen.lingewaard.nl en onze andere communicatiemiddelen. Alsook door het verder professionaliseren van de uitvoering en organisatie van de inwonersavonden. Om het bereik verder te vergroten willen we de Lingewaardapp ontwikkelen. Deze app koppelt verschillende gemeentelijke systemen aan elkaar en maakt het mogelijk om inwoners op een actieve manier te informeren over hun leefomgeving. Denk hierbij aan actuele informatie over wegwerkzaamheden, vergunningen in de buurt, evenementen en inwonersbijeenkomsten. Daarnaast krijgen zij ook een melding als er een nieuwsbericht is op samen.lingewaard.nl over een project dat zij volgen. Om deze app te ontwikkelen, te implementeren en jaarlijks te beheren is € 25.000 per jaar nodig.

Kwaliteitsimpuls inkoop en aanbesteding

Dit betreft de inzet van tijdelijk extra budget voor de inkoopfunctie. Uit onderzoek is gebleken dat een aantal acties nodig is om de inkoopfunctie te verbeteren en toekomstbestendig te maken. Het gaat daarbij onder meer om het actualiseren van ons beleid en inkoopvoorwaarden, het verbeteren van de relatie met (lokale) marktpartijen en het opzetten van een inkoopkalender.
Daarmee verkleinen wij het risico op onrechtmatigheden en afwijkingen, zoals ook door de accountant is gesignaleerd. Daarnaast laat de praktijk bij andere gemeenten zien dat een goed ingerichte inkoopfunctie leidt tot een voordeel van 0,5% tot 1% van het jaarlijkse inkoopvolume.

Bezuinigingen

De bezuinigingen waarover uw raad heeft besloten bij de Kadernota 2026 zijn uitgewerkt in deze begroting (zie bijlage bezuinigingsvoorstellen).
Naar aanleiding van deze uitwerking zijn een aantal wijzigingen naar voren gekomen. Ook zijn in deze begroting de frictiekosten voor de bezuinigingen in het sociaal domein verwerkt. In de onderstaande tabel is hier een overzicht van opgenomen, met een toelichting eronder per onderdeel.

Bedragen x € 1.000

Prgr		2026	2027	2028	2029
1 & 7	Terugdraaien bezuiniging 5% VGGM	0	-240	-240	-240
6	Correctie stoppen rechtswinkel en HAN leerkring	-6	0	0	0
6	Frictiekosten sociaal domein	-290	-145	0	0
9	Bibliotheek in de tabaksschuur	30	30	30	30
9	Optimalisatie overhead	50	50	50	50
9	Correctie bezuiniging opleidingskosten	-12	-12	-12	-12
	Totale mutaties	**-227**	**-317**	**-172**	**-172**

Terugdraaien bezuiniging 5% VGGM

De VGGM heeft als opdracht gekregen om meerdere bezuinigingsscenario's uit te werken oplopend tot een bezuiniging van 10%. In de bezuinigingsvoorstellen die wij bij de Kadernota 2026 voorlegden, hadden we rekening gehouden met 5%. Het bestuur van de VGGM heeft meerdere bezuinigingsscenario's besproken. De conclusie is dat er geen aanvullende bezuinigingen mogelijk zijn op de al ingeboekte 2% bezuiniging vanaf 2025.

Correctie stoppen rechtswinkel en HAN leerkring

Per abuis was deze bezuiniging in de Kadernota 2026 al vanaf 2026 opgenomen. Dit betreft echter een subsidie. Bezuinigingen op subsidies worden pas doorgevoerd vanaf 2027 zodat de subsidieontvanger zorgvuldig geïnformeerd kan worden en zich kan voorbereiden op het wegvallen van de subsidie.

Frictiekosten sociaal domein
Om de bezuinigingen in het sociaal domein te implementeren is het noodzakelijk om ook te investeren. Meer informatie en een onderbouwing van deze frictiekosten is opgenomen in het document 'Bezuinigingsvoorstellen Kadernota 2026 in het sociaal domein in samenhang'.

Bibliotheek in de tabaksschuur
De bibliotheek van Bemmel is vanaf september 2025 voor 5 jaar gevestigd in de tabaksschuur. Dit leidt tot extra inkomsten voor de gemeente. In de bezuinigingsvoorstellen in de Kadernota is het optimaliseren van de exploitatie van de tabaksschuur opgenomen voor een bedrag van € 1.000. De vestiging van de bibliotheek in de tabaksschuur leidt tot extra inkomsten waardoor een aanvullend voordeel ontstaat van € 30.000.

Optimalisatie overhead
In de Kadernota is een inschatting gemaakt van het financieel effect van het aanpassen van de methodiek van de toerekening van overhead aan riolering, afval en projecten. Het financieel effect is hoger dan verwacht. Dit komt door de extra doorrekening van overhead aan grondexploitaties en faciliterende projecten. Hier was in de Kadernota 2026 voorzichtigheidshalve maar beperkt rekening mee gehouden, aangezien er geen zicht was op de door te belasten uren in 2026.
In de kadernota is voor afval en riolering een inschatting gemaakt van de extra heffingen naar aanleiding van deze aanpassing van de systematiek. In deze begroting is dit verwerkt en dit leidt tot een stijging van het tarief van de afvalstoffenheffing van ongeveer € 9,00 per huishouden. Voor riolering leidt het tot een stijging van ongeveer € 8,00 per aansluiting, deze stijging wordt opgevangen door een extra onttrekking uit de voorziening riolering.

Correctie bezuiniging opleidingskosten
In de Kadernota 2026 is een bezuiniging opgenomen op de opleidingskosten van 2% over de te bezuinigen salarislasten van € 400.000. Dit komt neer op € 8.000, echter is hier per abuis € 20.000 opgenomen.

Overig
Dit betreft een optelsom van meerdere afwijkingen, die elk afzonderlijk kleiner zijn dan € 50.000. Dit betreft onder meer:

- Bijstelling budget beveiligingsdiensten € 17.000 nadelig
- Correctie inkomsten explosievendetectie € 30.000 nadelig
- Extra kosten verkiezingen € 10.000 nadelig
- Actualisatie inkomsten reisdocumenten € 22.000 voordelig
- Stijging energie- en brandstofkosten € 45.000 nadelig
- Verlaging SPUK binnensport € 32.000 nadelig
- Onderhoud kunstgrasvelden RKHVV Huissen € 20.000 nadelig

Resultaten 2026 per programma

In onderstaande tabel zijn de **lasten (-)** en **baten (+)** per programma weergegeven.

Bedragen x € 1.000

1	Veiligheid	2024 Werkelijk	2025 Begroot	2026 Begroot	2026 Lasten	2026 Baten
1	Veiligheid	-4.493	-4.889	-5.056	-5.098	43
2	Verkeer, vervoer en waterstaat	-11.257	-7.268	-7.269	-7.532	264
3	Economie	215	-1.322	-1.285	-2.729	1.444
4	Onderwijs	-4.282	-4.982	-5.179	-5.694	515
5	Sport, cultuurproductie en -participatie	-7.609	-9.102	-9.450	-11.338	1.889
6	Sociaal domein	-46.018	-51.505	-51.655	-64.632	12.979
7	Volksgezondheid en milieu	-1.387	-1.719	-867	-15.021	14.154
8	Volkshuisv.,Leefomgev., Sted. vernieuw.	-5.076	-3.065	-3.648	-9.006	5.359
9	Bestuur en ondersteuning	75.741	80.158	83.427	-29.108	112.537
	Saldo exclusief mutaties reserves	**-4.166**	**-3.694**	**-982**	**-150.158**	**149.184**
2	Reserves Programma 2	4.641	-446	**-500**	-572	72
3	Reserves Programma 3	-1.687	-	**-**	-	-
4	Reserves Programma 4	-	-	**274**	-	274
5	Reserves Programma 5	-2.314	263	**141**	-8	150
6	Reserves Programma 6	411	1.396	**418**	-461	879
7	Reserves Programma 7	-224	350	**400**	-	400
8	Reserves Programma 8	5.629	125	**125**	-	125
9	Reserves Programma 9	2.102	1.035	**923**	-	923
	Saldo inclusief mutaties reserves	**4.392**	**-971**	**802**	**-151.199**	**152.007**

Stelposten loon- en prijsstijging

	2026	2027	2028	2029
Prijsstijgingen en areaalvergroting	-	2.943.000	5.827.000	8.727.000
Stijging salarissen	-	636.000	1.534.000	2.420.000
Totaal	**-**	**3.579.000**	**7.361.000**	**11.147.000**

Prijsstijging en areaalvergroting
In de tabel is de stand van deze stelpost opgenomen ná verwerking van de prijsstijgingen en areaalvergroting in deze begroting. Daarom is de stelpost € 0 in 2026, immers de effecten voor 2026 zijn al structureel verwerkt.
Op basis van de gemiddelde prijsstijging in 2026 is de stelpost voor de komende jaren met € 150.000 structureel per jaar verhoogd. Hiermee blijft de stelpost op niveau om prijsstijgingen en areaaluitbreiding in de komende jaren op te vangen.

Stijging salarissen
Deze stelpost is bedoeld voor de verwachte loonontwikkeling na afloop van de huidige cao Gemeenten. Deze loopt van 1 april 2025 tot en met 31 maart 2027. De daarin afgesproken salarisstijgingen zijn rechtstreeks in de loonkosten verwerkt en dus niet in deze stelpost opgenomen.
Voor de periode daarna is de verwachte loonontwikkeling gebaseerd op de ramingen voor het bruto binnenlands product prijs, zoals opgenomen in de meicirculaire 2025. Dit leidt tot de volgende verwachte stijgingspercentages:

- 2,5% in 2027 (9 maanden, omgerekend 1,9%)
- 2,6% in 2028
- 2,5% in 2029

Uitgangspunten begroting

Lonen en sociale lasten	De salariskosten ramen we op basis van de huidige CAO met daarbij een inschatting van een CAO-stijging van 1 april 2027 t/m eind 2029 conform het bruto binnenlands product prijs zoals opgenomen in de Meicirculaire 2025 (2027: 2,5% - 2028: 2,6% - 2029: 2,5%).
Prijsindexering exploitatie	2,7% (prijs bruto binnenlands product Meicirculaire 2025, jaarschijf 2026)
Prijsindexering investeringen	Alleen op de investeringsbudgetten van onderwijshuisvesting wordt een indexering toegepast. Deze is op basis ven de BDB-index (bouwkostendata 2024 2,9%).
Algemene uitkeringen	In de Kadernota: Septembercirculaire 2024 / Decembercirculaire 2024. In de Begroting: Meicirculaire 2025.
Onroerende zaakbelasting	6,22% - 4,72% indexering (gecombineerde bruto binnenlands product (bbp) index meicirculaire 2025) + 1,5% extra.
Overige lokale heffingen	Indexering van de tarieven met 2,7%, uitgaande van kostendekkende tarieven.
Omslagrente	1,00%
Kapitaalmarktrente (lang)	3,50%
Geldmarktrente (kort)	1,75%
Het aantal inwoners en woningen zijn onderdeel van de berekeningen van onder andere de algemene uitkering, de opbrengst onroerendezaakbelastingen, de opbrengsten bouwleges en de bijdragen aan samenwerkingsverbanden.	
Aantal inwoners	47.900 (per 1 januari 2026)
Aantal woningen	20.707 (per 1 januari 2026)

2026 in één oogopslag

Waar gaat het geld naar toe?

	Programma	lastenx€1.000	% van totaal
1	Veiligheid	-5.098	3,4%
2	Verkeer, vervoer en waterstaat	-8.103	5,4%
3	Economie	-2.729	1,8%
4	Onderwijs	-5.694	3,8%
5	Sport, cultuurproductie en -participatie	-11.346	7,5%
6	Sociaal domein	-65.094	43,1%
7	Volksgezondheid en milieu	-15.022	9,9%
8	Volkshuisv.,Leefomgev., Sted. vernieuw.	-9.006	6,0%
9	Bestuur en ondersteuning	-29.110	19,3%
	Totaal van de programma's	**-151.202**	**100%**

Waar komt het geld vandaan?

	Programma	Baten x €1.000	% van totaal
1	Veiligheid	42	0,0%
2	Verkeer, vervoer en waterstaat	336	0,2%
3	Economie	1.444	0,9%
4	Onderwijs	790	0,5%
5	Sport, cultuurproductie en -participatie	2.037	1,3%
6	Sociaal domein	13.857	9,1%
7	Volksgezondheid en milieu	14.554	9,6%
8	Volkshuisv.,Leefomgev., Sted. vernieuw.	5.484	3,6%
9	Bestuur en ondersteuning	113.460	74,6%
	Totaal van de programma's	**152.004**	**100%**

Wat betalen inwoners?

De gemeente ontvangt ook geld uit lokale belastingen en heffingen. Hieronder ziet u wat een inwoner van Lingewaard jaarlijks betaalt.

	2025	2026
 OZB (gemiddeld tarief per woning)	€ 546,14	€ 584,32
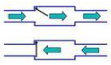 Riool- en waterzorgheffing		
- gebruiker	€ 147,36	€ 151,32
- eigenaar/gebruiker	€ 223,20	€ 229,20
 Afvalstoffenheffing (per adres)*		
Vast tarief	€ 227,62	€ 266,64
Diftar per lediging	€ 9,00	€ 9,45
 Hondenbelasting (per hond)	€ 73,16	€ 0
 Toeristenbelasting		
- verblijf op camping	€ 1,25	€ 1,25
- overige overnachtingen	€ 1,25	€ 2,50

De programma's

1. Veiligheid

Onder dit programma vallen taken met betrekking tot toezicht en handhaving van de openbare orde, het tegengaan van georganiseerde criminaliteit en het bevorderen van een veilige woon- en leefomgeving. Via de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM) richten we ons ook op brandweerzorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing.

Ontwikkelingen

Openbare orde en veiligheid in een samenleving met uiteenlopende opvattingen

Besluiten van de overheid kunnen leiden tot stevige maatschappelijke discussies met uiteenlopende opvattingen. Landelijk en lokaal zien we ook dat dit tot polarisatie kan leiden. Dit onderstreept het belang van goed inzicht in maatschappelijke ontwikkelingen en van tijdige, transparante communicatie.

Toename zorg- en veiligheidsvraagstukken

Zowel landelijk als lokaal hebben we te maken met complexe uitdagingen op het snijvlak van zorg en veiligheid. Het aantal incidenten met personen met verward gedrag neemt toe. Daarnaast zien we dat meer inwoners betrokken raken bij verschillende vormen van criminaliteit, als slachtoffer of als dader. Dit vraagt om een goede samenwerking met onze zorg- en veiligheidspartners, maar ook om het weerbaarder maken van onze inwoners en ondernemers.

Weerbaarheid en veerkracht op lokaal niveau

Toenemende geopolitieke spanningen, hybride dreigingen, klimaatverandering en het grotere risico op langdurige stroomuitval zijn dreigingen die nieuwe opgaven met zich mee brengen voor de manier waarop we als samenleving omgaan met thema’s als maatschappelijke weerbaarheid en veerkracht, openbare orde en crisisbeheersing. De gevolgen van een (langdurige) crisis worden uiteindelijk lokaal gevoeld, bij inwoners, bedrijven en instellingen.
Daarom spelen gemeenten een sleutelrol in het versterken van de maatschappelijke weerbaarheid en veerkracht. Bovendien hebben zij wettelijke taken tijdens crises, zoals op het gebied van bevolkingszorg. In de komende jaren zal ook de gemeente Lingewaard een antwoord moeten formuleren op deze dreigingen. We doen dat in overleg met de VGGM en de andere partners binnen de crisisorganisatie van de gemeente.

Wat willen we bereiken?

We willen de veiligheid verbeteren en het veiligheidsgevoel vergroten. Door pro-actief en preventief in te grijpen, voorkomen we zwaardere problematiek en overlast. Dit doen we in nauwe samenwerking met zorg- en veiligheidspartners, zoals het Lokaal Zorg- en Veiligheidsnetwerk en het jeugdgroepenoverleg.
Inwoners roepen we op om bij te dragen aan een veilige samenleving. Daar waar nodig treden we, veelal in samenwerking met partners, repressief op. Hiervoor volgen we een meerjarige lijn, omdat veiligheid continue aandacht en bijsturing vraagt.

Onze doelen zijn:
1. Een veilige woon- en leefomgeving;
2. Weerbare inwoners en ondernemers tegen ondermijning en digitale criminaliteit.

Wat gaan we doen in 2026?

Een veilige woon- en leefomgeving (doel 1)

- Om woonoverlast te beperken, passen we in een zo vroeg mogelijk stadium buurtbemiddeling toe.
- We willen de bereidheid bij inwoners verhogen om verdachte, ondermijnende en zorgelijke situaties te melden. Dat doen we onder andere door meerdere malen gericht informatie te verstrekken via sociale media en Hét Gemeentenieuws. Ook besteden we minimaal twee keer per jaar aandacht aan de meldkaart en gaan we minimaal twee keer per jaar fysiek met inwoners in gesprek over meldingsbereidheid.
- We richten ons op het voorkomen van drugs- en alcoholgebruik door jongeren/jongvolwassenen. Daarnaast richten we ons op het mogelijk afglijden van hen in de criminaliteit. Deze groep loopt een groter risico dan volwassenen. Hier zetten we zowel preventief (voorlichting, HALT-trajecten) als repressief (politie, boa's) op in.

Weerbare inwoners en ondernemers tegen ondermijning en digitale criminaliteit (doel 2)

- We houden minimaal twee bewustwordingscampagnes en/of bijeenkomsten voor specifieke doelgroepen over (digitale) criminaliteit. Daarnaast organiseren we ten minste één interne en twee externe bewustwordingscampagnes over het herkennen van signalen van ondermijning. Één van deze campagnes richt zich specifiek op het herkennen van signalen van uitbuiting.
- We voeren minimaal één integrale controle - samen met onder andere omgevingsdienst, douane, arbeidsinspectie en politie - uit op elk van de volgende aandachtsgebieden:
    - buitengebied;
    - bedrijventerreinen;
    - leegstaande panden.
- We maken het criminelen zo lastig mogelijk om in onze gemeente voet aan de grond te krijgen. Dat doen we onder andere door het uitvoeren van de BIBOB toets bij vergunningaanvragen, vastgoedtransacties en integriteitsonderzoeken bij zorgaanbieders. Ook sluiten we woningen en panden bij drugs- of wapenvondsten.

Wat mag het kosten?

In onderstaande tabel zijn de **lasten (-)** en **baten (+)** opgenomen die aan het programma verbonden zijn.

Bedragen x € 1.000

1	Veiligheid	2024 Werkelijk	2025 Begroot	2026 Begroot	2026 Lasten	2026 Baten
1.1	**Crisisbeheersing en brandweer**	**-3.041**	**-3.278**	**-3.412**	**-3.428**	**17**
60101	Explosievendetectie en -ruiming	-26	7	**-22**	-27	5
60102	Crisisbeheersing en Brandweer	-2.848	-3.083	**-3.200**	-3.211	12
60103	Brandweerposten - Beheer & Onderh.	-167	-202	**-190**	-190	-
1.2	**Openbare orde en veiligheid**	**-1.452**	**-1.611**	**-1.644**	**-1.670**	**26**
60104	Uitvoering APV en Bijz. wetten	-432	-481	**-442**	-468	26
60105	Beleid Openbare Orde & Veiligheid	-618	-637	**-669**	-669	-
60106	Uitvoering Openbare Orde & Veiligh.	-402	-493	**-440**	-440	-
60107	Dierenwelzijn	-	-	**-93**	-93	-
	Saldo Lasten en Baten	**-4.493**	**-4.889**	**-5.056**	**-5.098**	**43**
	Onttrekkingen reserves	-	-	**-**	-	-
	Toevoegingen reserves	-	-	**-**	-	-
	Saldo inclusief mutaties reserves	**-4.493**	**-4.889**	**-5.056**	**-5.098**	**43**

Beleidsnota's

Integraal Veiligheidsplan 2024-2027
Algemene plaatselijke verordening 2025
(besluitvorming Algemene Plaatselijke Verordening 2026 is gepland voor de raad van december 2025)
Preventie- en Handhavingsplan Alcohol en Drugs Lingewaard 2025-2028

Investeringsplan

Voor het programma Veiligheid zijn geen investeringen opgenomen in het Investeringsplan 2026-2029.

2. Verkeer, vervoer en waterstaat

Onder dit programma vallen alle taken die gaan over het aanleggen en onderhouden van de wegen. Inclusief voorzieningen voor fietsers, voetgangers, parkeren, straatinrichting, verkeersborden, straatverlichting, openbaar vervoerhaltes en gemeentelijke watergangen.

Ontwikkelingen

Doortrekking A15

In juli 2025 zijn geactualiseerde contracten voor de aanleg van de weg ondertekend en is een tijdplanning bekendgemaakt. De voorbereidingen worden in onze gemeente in het veld zichtbaar met de aanleg van een bouwweg tussen de Van Elkweg (Bemmel) en de Lodderhoeksestraat (Angeren) in 2026. Gepland is om de nieuwe A15 met de brug over het Pannerdensch Kanaal in 2031 te openen. Gelijktijdig met de weg wordt de snelfietsroute F15 aangelegd. Het project is digitaal te volgen via www.via15.nl.

Openbaar vervoer

Vervoerder Transdev heeft de aanbestedingsprocedure voor het busvervoer in de regio Arnhem-Nijmegen-Foodvalley gewonnen. Deze nieuwe OV-concessie start in juni 2026 en loopt tot juni 2036. Tot juni 2026 blijft de tijdelijke noodconcessie van kracht. In de nieuwe OV-concessie

- blijft de dienstverlening voor het sociaal ontwikkelbedrijf tussen Arnhem CS en NEXTgarden gelijk;
- verbetert de aansluiting van andere buslijnen bij overstappen en op treinstations waardoor wachttijden bij overstappen korter worden;
- gaat de frequentie van lijn 300 omhoog (6x tijdens spits en 4x per uur verder overdag;
- rijdt lijn 300 in Nijmegen door naar HAN en Radboud Universiteit;
- komt een dienstregeling voor nachtbussen in de nacht van zaterdag op zondag terug;
- wordt ingezet op zero-emissiebussen.

Blijvende mobiliteitsgroei

Kennisinstituten (CBS, CPB, Kennisinstituut Mobiliteit) voorspellen een voorlopig blijvende toename van verkeer. Dat geldt voor het aantal verkeersdeelnemers en voor het aantal kilometers dat we reizen. Dat heeft verschillende oorzaken: groei van het aantal inwoners, groei van vrijetijdsritten, groei van het kiezen voor individueel vervoer boven trein of bus, groei van vrachtverkeer. In en rond stedelijke gebieden wordt mobiliteit naast de verkeerskundige afwikkeling steeds meer ook een ruimtelijke uitdaging. Reistijden per auto worden sowieso langer. In regionaal verband wordt die toenemende drukte van een aanpak voorzien.

Wat willen we bereiken?

We willen dat onze woon- en werklocaties goed bereikbaar zijn en dat het verkeer veilig kan worden afgewikkeld. Tegelijkertijd zien we dat de verkeersdrukte toeneemt. Opgaven en (prioritaire) maatregelen zijn opgenomen in de Mobiliteitsvisie uit 2022 en het Maatregelenprogramma GMP-plus uit 2021. Met de omvang van de opgave voor woningbouw in onze regio en meer specifiek in onze gemeente vinden we het belangrijk dat middelen en maatregelen goed zijn afgestemd op het bouwprogramma en op mobiliteitsmaatregelen van andere overheden / wegbeheerders. Daarvoor is nodig dat het GMP+ wordt geactualiseerd.

In 2026 werken we aan de volgende doelen:

1. Veilige mobiliteit voor alle weggebruikers.
2. Bereikbare woonkernen en bedrijventerreinen.
3. Verduurzaming van mobiliteit.

Wat gaan we doen in 2026?

In 2026 gaan we het Maatregelenprogramma GMP-plus actualiseren. Als basis hiervoor leggen we in 2026 een koersdocument ter besluitvorming voor aan uw raad, waarin we de verbinding maken naar de langere termijn uit de Mobiliteitsvisie en mobiliteit in samenhang met ruimtelijke ontwikkelingen (bijv. toekomstige woningbouw) beschouwen. Daarmee kunnen we duidelijkere keuzes voorleggen bij het actualiseren van maatregelen uit het GMP-plus.

Voor verreweg de meeste ingrepen geldt overigens dat veiligheid, bereikbaarheid en verduurzaming of toekomstbestendigheid hand in hand gaan. Onderstaande acties zijn daarom niet onderverdeeld in acties per doelstelling.

In 2026 gaan we de volgende infrastructurele projecten uit het Maatregelenprogramma GMP-plus uitvoeren:

- Realisatie vrijliggende fietspaden rotonde Stadswal-Huismanstraat (Huissen);
- Groot onderhoud Bochten Karstraat (Huissen);
- Reconstructie Bredestraat-noord (Huissen);
- Reconstructie Papenstraat (Bemmel).

De volgende projecten vanuit het Maatregelenprogramma GMP-plus bereiden we verder voor:

- Reconstructie Bredestraat-zuid inclusief de Hazekamp (Huissen);
- Aanpak rotonde Van der Mondeweg (Haalderen), inclusief aansluiting Hof van Klein Baal;
- Reconstructie Huismanstraat (Huissen).

Verder gaan we aan de slag met de voorbereiding en uitvoering van de volgende infrastructurele projecten:

- Reconstructie Karstraat (Bemmel);
- Reconstructie Vossenhol (Bemmel);
- Fietsvoorzieningen De Plak (Bemmel);
- Verplaatsing bebouwde komgrens Zandsestraat (Bemmel);
- Herinrichting Vleumingen (Gendt);
- Groot onderhoud Duisterestraat (Doornenburg).

We breiden de openbare laadinfrastructuur voor elektrische auto’s uit.

Samen met de Groene Metropoolregio en buurgemeenten werken we aan:

- Een plan voor een snelle doorfietsroute tussen Huissen-Arnhem.
- Mobiliteitsmaatregelen die voortkomen uit de studie Gebiedsaanpak A325-N325.
- De aanleg van de dorpensingel bij Bemmel, waarbij de voortgang afhankelijk is van het tegen het bestemmingsplan ingesteld beroep.

Het Rijk heeft in 2025 een nieuwe subsidie opengesteld voor cofinanciering van maatregelen die specifiek bijdragen aan het sneller realiseren van flinke aantallen woningen. Voor maatregelen in verband met de woningbouw op Driegaarden II en III hebben we daar in 2025 een aanvraag voor ingediend.

Wat mag het kosten?

In onderstaande tabel zijn de **lasten (-)** en **baten (+)** opgenomen die aan het programma verbonden zijn.

Bedragen x € 1.000

2	Verkeer, vervoer en waterstaat	2024 Werkelijk	2025 Begroot	2026 Begroot	2026 Lasten	2026 Baten
2.1	**Verkeer en vervoer**	**-11.166**	**-7.170**	**-7.135**	**-7.398**	**264**
60201	Verkeersbeleid	-426	-784	**-563**	-563	-
60202	Verkeersveiligheid uitvoering	-94	-103	**-91**	-91	-
60203	Verkeersregelinstallaties	-44	-28	**-24**	-24	-
60204	Bewegwijzering en bebording	-317	-272	**-265**	-265	-
60205	Civieltechnische kunstwerken	-338	-308	**-262**	-262	-
60206	Gladheidsbestrijding	-161	-334	**-218**	-218	-
60207	Wegen	-8.210	-3.731	**-4.079**	-4.306	228
60208	Openbare verlichting	-713	-897	**-860**	-873	13
60209	Schoonhouden infrastructuur	-572	-543	**-566**	-566	-
60210	Straatmeubilair	-291	-170	**-207**	-230	23
2.2	**Parkeren**	**-91**	**-98**	**-134**	**-134**	
60211	Parkeren	-91	-98	**-134**	-134	-
	Saldo Lasten en Baten	**-11.257**	**-7.268**	**-7.269**	**-7.532**	**264**
	Onttrekkingen reserves	5.183	122	**72**	-	72
	Toevoegingen reserves	-542	-568	**-572**	-572	-
	Saldo inclusief mutaties reserves	**-6.616**	**-7.714**	**-7.767**	**-8.104**	**336**

Beleidsnota's

Gemeentelijk Mobiliteitsplan (2017)
Wegencategoriseringsplan Lingewaard (2020)
Maatregelenprogramma GMP-plus (2021)
Netwerk laadpalen elektrisch vervoer: visie en plaatsingsbeleid (2021, eind 2025 actualisatie beschikbaar)
Mobiliteitsvisie Lingewaard (2022)
Participatieagenda GMP-plus (2023)
Addendum Wegencategoriseringsplan Lingewaard (2023)
Nota Parkeernormen Lingewaard (2024)

Investeringsplan

2.01	Gemeentelijk mobiliteitsplan (inclusief werkbudgetten infrastructuur)	
Investering	Looptijd	Toelichting
€ 910.000 € 910.000 € 2.730.000 .	2025-2026 2026-2027 2027-2030	Vanaf 2023 is structureel € 910.000 per jaar gereserveerd voor de uitvoering van GMP-projecten. Hiervan is minimaal € 150.000 per jaar bestemd voor 'werk-met-werk-projecten' in combinatie met groot onderhoud en rioolprojecten. Deze middelen zijn niet gelabeld en worden ingezet voor de aanpak van verkeersknelpunten.

2.02	Maatregelenprogramma GMP-plus	
Investering	Looptijd	Toelichting
€ 1.754.000	2025-2030	In 2022 is € 11.258.000 beschikbaar gesteld voor plan-voorbereiding en uitvoering van de projecten uit de top 10 van het Maatregelenprogramma GMP-plus. Er staat nog € 1.754.000 op het investeringsplan aangezien dit nog niet gelabeld.

2.03	Hoogwatervrij maken Looveer	
Investering	Looptijd	Toelichting
€ 1.185.000	2026-2029	Voor de bereikbaarheid van het industrieterrein is verbetering van de toegangsweg gewenst. Daarom onderzoeken we in overleg met andere overheden welke verbetering mogelijk is met de gereserveerde middelen en of daarbij ook cofinanciering van de provincie mogelijk is.

2.04	Fietsvoorzieningen snelfietsroute langs A15	
Investering	Looptijd	Toelichting
€ 355.000	2026 - 2031	De snelfietsroute zit in het tracé-besluit A15 en wordt aangelegd door Rijkswaterstaat. Wij betalen € 355.000 mee aan de snelfietsroute.

2.05	Fietspad A325 Kattenleger	
Investering	Looptijd	Toelichting
€ 175.000	2026 - 2028	Deze investering betreft een fietsbrug over de A325 tussen de Bemmelseweg in Overbetuwe en de Kattenleger in Lingewaard. Het project is in voorbereiding bij de gemeente Overbetuwe. Onze gemeente draagt financieel bij. De tijdplanning hangt af van de provinciale planning m.b.t. de vervanging van alle viaducten over de A325.

2.06	Vervanging wegen	
Investering	Looptijd	Toelichting
€ 1.615.000 € 2.150.000 € 4.225.000	2025-2027 2026 2027-2030	De investeringsbedragen voor de vervanging van wegen zijn voor projecten waar veelal ook rioolvervanging of GMP-projecten plaatsvinden. Vanwege synergievoordelen worden tegelijkertijd de trottoirs en inritten vervangen en verbeteren we de funderingsopbouw. Projecten zijn onder anderen: Klappenburg in Bemmel, Rijnstraat in Doornenburg, Pastoor Rutjesstraat in Angeren en de Europalaan in Gendt.

3. Economie

Onder dit programma vallen taken in verband met economische ontwikkeling en bedrijvigheid, dienstverlening aan ondernemers en economische promotie. Onder bedrijvigheid vallen bedrijventerreinen, winkelconcentraties en het ontwikkelingsgebied voor glastuinbouw. Ook de financiële component van evenementen en toerisme (markt- en kermisgelden, toeristenbelasting) hoort hierbij.

Ontwikkelingen

Netcongestie energie-infrastructuur

In heel Nederland hebben bedrijven en particulieren te maken met de gevolgen van netcongestie. Daarom werken we zowel op gemeentelijk als regionaal niveau aan de uitbreiding en versterking van het elektriciteitsnet. Lokaal doen we dat samen met netbeheerder Liander. Dit doen we onder meer met de zogenaamde buurtaanpak. In de regio kijken we zowel naar uitbreiding en versterking van het net, als naar het beter benutten van bestaande netcapaciteit en het meer in lijn brengen van lokale opwek met lokaal verbruik.
Om ondernemers te helpen met vragen rondom energiebesparing en netproblematiek hebben we binnen de GMR het Regionaal Expertisecentrum Energie (REE) opgericht: Regionaal Expertiseteam Energie | Arnhem-Nijmegen eo (ree.nl).

Naar een circulaire economie

Het beperken van afval en verspilling van grondstoffen is op nationaal niveau verbonden met de klimaatdoelen en de energietransitie. De route naar een circulaire economie loopt in hoofdzaak via maatregelen rond productie, verwerking en consumptie. Komende jaren ligt onze focus op bouwprocessen, vastgoed & openbare ruimte en inkoop.

Wat willen we bereiken?

We hebben in Lingewaard een goed draaiende economie en er zijn veel bedrijven die voor werkgelegenheid zorgen. Onze ondernemers staan wel voor grote uitdagingen. Consumentengedrag verandert en de energietransitie en overgang naar een circulaire economie zijn complex. We ondersteunen onze bedrijven daarbij. Onze inzet is gericht op een toekomstbestendige economie. Onze doelen zijn:

1 Een toekomstbestendige lokale economie.
2 Voldoende ontwikkelruimte voor bedrijven en duurzame bedrijventerreinen.
3 Een aantrekkelijk aanbod van recreatie en toerisme.
4 Duurzaam en toekomstgericht NEXTgarden.

Wat gaan we doen in 2026?

Een toekomstbestendige lokale economie (doel 1)

- We werken aan de organisatiegraad en -kracht van collectieven zoals ondernemers- en winkeliersverenigingen en het centrummanagement (CML). Dit doen we door samen met deze collectieven activiteitenplannen te maken en uit te voeren.
- Met de ondernemers- en winkeliersverenigingen onderhouden we directe contacten gericht op het snel beantwoorden van ondernemersvragen, het contact met onze werkconsulenten (zie programma 6) en het bevorderen van lokale inkoop.
- Wij geven leegstand in de winkelcentra speciale aandacht door in gesprek te gaan met eigenaren van vastgoed en instrumenten te zoeken die ingezet kunnen worden bij het tegengaan van leegstand.
- Via de GMR dragen we bij aan een toekomstgerichte en efficiënte dienstverlening aan ondernemers door middel van een digitale vraagbaak (RegioLink).
- In vervolg op de aanbevelingen vanuit de landbouwverkenning (2024) onderzoeken we welke begeleiding we bij agrarische bedrijfsbeëindiging kunnen bieden.

Voldoende ontwikkelruimte voor bedrijven en duurzame bedrijventerreinen (doel 2)

- In vervolg op het vastgestelde Regionaal Programma Werklocaties (RPW) voor 2025 – 2028 inventariseren we per bedrijventerrein de behoefte aan herstructurering en de mogelijkheden voor verdichting op bestaand terrein. In 2026 doen we dat voor Pannenhuis en Gendt-Bemmel.
- In samenspraak met ondernemers en het regionaal expertiseteam energie onderzoeken we opties voor energiebesparing voor bedrijven.
- Voor het bedrijventerrein Gendt-Bemmel adviseren we de ondernemers over het opzetten van een bedrijfsinvesteringszone (BIZ) en de fondsvorming die daarvoor nodig is.
- We onderzoeken hoe het bedrijventerrein Agropark III kan worden voorzien van (duurzame) energie.

Een aantrekkelijk aanbod van recreatie en toerisme (doel 3)

- Versterking van het routenetwerk:
  - We werken aan de publieke toegankelijkheid van enkele schouwpaden langs watergangen bij Angeren, Gendt en Huissen. We onderzoeken hoe we aan de voorwaarden daarvoor kunnen voldoen en maken daar afspraken over met het Waterschap als eigenaar van de schouwpaden.
  - De vrij-liggende fietsverbinding tussen Bemmel en het park Lingezegen langs De Plak wordt aanbesteed en de realisatie gestart. Aan de noordkant van de A15 en Betuweroute wordt voor wandelaars een trap toegevoegd.
  - In GMR-verband en met Park Lingezegen onderzoeken we het versterken van een recreatief bevaarbare Linge.
  - In vervolg op bestuurlijke afspraken met provincie, Waterschap en andere gemeenten treden we toe tot de samenwerkingsovereenkomst Gastvrije Waaldijk. Die overeenkomst voorziet in de realisatie van een meer recreatievriendelijke weginrichting, uit te voeren parallel aan de dijkversterking. Zie ook het investeringsplan bij programma 5.
- Regionale samenwerking:
  - We stellen samen met alle Betuwe-gemeenten een plan van aanpak op voor versterking van de gezamenlijke Betuwse streekmarketing.

Duurzaam en toekomstgericht NEXTgarden (doel 4)

- Energiehub in de regio:
  - Het warmtenet ontwikkelen we verder door het zoveel mogelijk aansluiten van bestaande en nieuwe glastuinbouw. Tegelijk doen we onderzoek naar de mogelijkheid voor warmte-opslag en naar het aansluiten van woningbouw in Driegaarden II en III.
  - Samen met buurgemeenten onderzoeken we de haalbaarheid van geothermie.
- Verbinding met omgeving:
  - Voor het te ontwikkelen ontmoetingscentrum Be-leef bereiden we de vergunningaanvraag voor. Een onderbouwde aanvraag vergt uitwerking van de businesscase met inzicht in de exploitatie. Daarvoor is onder andere nodig dat we de belangstelling voor gebruik door huurders vanuit de sector, onderwijsinstellingen en dergelijke inventariseren.
- Vestigingsklimaat en gebiedsinrichting:
  - In vervolg op de gebiedsvisie en ontwikkelstrategie komen we met twee verkenningen. Één gaat over de toedeling van functies aan de oostkant van Huissen. De andere gaat over het toekomstperspectief voor het hele glastuinbouwconcentratiegebied als input voor het omgevingsbeleid (onder andere herijking omgevingsvisie (zie programma 8)). Als onderdeel / input voor die verkenning inventariseren we ook de ruimte- of groeibehoefte bij tuinders in het gebied.

Wat mag het kosten?

In onderstaande tabel zijn de **lasten (-)** en **baten (+)** opgenomen die aan het programma verbonden zijn.

Bedragen x € 1.000

3	Economie	2024 Werkelijk	2025 Begroot	2026 Begroot	2026 Lasten	2026 Baten
3.1	**Economische ontwikkeling**	**-1.174**	**-1.248**	**-1.338**	**-1.338**	
60301	Samenwerkingsverbanden	-840	-843	**-815**	-815	-
60302	Economische ontwikkeling	-334	-405	**-523**	-523	-
3.2	**Fysieke bedrijfsinfrastructuur**	**1.542**	**67**	**71**	**-1.085**	**1.156**
60304	Industrieterreinen	1.542	67	**71**	-1.085	1.156
3.3	**Bedrijvenloketten bedrijfsregelingen**	**-164**	**-154**	**-62**	**-82**	**20**
60305	Bedrijvenloket	-135	-122	**-44**	-44	-
60306	Straatmarkten	-29	-32	**-18**	-38	20
3.4	**Economische promotie**	**11**	**13**	**44**	**-224**	**268**
60307	Toerisme	-6	3	**25**	-134	159
60308	Kermis	17	15	**19**	-90	109
60309	Economische promotie	-	-5	**-**	-	-
	Saldo Lasten en Baten	**215**	**-1.322**	**-1.285**	**-2.729**	**1.444**
	Onttrekkingen reserves	473	-	**-**	-	-
	Toevoegingen reserves	-2.160	-	**-**	-	-
	Saldo inclusief mutaties reserves	**-1.472**	**-1.322**	**-1.285**	**-2.729**	**1.444**

Beleidsnota's

Economisch beleidsplan (2022)
Nota Toerisme recreatie Lingewaard & Overbetuwe 2023-2028
Regionaal-programma-werklocaties-2025-2028
Strategische visie NEXTgarden (2021)
Gebiedsvisie NEXTgarden (2021)
Ontwikkelstrategie NEXTliving (2024)

Investeringsplan

Voor het programma Economie zijn geen investeringen opgenomen in het Investeringsplan 2026-2029.

4. Onderwijs

Onder dit programma vallen kinderopvang, basisonderwijs, bewegingsonderwijs, onderwijshuisvesting, voor- en vroegschoolse educatie (VVE), onderwijskansenbeleid, passend onderwijs, leerplicht, leerlingenvervoer en volwasseneneducatie.

Ontwikkelingen

Wet van School naar Duurzaam Werk

De Wet van School naar Duurzaam Werk treedt op 1 januari 2026 in werking. Deze wet is bedoeld om kansengelijkheid te vergroten: betere begeleiding voor jongeren tot 27 jaar met (een risico op) een afstand tot de arbeidsmarkt bij de overgang van school naar werk en bij het behouden van werk. De belangrijkste maatregelen zijn:

- aanvullende loopbaanbegeleiding in pro-, vso-, en mbo-onderwijs;
- doorstroompunten voor jongeren zonder startkwalificatie;
- preventieve en passende ondersteuning door gemeenten;
- versterkte samenwerking onderwijs, doorstroompunten en gemeenten.

Visie op inclusief onderwijs 2035

Vanuit het Rijk is een visie op inclusief onderwijs 2035 gedeeld. Dit geeft een langetermijnperspectief op welke manier het onderwijs zich mag ontwikkelen. Vanuit daar is de ambitie geschetst om de basis van passend onderwijs op orde te brengen. Dit krijgt op de volgende manier vorm:

1. De voortgang van de Verbeteraanpak Passend Onderwijs en de geprioriteerde maatregelen.
2. De aanpak van verzuim en het terugdringen van het aantal thuiszittende kinderen en jongeren.
3. Het versterken van de verbinding onderwijs en (jeugd)zorg (vroegtijdig signaleren om integraal aan te kunnen pakken).
4. Het verspreiden van praktijkvoorbeelden over tussenvoorzieningen, beter stroomlijnen van aanmeldprocedures en op de langere termijn een geïntegreerd plan voor de druk op de keten kinderopvang-onderwijs-zorg.
5. Samen met het onderwijs: het stap voor stap toewerken naar thuis nabij onderwijs waarin álle kinderen en jongeren kunnen meedoen. Dit is, onder andere, vastgelegd in het Integraal Huisvestingsplan (IHP).

Wet Vrij en Veilig Onderwijs

De Wet Vrij en Veilig Onderwijs is een nieuw wetsvoorstel en heeft als doel de sociale veiligheid in het Nederlandse onderwijs nog verder te versterken. Het wetsvoorstel geldt met name voor het primair onderwijs (po), speciaal onderwijs (so) en voortgezet onderwijs (vo). Het wetsvoorstel moet nog door beide kamers worden behandeld, maar treedt mogelijk al in werking op 1 augustus 2026.

Wat willen we bereiken?

Wij willen dat ieder kind de kans krijgt om zich te ontwikkelen en zijn talenten te benutten. Onderwijs biedt daarvoor de basis. De meeste kinderen en jongeren doorlopen zonder grote problemen het onderwijs. Zij groeien op tot jongvolwassenen met een stevige basis. Zij kunnen met zelfvertrouwen de keuzes maken die horen bij het leven. Zij doen mee en zijn betrokken bij de maatschappij. Hier zijn we samen verantwoordelijk voor: ouders, kinderen en jongeren zelf, onderwijs en kinderopvang, vrijwilligers en professionals. Dit betekent niet dat opgroeien en opvoeden zonder slag of stoot gaat. Vallen hoort erbij en we helpen elkaar bij het opstaan. Om iedereen goed mee te laten doen, geven we specifieke aandacht aan de bevordering en ondersteuning van taalontwikkeling bij kinderen en basisvaardigheden bij volwassenen.

Onze doelen zijn:

1. Een veilige en stimulerende ontwikkeling van kinderen en jongeren in de kinderopvang en op school.
2. Goede onderwijshuisvesting.
3. Bevordering basisvaardigheden bij inwoners.

Wat gaan we doen in 2026?

Een veilige en stimulerende ontwikkeling van kinderen en jongeren in de kinderopvang en op school (doel 1)

- We implementeren de vernieuwde doelgroep-definitie en resultaatafspraken Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) en monitoren volgens nieuwe werkafspraken.
- We evalueren de pilots Zorg Binnen Onderwijs die vijf basisscholen in 2024-2025 zijn gestart en nog een schooljaar doorlopen en maken een keuze over het vervolg. Scholen zetten hierbij eigen medewerkers, zoals een leerkracht of een onderwijsassistent, in om begeleiding op basis van jeugdhulpdoelen naast onderwijsdoelen aan leerlingen te bieden. Gemeente en scholen betalen beide de helft van deze kosten.
- We verbinden onze welzijnspartner en het onderwijs om voldoende beschikbare laagdrempelige ondersteuning op de scholen te realiseren.
- We maken met het onderwijs en de regiogemeenten lokale en regionale afspraken om te zorgen voor een goed en gedegen nieuwkomersonderwijs.
- We bevorderen zelfstandig reizen van leerlingen door te werken met een persoonlijk vervoersplan. Daarnaast bieden wij een extra vervoersvoorziening in de vorm van een elektrische fiets en streven we naar centrale opstapplaatsen per kern.

Goede onderwijshuisvesting (doel 2)

- We gaan verder met de uitvoering van de eerste termijn van het Integraal Huisvestingsplan (IHP 2019). Het gaat om de meerjarige projecten: OBC De Heister in Bemmel, IKC Het Sterrenbos in Huissen, IKC De Vonkenmorgen in Gendt en IKC De Doornick in Doornenburg. De verwachting is dat deze projecten in 2026 worden afgerond of in de afrondende fase zijn.
- In het derde kwartaal van 2025 legden wij het geactualiseerde IHP 2025 aan uw raad ter besluitvorming voor. We starten met de eerste (haalbaarheids)onderzoeken op basis van het IHP 2025.

Bevordering basisvaardigheden bij inwoners (doel 3)

- We blikken terug op het uitvoeringsplan laaggeletterdheid van 2023-2025 en maken samen met de gemeente Overbetuwe een nieuw uitvoeringsplan basisvaardigheden. Hierin verbreden we onze aanpak van laaggeletterdheid naar laaggecijferdheid en naar inwoners met beperkte digitale vaardigheden.

Wat mag het kosten?

In onderstaande tabel zijn de **lasten (-)** en **baten (+)** opgenomen die aan het programma verbonden zijn.

Bedragen x € 1.000

4	Onderwijs	2024 Werkelijk	2025 Begroot	2026 Begroot	2026 Lasten	2026 Baten
4.1	**Openbaar basisonderwijs**	**-48**	**-54**	**-10**	**-10**	
60401	Openbaar basisonderwijs	-48	-54	**-10**	-10	-
4.2	**Onderwijshuisvesting**	**-2.246**	**-2.711**	**-3.116**	**-3.119**	**3**
60402	Bijzonder basisonderwijs	-134	-139	**-8**	-8	-
60403	Onderwijshuisvesting	-2.112	-2.572	**-3.108**	-3.111	3
4.3	**Onderwijsbeleid en leerlingzaken**	**-1.988**	**-2.217**	**-2.053**	**-2.565**	**512**
60404	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-697	-754	**-654**	-1.166	512
60405	Leerlingenvervoer	-1.245	-1.435	**-1.372**	-1.372	-
60406	Volwasseneducatie	-46	-28	**-27**	-27	-
	Saldo Lasten en Baten	**-4.282**	**-4.982**	**-5.179**	**-5.694**	**515**
	Onttrekkingen reserves	-	-	**274**	-	274
	Toevoegingen reserves	-	-	**-**	-	-
	Saldo inclusief mutaties reserves	**-4.282**	**-4.982**	**-4.905**	**-5.694**	**789**

Beleidsnota's

Beleidsnotitie Visie Integraal Kind Centrum gemeente Lingewaard (2015)
Verordening Leerlingenvervoer gemeente Lingewaard 2025 | Lokale wet- en regelgeving
Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (2019)
Beleidsplan sociaal domein 'Iedereen hoort erbij' 2021
Uitvoeringsplan Onderwijskansenbeleid Lingewaard (2021)

Investeringsplan

4.01	Uitvoering integraal huisvestingsplan onderwijs (IHP)	
Investering	Looptijd	Toelichting
€ 9.502.000	2025-2026	Voor de realisatie van de vier scholen uit de eerste termijn van het IHP 2019 zijn al diverse budgetten gevoteerd. Dit budget betreft het overige benodigde investeringsbudget voor de realisatie van IKC de Doornick. Daarnaast is het bedoeld om de budgetten voor realisatie van IKC de Doornick, IKC De Vonkenmorgen en IKC Het Sterrenbos te indexeren met de BDB index van 1-1-2024 naar 1-1-2025.

4.02	Integraal huisvestingsplan onderwijs (IHP) 2025	
Investering	Looptijd	Toelichting
€ 24.069.000	2026-2033	In het door de raad in oktober 2025 behandelde Integraal Huisvestingsplan 2025 is er voor IKC De Marang, IKC De Abacus en daltonbasisschool De Borgwal besloten om deze te gaan herontwikkelen (nieuwbouw, renovatie, vernieuwbouw) en IKC Het Holthuus (deel voormalig Drieluik) een kwaliteitsimpuls te geven. Samen met de locatiegebonden kosten levert dat een totale investering op van ruim € 24 miljoen.

5. Sport, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Onder dit programma vallen taken op het gebied van sport, bibliotheek, cultuur, kunst, cultureel erfgoed, monumenten en archeologie, groen & openluchtrecreatie. De economische component van recreatie en toerisme (promotie, toeristenbelasting, e.d.) valt onder programma 3. de ruimtelijke component van recreatie, zoals het aanleggen van recreatieve routes, valt onder programma 8.

Ontwikkelingen

Versterking bibliotheeknetwerk

Het Ministerie van OCW heeft vanaf 2025 voor de bibliotheek extra middelen beschikbaar gesteld: € 2,95 per inwoner. Vanaf 2026 geldt in de Bibliotheekwet een zorgplicht. De extra middelen zijn bedoeld om het bibliotheeknetwerk te versterken, zodat inwoners laagdrempelige toegang hebben tot een volwaardige bibliotheek.

Wat willen we bereiken?

We streven naar sociale samenhang en vitaliteit van onze inwoners. Samen met verenigingen en andere maatschappelijke organisaties zorgen we voor een aantrekkelijk aanbod van voorzieningen. De beleving en behoefte van de inwoner zijn het uitgangspunt. De besteding van hun vrije tijd staat hierbij centraal. We werken aan aantrekkelijke openbaar toegankelijke voorzieningen en een aantrekkelijke openbare ruimte voor iedereen. Een leefomgeving die uitnodigt om erop uit te gaan, elkaar te ontmoeten en mee te doen.

Onze doelen zijn:

1. Gezonde inwoners in een samenleving waarin jong tot oud mee kan doen.
2. Duurzame, aantrekkelijke, betaalbare en toegankelijke sportaccommodaties in Lingewaard.
3. Herstel biodiversiteit, versterkte natuur en balans tussen mens en omgeving.
4. Een openbare ruimte die uitnodigt tot (samen) spelen en bewegen.

Wat gaan we doen in 2026?

Gezonde inwoners in een samenleving waarin jong tot oud mee kan doen (doel 1)

- In samenwerking met Sportservice Lingewaard (sportbedrijf) en Clink! (cultuurbedrijf) versterken we onze sociale basis door inwoners met elkaar te verbinden en sport en cultuur in te zetten voor meedoen in de buurt en passende ondersteuning.
- We actualiseren ons subsidiebeleid zodat dit bijdraagt aan het versterken van de sociale basis.
- Vanuit de nieuwe uitvoeringsagenda bibliotheekwerk maken we de bibliotheek toegankelijker voor onze inwoners.
- We voeren het in 2025 vastgestelde beleidsplan cultureel erfgoed uit waarbij we onze wettelijke taken versterken en meer accent leggen op verduurzaming.

Duurzame, aantrekkelijke, betaalbare en toegankelijke sportaccommodaties in Lingewaard (doel 2)

- Voor Huissen werken we op sportpark De Blauwenburcht aan een multifunctionele sportaccommodatie en ronden we de verduurzaming af van de gymzaal het Sterrenbos.
- Voor Bemmel nemen we de nieuwe sporthal bij het OBC in gebruik voor onderwijs en sportverenigingen.
- Voor Gendt ronden we de verduurzaming af van de sporthal Walburgen en de gymzaal aan de Nijmeegsestraat.
- Voor Haalderen realiseren we een multifunctionele cultuur- en sportaccommodatie op het terrein van voetbalvereniging HAVO.

- We stellen voor Bemmel en Angeren als uitwerking van de Contourennota Accommodatie en Vastgoed 2019 voor elke kern de kernportefeuille voor maatschappelijke accommodaties vast. Naast multifunctioneel gebruik kijken we ook naar het duurzaam en toegankelijk maken van de te behouden panden.
- Voor de kern Doornenburg voeren we het vastgestelde richtingsdocument uit.
- We voeren nieuwe, uniforme huurcontracten voor de buitensportverenigingen in.
- We transformeren vrijkomend maatschappelijke vastgoed naar wonen in de diverse kernen.

Herstel biodiversiteit, versterkte natuur en balans tussen mens en omgeving (doel 3)

- We geven hiervoor uitvoering aan het Omgevingsprogramma Landschap, Natuur en Biodiversiteit met een samenhangend pakket aan maatregelen en projecten. Voor optimale ondersteuning van lokale initiatieven en benutting van provinciale cofinanciering doen we een voorstel voor financiële middelen en bereiden we een subsidieaanvraag bij de provincie voor.
- Binnen de Groene Metropoolregio stellen we, samen met alle betrokken partners, een realisatieplan op voor de groen-blauwe opgaven in het Middengebied.
- We maken een voorstel voor het overnemen van het provinciaal eigendom in het Zeegbos waarin ook afspraken staan over het toekomstig beheer en de kosten daarvan.

Een openbare ruimte die uitnodigt tot (samen) spelen en bewegen (doel 4)

- We richten speelruimtes in Bemmel en Huissen opnieuw in volgens de Speelruimtevisie Lingewaard (2019-2029). Hierbij vormen we sommige speelruimtes om naar informele speelruimtes (zonder speeltoestellen).

Wat mag het kosten?

In onderstaande tabel zijn de **lasten (-)** en **baten (+)** opgenomen die aan het programma verbonden zijn.

Bedragen x € 1.000

5	Sport, cultuurproductie en -participatie	2024 Werkelijk	2025 Begroot	2026 Begroot	2026 Lasten	2026 Baten
5.1	**Sportbeleid en activering**	**-323**	**-346**	**-383**	**-648**	**265**
60501	Sportbeleid en activering	-325	-310	**-316**	-316	-
60507	Brede SPUK sport, bewegen en cultuur	2	-36	**-67**	-332	265
5.2	**Sportaccommodaties**	**-1.573**	**-2.569**	**-2.696**	**-4.031**	**1.336**
60502	Binnensportaccommodaties	-167	-215	**-194**	-868	675
60503	Buitensportaccommodaties	-179	-215	**-167**	-408	240
60504	Zwembaden	-314	-314	**-345**	-545	200
60505	Binnensportacc. - Beheer & Onderh.	-1.022	-826	**-838**	-970	133
60506	Buitensportacc. - Beheer & Onderh.	109	-999	**-1.152**	-1.240	88
5.3	**Cultuurpresentatie en cultuurproductie**	**-509**	**-527**	**-471**	**-473**	**2**
60508	Vormings- en ontwikkelingswerk	-256	-247	**-253**	-255	2
60509	Cultuur	-235	-187	**-182**	-182	-
60510	Kunst in de openbare ruimte	-18	-93	**-36**	-36	-
5.5	**Cultureel erfgoed**	**-104**	**-165**	**-144**	**-148**	**4**
60511	Monumenten & Archeologie	-84	-128	**-105**	-109	4
60512	Oudheidkunde	-20	-37	**-39**	-39	-
5.6	**Media**	**-909**	**-929**	**-978**	**-978**	
60513	Bibliotheken	-909	-929	**-978**	-978	-
5.7	**Openbaar groen en (openlucht)recreatie**	**-4.191**	**-4.566**	**-4.778**	**-5.060**	**282**
60514	Natuur en landschap	-89	-208	**-222**	-326	104
60515	Recreatieve voorzieningen	-80	-54	**-58**	-90	32
60516	Speelvoorzieningen	-343	-346	**-407**	-407	-
60517	Dierenparken	-64	-50	**-48**	-48	-
60518	Groen- en reststroken	-43	-48	**-11**	-154	143
60519	Hondenuitlaatstroken	-208	-213	**-6**	-6	-
60520	Onderhoud openbaar groen	-2.579	-2.731	**-2.907**	-2.907	-
60521	Evenementen	-250	-371	**-486**	-489	3
60522	Park Lingezegen	-317	-344	**-373**	-373	-
60523	Watergangen / onderhoud	-218	-201	**-260**	-260	-
	Saldo Lasten en Baten	**-7.609**	**-9.102**	**-9.450**	**-11.338**	**1.889**
	Onttrekkingen reserves	1.570	272	**150**	-	150
	Toevoegingen reserves	-3.884	-8	**-8**	-8	-
	Saldo inclusief mutaties reserves	**-9.923**	**-8.839**	**-9.309**	**-11.346**	**2.039**

Beleidsnota's

Visie Beeldende Uitingen in de Openbare Ruimte Lingewaard (2012)
Nota Cultureel Erfgoed Lingewaard (2025)
Nota recreatie en toerisme: "Betuwe in verbinding: een dijk van een landschap" Lingewaard en Overbetuwe 2023 - 2028 (2023)
Bomenlijst 2018
Uitvoeringsprogramma Landschap en Biodiversiteit 2019-2023 (2018)
Contourennota accommodatie- en vastgoedbeleid (2019)
Cultuurakkoord 2023-2026 | Cultuurinlingewaard.nl
Cultuurnota 'Beleef kunst en cultuur in Lingewaard' (2022)
Sport- & Beweegakkoord, ontmoeten door bewegen 2023-2026 (2023)
Beleidsplan sociaal domein 'Iedereen hoort erbij' 2021
Sportbeleid Gemeente Lingewaard ‘Goed in beweging’ 2021 en verder

Investeringsplan

5.01	Vervanging groen en bomen 2026 - 2029
Investering	Looptijd	Toelichting
€ 123.000 € 469.000	2026 2027-2029	Op wijkniveau vervangen we jaarlijks openbaar groen waarvan het einde van de levensduur nadert of wat niet meer veilig is. Die criteria hanteren we ook voor het vervangen van bomen.

5.02	Gastvrije Waaldijk
Investering	Looptijd	Toelichting
€ 100.000	2029-2032	Parallel aan de lopende dijkversterkingsprojecten wordt de noordelijke Waaldijk in Gelderland heringericht. Autoverkeer blijft mogelijk, maar de dijk wordt voor recreatieverkeer veiliger en aantrekkelijker. Gemeenten betalen € 100.000 mee aan recreatieve voorzieningen zoals rustpunten, informatiezuilen en dergelijke. Op grond van de afspraak dat Lingewaard toetreedt tot de overeenkomst die gemeenten hiervoor hebben met provincie en Waterschap, is in 2022 het benodigde investeringsbedrag gereserveerd.

5.03	Sportpark De Blauwenburcht
Investering	Looptijd	Toelichting
€ 14.416.000	2025-2027	Als onderdeel van het sportaccommodatieplan bouwen we op sportpark Blauwenburcht een multifunctionele sportaccommodatie.

5.04	Sporthal de Brink, turnlocatie
Investering	Looptijd	Toelichting
€ 542.000	2026-2027	Als onderdeel van het sportaccommodatieplan bouwen we een gedeelte van Sporthal De Brink om tot een turnlocatie.

5.05	Verduurzaming gymzalen sportaccommodaties
Investering	Looptijd	Toelichting
€ 918.000	2026	Als onderdeel van het accommodatieplan Huissen verduurzamen we de gymzaal het Sterrenbos naar energieneutraal.

6. Sociaal domein

Dit programma richt zich op alle inspanningen op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning, de Participatiewet, de Wet inburgering en de Jeugdwet. Welzijn, preventie, bestaanszekerheid, armoedebeleid en schuldhulpverlening maken ook deel uit van dit programma. Daarnaast richt het zich op het faciliteren van inwonersinitiatieven.

Ontwikkelingen

Uitstel Wet Beschermd Wonen

De doordecentralisatie beschermd wonen is opnieuw uitgesteld. De nieuwe streefdatum voor de invoering van de Wet Woonplaatsbeginsel is daarmee gezet op 1 januari 2027.

Wet suïcidepreventie

Per 1 januari treedt de Wet integrale suïcidepreventie in werking. Deze wet draagt bij aan een meer gestructureerde en effectieve aanpak van suïcidepreventie in Nederland, met als doel het aantal suïcides te verminderen en de ondersteuning voor mensen in nood te verbeteren. Daarmee krijgen gemeenten een blijvende rol in het versterken en borgen van suïcidepreventie, waarbij regionale samenwerking essentieel is voor landelijke dekking.

Ontwikkelingen Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming en de Hervormingsagenda

Het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming beschrijft hoe kinderen sneller en beter beschermd kunnen worden, waarbij gemeenten meer verantwoordelijkheid krijgen om problemen vroegtijdig te signaleren en zelf basishulp te bieden. Zo moet worden voorkomen dat zwaardere maatregelen nodig zijn. De Hervormingsagenda bevat afspraken tussen Rijk, gemeenten en zorgaanbieders om de hele jeugdzorgketen efficiënter en effectiever te maken. In beide trajecten staat centraal dat lokale teams, zoals buurtteams en gemeentelijke toegang, meer taken op zich nemen: niet alleen hulp bieden, maar ook regie voeren op veiligheid. Deze werkwijze is vastgelegd in het Richtinggevend kader Toegang, lokale teams en integrale dienstverlening. In 2028 moeten alle gemeenten hun teams op deze manier hebben ingericht.

Participatiewet in balans

De Participatiewet wordt de komende jaren gefaseerd herzien. De wet wordt als te complex en te strikt ervaren. Daarom is een rijksbrede beweging richting vertrouwen, eenvoud en menselijke maat ter verankering in de Participatiewet is ingezet. De eerste wijzigingen worden per 1 januari doorgevoerd.

Hervorming arbeidsmarktinfrastructuur

De hervorming van de arbeidsmarktinfrastructuur is een plan van het kabinet om de dienstverlening op het gebied van werk en scholing te verbeteren voor werkenden, werkzoekenden en werkgevers. Het doel is om sneller, betere en duurzamere matches op de arbeidsmarkt te realiseren door samenwerking tussen publieke en private partijen te versterken. De hervorming omvat onder andere de invoering van een regionaal werkcentrum in januari, een versterking van het "van-werk-naar-werk-stelsel" (werknemers die hun baan verliezen direct laten doorstromen naar ander werk via begeleiding, scholing en ontwikkeling om werkloosheid te voorkomen) en een betere afstemming van scholing op de arbeidsmarktvraag.

Hervormingsagenda inkomensondersteuning

Het kabinet wil de sociale zekerheid, toeslagen en inkomstenbelasting hervormen. Daartoe start het kabinet met een hervormingsagenda met drie doelen: inkomensondersteuning moet bestaanszekerheid bieden, deze moet makkelijker te begrijpen zijn en (meer) werken moet lonen. De verwachting is dat deze hervormingsagenda vanaf het voorjaar structureel vorm krijgt.

Voorrang huisvesting statushouders

Het kabinet wil de voorrang voor statushouders op sociale huurwoningen afschaffen, waardoor zij net als andere woningzoekenden op een wachtlijst komen. In het eerste jaar na inwerkingtreding van de wet krijgen gemeenten nog één jaar de mogelijkheid om statushouders voorrang te geven op het huren van een kamer of gedeelde woonruimte. De hiertoe gewijzigde Woningwet is door de Tweede Kamer aangenomen, maar nog niet door de Eerste Kamer. Hiermee is nog niet duidelijk wanneer en welk effect dit gaat sorteren.

Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB) Oekraïense ontheemden

De RTB wordt verlengd tot en met 4 maart 2027, omdat de situatie in Oekraïne nog steeds instabiel is. In de tussentijd werkt het kabinet aan een vervolg. De verwachting is dat er na 4 maart 2027 een transitieperiode aanbreekt van twee jaar waarbij de focus ligt op het terugkeren van Oekraïense ontheemden naar Oekraïne, maar er ook een groep in Nederland zal blijven wonen. Naar verwachting krijgen die Oekraïners een tijdelijke verblijfsvergunning.

Contourennota intrekking Spreidingswet

In de contourennota schrijft het kabinet hoe de opvang van asielzoekers voortaan geregeld moet worden, zonder een wettelijke taak voor gemeenten. Het kabinet is van plan de Spreidingswet in te trekken zodra de eerste ronde is afgerond waarin gemeenten opvangplekken hebben opgeleverd. Deze ronde loopt tot en met 31 januari.

Nieuw Europees asielbeleid (Migratiepact)

Vanaf 12 juni worden nieuwe asielregels in de EU van kracht, het Migratiepact. Vanaf dan geldt er één gezamenlijk Europees asielsysteem. Het Migratiepact bestaat uit een richtlijn en negen verordeningen die ervoor moeten zorgen dat de instroom van asielzoekers naar Nederland en de andere lidstaten van de EU afneemt en dat de lasten tussen de lidstaten beter worden verdeeld. Om dit in Nederlandse wet- en regelgeving op te nemen, is een wijziging van de Vreemdelingenwet nodig. Hiertoe dienen zowel de Tweede als de Eerste Kamer nog te besluiten.

Het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Integraal Zorg Akkoord (IZA)

Beide akkoorden gelden tot en met 2026. Ambities op het gebied van preventie worden per 2027 ondergebracht in het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA). De consequenties van het AZWA worden de komende tijd uitgewerkt op regionaal niveau, waarbij ook de financiële afspraken duidelijker worden.

Wat willen we bereiken?

Vanuit het sociaal domein werken we aan een veerkrachtige en inclusieve samenleving. Een samenleving waarin iedereen mee mag doen. Een samenleving waarin iedereen zijn leven op een prettige manier en naar eigen keuze kan invullen. En waarin mensen naar elkaar omkijken en elkaar helpen als dat nodig is. Dit doen we door de inwoner centraal te stellen, door te werken vanuit vertrouwen en menselijke maat, door eigen verantwoordelijkheid en zelfstandigheid van onze inwoners te benadrukken en door positieve gezondheid te zien als basis voor een prettig leven. Gezonde mensen hebben het vermogen om met de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen in het leven om te gaan. Én om zo veel mogelijk eigen regie te voeren.

Om deze visie uit te voeren, zetten we in op de volgende doelen:

1. Ondersteuning en welzijnsactiviteiten dicht bij onze inwoners;
2. Beheersbare kosten in het sociaal domein;
3. Voortgang en realisatie van de strategische agenda;
4. Bevordering leefbare wijken, buurten en dorpen.

Indicator	Meetbaar resultaat	W2024	B2025	B2026	B2029
Lingewaard Doet	Aantal gerealiseerde ideeën	30	25	25	25
Inwonersinitiatieven	Aantal maatschappelijke initiatieven	14	14	14	14

Wat gaan we doen in 2026?

Ondersteuning en welzijnsactiviteiten dicht bij onze inwoners (doel 1)

- Incluzio Lingewaard start met de uitvoering van de opdracht 'Versterken sociale basis'. Vanaf 1 januari kunnen inwoners zich melden bij de buurtteams.
- We voeren een nulmeting uit om de huidige situatie in kaart te brengen, zodat we in de komende jaren de effecten en gewenste veranderingen goed kunnen volgen.
- De MFA's in Huissen en Haalderen ontwikkelen we verder als centrale plekken waar sport, cultuur en ontmoeting samenkomen.

Beheersbare kosten in het sociaal domein (doel 2)

- We breiden het aantal (collectieve) voorzieningen uit die indicatievrij, laagdrempelig en toegankelijk zijn en schalen samen met de nieuwe aanbieder Incluzio zorg waar mogelijk af naar de sociale basis.
- Incluzio biedt vanaf januari indicatievrij basishulp: voorkomen van en/of sneller afschalen van specialistische hulp (Wmo en Jeugdhulp).
- We ondersteunen jeugdigen en hun ouders in de thuissituatie, om uithuisplaatsing te voorkomen of terugkeer naar huis te versnellen.
- We komen tot een convenant met huisartsen en Incluzio over verwijsroutes Jeugdhulp. Dit leidt tot meer toegankelijke, groepsgewijze ondersteuning en zorgt voor een duidelijke en effectieve route naar specialistische hulp wanneer die nodig is.
- We actualiseren ons beleid medische advisering gehandicaptenkaart.
- We stellen een uitvoeringsagenda op om de Wmo-kosten te beheersen. Denk hierbij aan:
    - anders inrichten van het aanbod op vervoer, waarbij korte ritten zoveel mogelijk ingevuld worden door vrijwilligers en langere afstanden met vraagafhankelijk vervoer mogelijk blijven.
    - als gevolg van de aanscherping van brandveiligheidsregels gaan we onderzoeken of een scootmobielpool kan bijdragen aan het beschikbaar houden van scootmobielen voor inwoners van appartementen.
- We actualiseren de overeenkomsten met re-integratiepartners om het resultaat voor deelnemers te vergroten en beter te kunnen meten en onze re-integratiemiddelen optimaal te benutten.
- We gaan meer datagedreven werken om onze uitgaven doelmatig in te zetten. Hiervoor voeren we het model van Simons in, een model dat inzicht biedt in de effecten van onze inzet en helpt bij het sturen op resultaten en prioriteiten.

Voortgang en realisatie van de strategische agenda (doel 3)

- We bereiden een vervolg op het sociaal beleidsplan en de strategische agenda voor.

1. **Beschermd wonen:**
    - We maken de beweging van beschermd wonen naar beschermd thuis met ons lokale uitvoeringsplan, waarin concreet staat hoe we de toegang tot ondersteuning inrichten, wie erbij betrokken is en welke resultaten we nastreven en hoe dit aansluit bij de woon-zorgvisie.
    - We richten een opgaveteam zorg en veiligheid in voor complexe en meervoudige casuïstiek en stellen het protocol meldcode vast.
2. **Jeugd:**
    - We bouwen met onze partners aan een gezamenlijke Lingewaardse visie op de Pedagogische Basis. Hiermee bedoelen we de gezamenlijke uitgangspunten en werkwijze om kinderen en jongeren zo goed mogelijk te ondersteunen in hun ontwikkeling, dicht bij huis en samen met hun omgeving. Deze gedeelde visie vormt de basis van ons handelen.

- We zetten de VIOS-aanpak (Veilig In en Om School) structureel in om een veilige (leer)omgeving te creëren voor leerlingen, zowel binnen als buiten de schoolmuren.
- We geven lokaal invulling aan de Hervormingsagenda. Hierin leggen we expliciet de link met onderwijs en bestaanszekerheid.
- We stellen een regionale visie jeugd vast.

3. **Bestaanszekerheid**
   - Met de Euregio-subsidie zetten we het project Grenztalentfit in, waarmee we inwoners helpen hun talenten te ontwikkelen en beter aan het werk te komen.
   - We werken regionaal samen met Europese subsidie voor sociale inclusie om onze inwoners met een kwetsbare arbeidsmarktpositie richting de arbeidsmarkt te bewegen met activerend werk.
   - We stellen een Lingewaardse agenda voor bestaanszekerheid vast.
   - We gaan fase één (intake) en twee (stabilisatie) van de schuldhulpverlening zelf uitvoeren en besteden fase drie (schuldregeling) en fase vier (nazorg) aan.
   - We vergroten het bereik en effect van onze inkomensondersteunende regelingen door hier helder en frequent over te communiceren.
4. **Statushouders en vluchtelingen**
   - We zorgen voor passende maatschappelijke begeleiding en huisvesting van statushouders in Lingewaard.
   - We realiseren een noodopvanglocatie voor maximaal twee jaar voor 200 asielzoekers in samenwerking met het COA.
   - We zorgen voor passende opvang en ondersteuning van Oekraïense ontheemden.
5. **Beweging van zorg naar gezondheid:**
   - We geven lokaal uitvoering aan de doelen van het GALA (gezonde leefstijl, vitaal ouder worden, mentale weerbaarheid, gezonde leefomgeving, sociale basis) met onze partners in sport, cultuur, onderwijs, welzijn en zorg. Ook nemen we onze inwoners goed mee in deze stappen.
   - We bouwen regionaal samen verder aan de infrastructuur (Integraal Zorg Akkoord: IZA) en aan samenwerkingsafspraken voor de ketenaanpakken valpreventie, Kind naar Gezonder Gewicht, Gecombineerde Leefstijlinterventie (GLI) volwassenen en Kansrijke Start. We dragen bij aan samenwerkingsafspraken voor het Aanvullend Zorg en Welzijnsakkoord (AZWA).

Bevordering leefbare wijken, buurten en dorpen (doel 4)

- We stimuleren inwoners(groepen) om initiatieven te ontwikkelen. De te nemen stappen maken we vooraf duidelijk aan initiatiefnemers.
- Lingewaard doet vindt plaats in de kernen: Doornenburg en Huissen.

Wat mag het kosten?

In onderstaande tabel zijn de **lasten (-)** en **baten (+)** opgenomen die aan het programma verbonden zijn.

Bedragen x € 1.000

6	Sociaal domein	2024 Werkelijk	2025 Begroot	2026 Begroot	2026 Lasten	2026 Baten
6.1	**Samenkracht en burgerparticipatie**	**-6.376**	**-6.840**	**-8.664**	**-11.389**	**2.725**
60601	Sociaal en cultureel werk	-125	-145	**-124**	-124	-
60602	Algemeen maatschappelijk werk	-431	-390	**-182**	-182	-
60603	Jeugd uitvoeringskosten	-2.419	-2.345	**-1.639**	-1.639	-
60604	Algemene voorzieningen jeugd	-302	-264	**-155**	-155	-
60605	Jeugd- en jongerenwerk	-390	-583	**-157**	-157	-
60606	Jeugd- en jongerenwerk - B&O	-7	-6	**-5**	-5	-
60607	Dorpshuizen	-534	-295	**-213**	-213	-
60608	Dorpshuizen - Beheer & Onderhoud	-753	-905	**-890**	-966	76
60609	Wijkplatforms	-329	-463	**-489**	-489	-
60610	Inwonerparticipatie	-158	-130	**-77**	-77	-
60611	Kinderdagverblijven	179	159	**156**	-101	257
60612	Kinderdagverblijven-Beheer/Onderh.	-233	-193	**-159**	-159	-
60613	Ouderenwerk	-358	-368	**-276**	-276	-
60614	Opvang ontheemden Oekraïne	5.139	-	**-67**	-479	412
60625	Huisvesting ontheemden Oekraïne	-4.883	-	**67**	-1.707	1.774
60647	Opvang vluchtelingen	-	-	**-18**	-18	-
60669	Algemene voorzieningen Wmo	-772	-912	**-159**	-365	206
60648	Sociale basis - Welzijn	-	-	**-4.277**	-4.277	-
6.2	**Toegang en eerstelijnsvoorzieningen**	**-482**				
60623	Gem. hulp toeslagen problematiek	96	-	**-**	-	-
60671	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-578	-	**-**	-	-
6.21	**Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO**		**-131**	**66**	**-501**	**567**
60627	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	-	-131	**66**	-501	567
6.22	**Toegang en eerstelijnsvoorz. Jeugd**		**-695**	**-809**	**-809**	
60634	Toegang / eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	-	-695	**-809**	-809	-
6.23	**Toegang en eerstelijnsvoorz. Integraal**			**52**	**-330**	**382**
60646	Brede SPUK Gezondheid en sociale basis	-	-	**52**	-330	382
6.3	**Inkomensregelingen**	**-3.701**	**-4.049**	**-3.136**	**-12.321**	**9.186**
60615	Bijstandsverlening algemeen	-1.215	-1.172	**-1.193**	-1.193	-
60616	BBZ 2004	-131	-52	**-116**	-132	16
60617	BUIG	-572	-1.027	**-41**	-9.179	9.139
60618	Gem. armoede en schuldenbeleid	-1.582	-1.565	**-1.518**	-1.549	31
60619	Kwijtscheldingen	-201	-233	**-268**	-268	-

6	Sociaal domein	2024 Werkelijk	2025 Begroot	2026 Begroot	2026 Lasten	2026 Baten
6.4	**WSW en beschut werk**	**-3.923**	**-4.293**	**-4.035**	**-4.035**	
60620	Sociale werkvoorziening	-3.923	-4.293	**-4.035**	-4.035	-
6.5	**Arbeidsparticipatie**	**-1.553**	**-1.784**	**-1.953**	**-1.953**	
60621	Inburgering nieuwkomers	-383	-329	**-380**	-380	-
60622	Re-integratie en participatie	-1.170	-1.455	**-1.573**	-1.573	-
6.6	**Maatwerkvoorzieningen (Wmo)**	**-3.887**				
60660	Wmo Uitvoeringskosten	-1.947	-	-	-	-
60662	Hulpmiddelen Wmo	-1.940	-	-	-	-
6.60	**Hulpmiddelen en diensten (WMO)**		**-3.867**	**-4.459**	**-4.577**	**119**
60643	Wmo Uitvoeringskosten	-	-1.631	**-2.027**	-2.032	6
60644	Hulpmiddelen Wmo	-	-2.236	**-2.432**	-2.545	113
6.71	**Maatwerkdienstverlening 18+**	**331**				
60661	Begeleiding Wmo	331	-	-	-	-
6.711	**Huishoudelijke hulp (WMO)**		**-6.295**	**-6.661**	**-6.661**	
60629	Huishoudelijke hulp (WMO)	-	-6.295	**-6.661**	-6.661	-
6.712	**Begeleiding (WMO)**		**-2.531**	**-2.105**	**-2.105**	
60630	Begeleiding (WMO)	-	-2.531	**-2.105**	-2.105	-
6.713	**Dagbesteding (WMO)**	**2**	**-813**	**-874**	**-874**	
60631	Dagbesteding (WMO)	2	-813	**-874**	-874	-
6.71A	**Hulp bij het huishouden (Wmo)**	**-5.598**		**-8**	**-8**	
60675	Hulp bij huishouden (Wmo)	-5.598	-	**-8**	-8	-
6.71B	**Begeleiding (Wmo)**	**-2.528**				
60676	Begeleiding (Wmo)	-2.528	-	-	-	-
6.71C	**Dagbesteding (Wmo)**	**-764**				
60677	Dagbesteding (Wmo)	-764	-	-	-	-
6.72A	**Jeugdhulp begeleiding**	**-3.482**				
60679	Jeugdhulp begeleiding	-3.482	-	-	-	-
6.72B	**Jeugdhulp behandeling**	**-3.488**				
60680	Jeugdhulp behandeling	-3.488	-	-	-	-
6.72C	**Jeugdhulp dagbesteding**	**-544**				
60681	Jeugdhulp dagbesteding	-544	-	-	-	-

6	Sociaal domein	2024 Werkelijk	2025 Begroot	2026 Begroot	2026 Lasten	2026 Baten
6.73A	**Pleegzorg**	**-445**				
60683	Pleegzorg	-445	-	-	-	-
6.73B	**Gezinsgericht**	**-1.029**				
60684	Gezinsgericht	-1.029	-	-	-	-
6.73C	**Jeugdhulp met verblijf overig**	**-2.524**				
60685	Jeugdhulp met verblijf overig	-2.524	-	-	-	-
6.74A	**Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf**	**-4.749**				
60686	Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	-4.749	-	-	-	-
6.74B	**Jeugdhulp Crisis/LTA/GGZ-verblijf**	**-674**				
60687	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	-674	-	-	-	-
6.74C	**Gesloten plaatsing**	**-27**				
60688	Gesloten plaatsing	-27	-	-	-	-
6.751	**Jeugdhulp ambulant lokaal**		**-511**	**-534**	**-534**	
60635	Jeugdhulp ambulant lokaal	-	-511	**-534**	-534	-
6.752	**Jeugdhulp ambulant regionaal**		**-12.073**	**-12.405**	**-12.405**	
60636	Jeugdhulp ambulant regionaal	-	-12.073	**-12.405**	-12.405	-
6.753	**Jeugdhulp ambulant landelijk**		**-137**	**-143**	**-143**	
60637	Jeugdhulp ambulant landelijk	-	-137	**-143**	-143	-
6.761	**Jeugdhulp met verblijf lokaal**		**-380**	**1**	**1**	
60638	Jeugdhulp met verblijf lokaal	-	-380	**1**	1	-
6.762	**Jeugdhulp met verblijf regionaal**		**-4.292**	**-4.419**	**-4.419**	
60639	Jeugdhulp met verblijf regionaal	-	-4.292	**-4.419**	-4.419	-
6.763	**Jeugdhulp met verblijf landelijk**		**-597**	**-627**	**-627**	
60640	Jeugdhulp met verblijf landelijk	-	-597	**-627**	-627	-
6.791	**PGB WMO**		**-143**	**-154**	**-154**	
60667	PGB Wmo	-	-143	**-154**	-154	-
6.792	**PGB Jeugd**		**-205**	**-214**	**-214**	
60666	PGB jeugd	-	-205	**-214**	-214	-

6	Sociaal domein	2024 Werkelijk	2025 Begroot	2026 Begroot	2026 Lasten	2026 Baten
6.821	**Jeugdbescherming**		**-490**	**-515**	**-515**	
60641	Jeugdbescherming	-	-490	**-515**	-515	-
6.822	**Jeugdreclassering**		**-56**	**-59**	**-59**	
60642	Jeugdreclassering	-	-56	**-59**	-59	-
6.82B	**Jeugdreclassering**	**-81**				
60692	Jeugdreclassering	-81	-	**-**	-	-
6.82C	**Jeugdbescherming**	**-496**				
60691	Jeugdbescherming	-496	-	**-**	-	-
6.91	**Coördinatie en beleid WMO**		**-1.323**			
60626	Coördinatie en beleid WMO	-	-1.323	**-**	-	-
	Saldo Lasten en Baten	**-46.018**	**-51.505**	**-51.655**	**-64.632**	**12.979**
	Onttrekkingen reserves	1.051	1.874	**879**	-	879
	Toevoegingen reserves	-640	-477	**-461**	-461	-
	Saldo inclusief mutaties reserves	**-45.607**	**-50.109**	**-51.237**	**-65.093**	**13.858**

Strategische agenda sociaal domein

Voorbereiden Sociale Basis	2026		2027		Totaal	
	Primaire raming	Bijgestelde raming	Primaire raming	Bijgestelde raming	Primaire raming	Bijgestelde raming
Projectleider inkoop	-	-	-	-	-	-
Juridische expertise aanbesteding	-	-	-	-	-	-
Projectleider Implementatie	30.000	30.000	-	-	30.000	30.000
Transformatie ambtelijke organisatie	-	-	-	-	-	-
Overgangskosten (systemen en processen)	-	-	-	-	-	-
Frictiekosten huidige partners	100.000	100.000	-	-	100.000	100.000
Communicatie, Opleiding en Implementatie	15.000	15.000	-	-	15.000	15.000
Onvoorzien	25.000	25.000	-	-	25.000	25.000
Opstartkosten	-	-	-	-	-	-
Subtotaal	**170.000**	**170.000**	**-**	**-**	**170.000**	**170.000**
Kostenbeheersing Maatwerk						
Data-analist	50.000	50.000	-	-	50.000	50.000
Subtotaal	**50.000**	**50.000**	**-**	**-**	**50.000**	**50.000**

Voorbereiden Sociale Basis	2026		2027		Totaal	
	Primaire raming	Bijgestelde raming	Primaire raming	Bijgestelde raming	Primaire raming	Bijgestelde raming
Beschermd Thuis						
Inrichten van de Toegang	120.000	94.484	-	97.035	120.000	191.519
Draagvlak in de kernen ***(vitale leefomgeving)***	65.000	13.351	-	27.423	65.000	40.774
Lokale steunstructuur ***(toekomstbestendige zorg)***	137.000	150.969	-	175.072	137.000	326.041
Wonen ***(een passende woning)***	25.000	72.917	-	74.886	25.000	147.803
Meedoen ***(omzien naar elkaar)***	125.000	32.222	-	33.092	125.000	65.314
Handhavingsplan alcohol en drugspreventie*	80.000	80.000	80.000	80.000	80.000	160.000
Subtotaal	**552.000**	**443.943**	**80.000**	**487.508**	**632.000**	**931.451**
Lingewaardse Ontwikkelagenda Jeugd						
Ontwikkelen expertiseteam Jeugd	40.000	40.000	-	-	40.000	40.000
Uitvoeringsbudget	-	-	-	-	11.000	11.000
Subtotaal	**40.000**	**40.000**	**-**	**-**	**40.000**	**40.000**
Bestaanszekerheid						
Projectleiding en projectorganisatie	80.000	80.000	-	-	80.000	80.000
Training	-	-	-	-	-	-
Re-integratie-projecten	-	-	-	-	-	-
Aanpak AanZ specifiek gericht op statushouders gezin (oude wet)	125.000	125.000	-	-	125.000	125.000
Subtotaal	**205.000**	**205.000**	**-**	**-**	**205.000**	**205.000**
IZA/GALA - Transformatie van zorg naar gezondheid						
Transformatie	50.000	50.000	-	-	100.000	100.000
Subtotaal	**50.000**	**50.000**	**-**	**-**	**100.000**	**100.000**
Totaal reserve sociaal domein	**515.000**	**515.000**	**-**	**-**	**515.000**	**515.000**
Totaal reserve beschermd wonen, beschermd thuis	**552.000**	**443.943**	**80.000**	**487.508**	**1.184.000**	**931.451**
Totaal	**1.067.000**	**958.943**	**80.000**	**487.508**	**3.100.500**	**1.446.451**

*Handhavingsplan Alcohol en drugspreventie uit de reserve Beschermd Wonen Beschermd Thuis loopt tot en met 2028.

In dit financiële overzicht zijn de verschuivingen die opgenomen zijn in de 2e tussentijdse rapportage 2025 al verwerkt.

Beschermd thuis

De middelen voor dit thema zijn afkomstig uit de bestemmingsreserve Beschermd Wonen naar Beschermd Thuis. We geven, met name in 2026 en in 2027 uitvoering aan ons uitvoeringsplan Beschermd Wonen naar Beschermd Thuis. De inzet van deze middelen is deels opgeschoven, omdat het Rijk de invoering van de Wet doordecentralisatie Beschermd Wonen opnieuw heeft uitgesteld. Voor het handhavingsplan alcohol en drugspreventie zijn ook voor 2027 en 2028 middelen opgenomen om hier uitvoering aan te geven. Dat maken we nu in de begroting ook inzichtelijk.

Stand van zaken Reserve Sociaal Domein en Reserve Beschermd Wonen

Na inzet van bovenstaande middelen, ontstaat onderstaande financiële situatie

Reserves	Sociaal domein	Beschermd Wonen beschermd Thuis
Stand 1-1-2025	2.064.693	1.631.843
Onttrekking obv bijgestelde raming 2025	-1.401.500	-166.969
Begrote toevoeging	0	477.450
Begrote stand 31-12-2025	663.193	1.942.324
Stand 1-1-2026	663.193	1.942.324
Onttrekking obv bijgestelde raming 2026	-515.000	-443.943
Begrote toevoeging	0	460.874
Begrote stand 31-12-2026	148.193	1.959.255
Stand 1-1-2027	148.193	1.959.255
Begrote onttrekkingen	0	-487.508
Begrote toevoeging	0	460.874
Begrote stand 31-12-2027	148.193	1.932.621

Beleidsnota's

Beleidsnota cultureel erfgoed Lingewaard (2015)
Notitie mantelzorg, vrijwilligers en ouderen (MVO) (2018)
Contourennota accommodatie- en vastgoedbeleid (2019)
Taskforce (2019)
Beleidsplan sociaal domein 'Iedereen hoort erbij' 2021
Participatiebeleid Lingewaard (2024)
Plan van aanpak Gezond en Actief Leven Akkoord 2023-2026
Woonzorgvisie Lingewaard 2025 - 2030

Investeringsplan

6.01	Ontmoetingsruimte 't Zand Huissen
Investering	Looptijd	Toelichting
€ 100.000	2025-2026	Op basis van de onderzoeken naar het herstel van de fundering toegankelijk maken en verduurzamen van het Gemeenschapshuis Huissen 't Zand komen we met een voorstel voor het verdere verloop.

6.02	Verduurzaming gemeentelijke accommodaties
Investering	Looptijd	Toelichting
€ 150.000	2025-2026	De voorbereidingen zijn gestart. Uitvoering in 2026.

7. Volksgezondheid en milieu

Dit programma bevat taken met betrekking tot de volksgezondheid, afvalwater, waterhuishouding, huishoudelijk afval, bescherming van het milieu, begraafplaatsen, klimaat en duurzaamheid.

Ontwikkelingen

Samenhangende Preventiestrategie

Op 13 juni 2025 bood de staatssecretaris Jeugd, Preventie en Sport de samenhangende preventiestrategie: 'De gezonde keuze moet de makkelijke keuze worden' aan de Tweede Kamer aan. Daarin ligt de focus vooral op de jeugd. De aanpak richt zich niet langer (enkel) op één onderwerp, maar op de leefomgeving zodat maatregelen in een omgeving elkaar kunnen versterken.

Afval en circulariteit

Landelijk zien we een terugtrekkende beweging van particuliere afvalinzamelaars. Deze tendens beïnvloedt de manier waarop we ons afval in de toekomst (laten) inzamelen en verwerken.

Fusie Omgevingsdiensten

De Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA) en de Omgevingsdienst Regio Nijmegen (ODRN) fuseren per 1 januari 2026. De diensten gaan samen verder onder de naam Omgevingsdienst Groene Metropool.

Wat willen we bereiken?

We willen een goede gezondheid van onze inwoners en een gezonde fysieke leefomgeving.
Gezonde mensen hebben het vermogen om met de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen in het leven om te gaan. Én om zo veel mogelijk eigen regie te voeren. De doelen uit de landelijke nota gezondheidsbeleid en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) zijn hierbij ons uitgangspunt. We richten ons op het terugdringen van gezondheidsachterstanden, het bevorderen van een gezonde leefstijl, het versterken van de mentale weerbaarheid en het vitaal ouder worden.

We willen in 2050 een energieneutrale, klimaatadaptieve en circulaire gemeente zijn. Dat sluit aan bij de landelijke doelen voor klimaat en milieu. Als gemeente willen we in 2030 al elektriciteitsneutraal zijn. Daaraan werken we samen met onze inwoners en bedrijven. Zelf geven we hierbij het goede voorbeeld.

Onze doelen zijn:

1. Een goede gezondheid voor al onze inwoners, van jong tot oud.
2. Een klimaatbestendige en water-robuuste gemeente en regio zijn in 2050.
3. De hoeveelheid restafval daalt naar maximaal 70 kg per inwoner en er is minimaal 75% hergebruik van de ingezamelde grondstoffen.
4. Een energieneutrale gemeente zijn in 2050.

Wat gaan we doen in 2026?

Een goede gezondheid voor al onze inwoners, van jong tot oud (doel 1)

- We willen dat meer kinderen een gezonde en kansrijke start krijgen. Bij de zorg voor kwetsbare zwangeren maken we afspraken met specifieke zorgverleners (medisch en sociaal domein).
- We willen dat inwoners (via welzijn- en zorgprofessionals) op de juiste plek terecht komen. Daarom bouwen we verder aan de lokale en regionale samenwerking(sverbanden) rondom en voorlichting en communicatie over valpreventie, Kind naar Gezonder Gewicht en overgewicht bij volwassenen.
- We voeren het programma "Opgroeien in een kansrijke omgeving" (OKO) uit om de mentale gezondheid van onze jeugd te bevorderen.
- We werken verder aan een Dementievriendelijk Lingewaard door een goede samenwerking met maatschappelijke partners en heldere communicatie naar onze inwoners.

Een klimaatbestendige en water-robuuste gemeente en regio zijn in 2050 (doel 2)

- Samen met de regio voeren we de maatregelen vanuit de Samenwerkingsagenda 2024-2030 uit. We doen onder meer nieuwe stresstesten. Daarmee brengen we de kwetsbaarheid van een gebied voor wateroverlast, hitte, droogte en overstroming in beeld.
- We voeren een nieuwe lokale stresstest uit. Op basis daarvan actualiseren we de Lokale Adaptatiestrategie met Uitvoeringsagenda.
- We gaan door met de Operatie Steenbreek Lingewaard. Daarmee stimuleren en ondersteunen we inwoners en bedrijven actief bij het vervangen van tegels door groen in tuinen, straten en bedrijfsterreinen.
- We vervangen de hoofdriolering in onder andere de wijk Klappenburg in Bemmel en de Rijnstraat en omgeving in Doornenburg. Onderdeel daarvan zijn klimaatadaptieve maatregelen. (Zie ook de paragraaf Kapitaalgoederen onder 3. Riolering en water.)

De hoeveelheid restafval daalt naar maximaal 70 kg per inwoner en er is minimaal 75% hergebruik van de ingezamelde grondstoffen (doel 3)

- De inrichting van zowel de huis-aan-huis inzameling als de organisatie van de milieustraat werken we verder uit. Hiermee vergroten we uiteindelijk de hoeveelheid herbruikbare grondstoffen. Besluitvorming hierover zal in het eerste kwartaal 2026 plaats vinden.
- We optimaliseren de planning en digitaliseren de eigen inzamelroutes van (grof) huishoudelijk afval in de openbare ruimte waarbij we ook de prullenbakken beter positioneren.
- We optimaliseren de uitgifte van milieupassen, introduceren de digitale milieupas en realiseren toegangscontrole voor grondstoffen als luiers en GFT-afval.

Een energieneutrale gemeente zijn in 2050 (doel 4)

- We bieden woningeigenaren isolatiemaatregelen aan via de aanpak Operatie Isolatie.
- We stellen een beleidskader energietransitie op waarbij het creëren van een robuust energiesysteem een nieuw onderdeel is.
- We maken een Warmteprogramma waarin de keuzes voor aardgasvrije warmteoplossingen per buurt zijn benoemd inclusief een tijdspad.
- We stellen een Warmte-uitvoeringsplan op voor de wijk de Zilverkamp in Huissen waarin we de stappen beschrijven die nodig zijn voordat de aanleg van het warmtenet kan starten.

Wat mag het kosten?

In onderstaande tabel zijn de **lasten (-)** en **baten (+)** opgenomen die aan het programma verbonden zijn.

Bedragen x € 1.000

7	Volksgezondheid en milieu	2024 Werkelijk	2025 Begroot	2026 Begroot	2026 Lasten	2026 Baten
7.1	**Volksgezondheid**	**-2.239**	**-2.629**	**-2.843**	**-2.843**	
60701	Openbare gezondheidszorg	-1.160	-1.388	**-1.517**	-1.517	-
60702	Jeugdgezondheidszorg	-1.079	-1.241	**-1.286**	-1.286	-
60703	Brede SPUK Ondersteunende onderdelen	-	-	**-40**	-40	-
7.2	**Riolering**	**1.238**	**1.574**	**2.095**	**-2.983**	**5.078**
60720	Algemeen rioolbeheer	-2.109	-2.054	**-1.570**	-1.570	-
60721	Riolering en waterzuiv. / Onderhoud	-1.396	-1.286	**-1.383**	-1.413	30
60722	Rioolheffing	4.743	4.914	**5.048**	-	5.048
7.3	**Afval**	**1.287**	**1.701**	**2.023**	**-5.413**	**7.435**
60723	Afval algemeen	-103	-136	**-165**	-165	-
60724	Huishoudafval	-3.252	-3.353	**-3.723**	-4.373	649
60725	Overige afvalstoffen	-556	-605	**-763**	-852	89
60726	Afvalstoffenheffing	5.210	5.782	**6.691**	-	6.691
60733	Reinigingsheffing	-12	13	**-17**	-23	6
7.4	**Milieubeheer**	**-1.590**	**-2.281**	**-1.927**	**-3.402**	**1.476**
60727	Milieubeheer	-1.279	-1.311	**-1.347**	-1.426	80
60728	Duurzaamheid	-225	-907	**-580**	-580	-
60729	Plaagdierbestrijding	-86	-63	-	-	-
60732	Proeftuinen Aardgasvrije wijken	-	-	-	-81	81
60734	Klimaat- en energiebeleid	-	-	-	-1.315	1.315
7.5	**Begraafplaatsen en crematoria**	**-83**	**-84**	**-215**	**-380**	**165**
60730	Algemene begraafplaatsen	-39	-69	**-163**	-328	165
60731	Begraven	-44	-15	**-52**	-52	-
	Saldo Lasten en Baten	**-1.387**	**-1.719**	**-867**	**-15.021**	**14.154**
	Onttrekkingen reserves	-	430	**400**	-	400
	Toevoegingen reserves	-224	-80	-	-	-
	Saldo inclusief mutaties reserves	**-1.611**	**-1.369**	**-467**	**-15.021**	**14.554**

Beleidsnota's

Beleidsplan Sociaal Domein "Iedereen hoort erbij!"(2021)
Plan van aanpak Gezond en Actief Leven Akkoord 2023-2026
Gemeentelijk Watertakenplan Lingewaard 2023 – 2027
Regionale Adaptatiestrategie (RAS) (2022)
Lokale Adaptatiestrategie (LAS) (2022)
Samen werken aan een circulair Lingewaard (2024)
Grondstoffenbeleid Lingewaard Circulair en Duurzaam (2019)

Beleidskader energietransitie 2023-2025
Transitievisie Warmte (2021)

Investeringsplan

7.01	Investeringen vervangingen en investeringen maatregelen GWP
Investering	Looptijd/Uitvoering	Toelichting
2026: € 3.993.000 2027: € 2.995.000 2028: € 4.462.000 2029: € 3.845.000	2026-2028 2027-2029 2028-2030 2029-2031	De investeringsbedragen zijn gebaseerd op het Gemeentelijk Watertakenplan 2023-2027 (GWP). Het GWP bevat investeringsbudgetten voor reeds gelabelde en afgebakende projecten. Daarnaast zijn er de nog niet gelabelde investeringsbudgetten. Dit zijn de volgende benodigde investeringsbudgetten: • *Vervanging* van pompen/gemalen, persleidingen en rioolbuizen. De benodigde bedragen zijn gegenereerd uit de beheersoftware. • *Nieuwe maatregelen* om de doelen en ambities uit het GWP te behalen: afkoppelen, infiltreren, waterberging en maatregelen duurzaamheid. Het totaal benodigde investeringsbudget (vervanging en nieuwe maatregelen) is gelijk verdeeld over de jaren van de planperiode. De kapitaallasten van alle investeringen uit het GWP dekken we volledig met de inkomsten uit de Riool- en Waterzorgheffing.

8. Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

Onder dit programma vallen de taken met betrekking tot ruimte en leefomgeving, wonen en bouwen en de exploitatie van woningbouwprojecten. De milieutaken van de Omgevingsdienst vallen onder programma 7, de bouwtaken onder programma 8.

Ontwikkelingen

Regie op ruimtelijke ontwikkeling wordt ingewikkelder

In de Omgevingswet is de zorgtaak voor een “evenwichtige toedeling van functies aan locaties” helder omschreven en vormgegeven vanuit de gedachte om dat met één wet ook overzichtelijker te maken. Desondanks zien we dat het bereiken en bewaken van het gewenste evenwicht – regie op ruimtegebruik – ingewikkelder wordt. Randvoorwaarden en de complexiteit van het bedienen van alle belangen zorgen ervoor dat sturen op het beoogde evenwicht een groeiende uitdaging is.

Dijkversterking 2025 – 2032

Onderdeel van het behoud van een veilige omgeving is het versterken van de rivierdijken. Het Waterschap Rivierenland is hiervoor de plannen aan het voorbereiden. In 2032 moeten die zijn uitgevoerd.

Wat willen we bereiken?

Een leefomgeving waar jong en oud zich thuis voelen. Dat betekent woonkernen waar primaire voorzieningen dichtbij zijn. Daarnaast is ruimte nodig om elkaar te ontmoeten, te recreëren en te bewegen of sporten. Infrastructuur voor fietsen, openbaar vervoer en de auto moet het groeiend aantal inwoners aankunnen. Juist daar ligt de sleutel voor de bouwopgave. Voor die bouwopgave gaan we uit van de afspraken in de geactualiseerde 'Woondeal 2.1': van 2022 tot en met 2034 ten minste 1955 woningen erbij. Nieuwbouw bestaat voor minstens 30% uit sociale huur en voor 37% uit betaalbare huur- en koopwoningen. Naast bouwen is versterking nodig van infrastructuur en groene recreatieruimte. In 2026 werken we aan de volgende doelen:

1. Transitie Omgevingswet.
2. Realisatie van ongeveer 300 nieuwe woningen, verspreid over meerdere woonkernen.
3. Duurzame en groene woonomgeving.
4. Participatie en verbinding tussen gemeentelijke opgaven en inwonersinitiatieven.

Wat gaan we doen in 2026?

Transitie Omgevingswet (doel 1)

- We werken in de komende jaren stapsgewijs naar een nieuw gebiedsdekkend omgevingsplan. In 2026 bieden we het omgevingsplan voor Haalderen ter vaststelling aan. Een ander deelgebied bereiden we voor zodat het als ontwerp ter inzage kan.
- Voor wijzigingen van het omgevingsplan stellen we een sjabloon vast als leidraad voor initiatiefnemers, de motivering van hun initiatief en de benodigde wijziging van het omgevingsplan.
- Met het oog op het omgevingsplan actualiseren we onze archeologische waardenkaart.
- We behandelen nieuwe initiatieven in de intake- en omgevingstafel. Bij aanvragen omgevingsvergunningen is soms een bindend advies van de gemeenteraad nodig. Na bijna twee jaar werken met de Omgevingswet merken we dat het proces efficiënter kan. Daarom komen we begin 2026 met een voorstel aan de raad om het besluitvormingsproces te vereenvoudigen / versnellen.
- Voor initiatieven om een klein aantal woningen te realiseren geven we in een programma aan onder welke voorwaarden we daarvoor een vergunningaanvraag in behandeling nemen. Dit doen we voor zowel de woonkernen (bijvoorbeeld woningsplitsing of -toevoeging) als het buitengebied bij functieverandering bij stoppende (agrarische) bedrijven.
- Vanuit de notie dat de balans tussen bouwen, infrastructuur en groene ruimte scherpe keuzes vraagt, doen we begin 2026 een voorstel voor herijking van de Omgevingsvisie uit 2023.

Realisatie van ongeveer 300 nieuwe woningen, verspreid over meerdere woonkernen (doel 2)

We werken aan ons woonbeleid en aan de realisatie van woningbouwplannen. Beiden staan hieronder toegelicht.

Woonbeleid

- We focussen op de geprioriteerde bouwlocaties in de gemeente. Dit zijn ‘t Hof van Klein Baal in Haalderen, Vleumingen II in Gendt, Zandsestraat in Bemmel, en Driegaarden II en III in Huissen.
- In verband met de bouwopgave verkennen we of na 2030 nog nieuwe grote bouwplannen mogelijk zijn. Dit doen we voor Bemmel-Haalderen en Huissen-oost en in samenhang met de ontwikkeling van infrastructuur en groene ruimte.
- Vanuit de wet Versterking Regie Volkshuisvesting zijn wij verplicht een Programma Volkshuisvesting op te stellen. Hierin nemen wij de kaders van de geactualiseerde woondeal 2.1 en de gemeentelijke woon-zorgvisie op. Daarop vooruitlopend nemen we beiden ook op in het gemeentelijke Woningbouwprogramma. Voor de woon-zorgvisie stellen we een uitvoeringsprogramma op.
- Bij de herinvulling van vrijkomend maatschappelijk vastgoed beschouwen we ook de mogelijkheden voor woonzorgcombinaties en huisvesting voor ouderen.
- Een van de afspraken in de Woondeal 2.1 is om minstens 30% van het bouwprogramma in de sociale huur te realiseren. Hiervoor betrekken we de corporaties vroegtijdig in gesprekken met ontwikkelende partijen. Dit doen we ook bij de geprioriteerde plannen.
- We actualiseren halfjaarlijks het Woningbouwprogramma waarbij we ook kijken naar ontwikkelingen die zich voordoen. Jaarlijks actualiseren we de afspraken met Waardwonen. Ook werken we op initiatief van Waardwonen mee aan de voorbereiding van hun wijkplannen in Gendt en Haalderen (Sallandhof).

Uitvoering van plannen:

- We verwachten dat er ca. 300 nieuwe woningen worden opgeleverd. Afhankelijk van de planprocedure worden de woningen in de volgende projecten geheel of gedeeltelijk gerealiseerd:
  - Zandsestraat/de Pas (Bemmel)
  - Vleumingen West fase 2 (Gendt)
  - Sallandhof 1e fase (Haalderen)
  - Sallandhof 2e fase (Haalderen)
  - Bloemstraat 6e fase/Slingerbos (Huissen)
  - Malenborch (Huissen)
  - Hof van Huesse/Aloysius locatie (Huissen)
  - Op den winkel (Angeren)
  - Locatie Karstraat 34 (Huissen)
  - Klappenburg fase 2 (Bemmel)
  - Holthuizen (Huissen)
  - Vossenhol (Bemmel)
  - Dorpsstraat (Bemmel)
  - Dorpstraat (Gendt)
  - 't Hof van Klein Baal (Haalderen)
  - Ancari (Doornenburg)
- Incidenteel voegen we woningen toe via medewerking aan bijvoorbeeld functieverandering of woningsplitsing of op bestaande bouwtitels in het omgevingsplan.
- We bereiden onder andere de volgende plannen voor zodat daarna de planologische procedure kan worden gestart (in of na 2026):
  - Driegaarden II en III (Huissen);
  - Villa Ganita (Gendt);

- Dorpstraat / bibliotheek (Gendt).

Duurzame en groene woonomgeving (doel 3)

- Binnen de Groene Metropoolregio werken we aan het gebiedsprogramma voor het middengebied tussen de steden. Zo'n programma is nodig om de balans tussen woningbouw en andere ruimteclaims te bewaken en daarover ook afspraken met andere overheden te kunnen maken.
- We starten met de uitvoering van het omgevingsprogramma voor landschap, natuur en biodiversiteit. Om ondersteuning van lokale initiatieven en benutting van provinciale cofinanciering te optimaliseren komen we met een voorstel voor financiële middelen bij het programma. Parallel bereiden we een subsidieaanvraag voor cofinanciering vanuit de provincie voor.
- We gaan verder met het uitvoeringsprogramma landschapselementen (dorpen in het groen). De middelen hiervoor komen uit het landschapsfonds.
- We gaan door met het project vlinderrijke akkerranden dat vanaf 2023 loopt. De middelen hiervoor zitten in het reguliere budget voor landschap en natuur.
- Op grond van programma's van andere overheden werken we mee aan het uitwerken van plannen vanuit die programma's. In 2026 leidt dat tot besluiten over plannen of ontwikkelrichtingen voor:
  - Het overnemen van eigendom van andere overheden in het Zeegbos bij Huissen. Hiervoor komen we met een raadsvoorstel dat ook ingaat op beheerafspraken en de kosten daarvan.
  - Het vanuit de Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW) verkennen van mogelijkheden voor publiek-private samenwerking in de Huissense uiterwaard en meewerken aan de PAGW-maatregel in de Roswaard. Die maatregel betreft vernatting met als gevolg daarvan verbetering van natuurkwaliteit. Daarnaast nemen we een besluit over hergebruik van de locatie op het fabrieksterrein in de Bemmelse waard. Deze locatie komt vrij na het verwijderen van de installatie, die nodig was tijdens de herinrichtingswerkzaamheden.
  - We werken mee aan de planvoorbereidingen voor de dijkversterking. In 2025 verkent het Waterschap hoe de opgave voor de Rijndijk tussen Sterreschans en Huissen en de Waaldijk tussen Sterreschans en Bemmel wordt verwerkt in een projectplan. Daarover kan Gedeputeerde Staten, als bevoegd gezag, een besluit nemen. Uitvoering is gepland van eind 2029 tot 3032. Voor de Waaldijk overtekenen we de overeenkomst die nodig is voor de weginrichting volgens Gastvrije Waaldijk.
- Andere activiteiten, voor met name de bestaande woningvoorraad, het circulair maken van het bouwen, het vergroten van biodiversiteit en het klimaat-adaptief inrichten van de omgeving, staan in programma 7 en in de paragraaf klimaat en energie.

Participatie en betrokkenheid bij de woonomgeving, verbinding met gemeentelijke opgaven (doel 4)

- Na de pilot voor Doornenburg en het vastleggen van de werkwijze voor de agenda's per kern hebben we het instrumentarium klaar om nieuwe initiatieven vanuit het veld en gemeentelijke plannen / opgaven beter op elkaar af te stemmen.

Wat mag het kosten?

In onderstaande tabel zijn de **lasten (-)** en **baten (+)** opgenomen die aan het programma verbonden zijn.

Bedragen x € 1.000

8	Volkshuisv.,Leefomgev., Sted. vernieuw.	2024 Werkelijk	2025 Begroot	2026 Begroot	2026 Lasten	2026 Baten
8.1	**Ruimte en leefomgeving**	**-1.212**	**-1.997**	**-2.234**	**-3.425**	**1.192**
60801	Ruimtelijke ontwikkeling	-491	-490	**-784**	-791	7
60802	Faciliterend grondbeleid	267	-310	**-600**	-1.784	1.185
60809	Omgevingswet	-988	-1.197	**-850**	-850	-
8.2	**Grondexploitatie(niet-bedrijventerrein)**	**-2.103**			**-2.612**	**2.612**
60803	Actief grondbeleid	-2.103	-	**-**	-2.612	2.612
8.3	**Wonen en bouwen**	**-1.761**	**-1.068**	**-1.414**	**-2.969**	**1.555**
60804	Geo-Informatie	-250	-262	**-287**	-287	-
60805	Bouwen - Vergunningverlening	-186	218	**124**	-1.326	1.450
60806	Bouwen - Handhaving	-904	-721	**-743**	-753	10
60807	Wonen	-391	-234	**-458**	-498	40
60808	Woonwagenzaken	-30	-69	**-50**	-105	55
	Saldo Lasten en Baten	**-5.076**	**-3.065**	**-3.648**	**-9.006**	**5.359**
	Onttrekkingen reserves	5.688	125	**125**	-	125
	Toevoegingen reserves	-59	-	**-**	-	-
	Saldo inclusief mutaties reserves	**553**	**-2.940**	**-3.522**	**-9.006**	**5.484**

Beleidsnota's

Omgevingsvisie Lingewaard (mei 2023)
Plan van Aanpak omgevingsprogramma's (mei 2023)
Overzicht categorieën bindend adviesrecht en verplichte participatie (mei 2023)
Plan van aanpak transitie omgevingsplan (2022)
Nota Wonen (2020),
Notitie verruiming mogelijkheden particuliere woningbouw (2020)
Nota Cultureel Erfgoed (feb 2025)
Gids ruimtelijke kwaliteit (2018)

Investeringsplan

Voor het programma Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing zijn geen investeringen opgenomen in het Investeringsplan 2026-2029.

9. Bestuur en ondersteuning

Dit programma gaat over het besturen van onze gemeente, een klantgerichte (digitale) dienstverlening en het bijdragen aan en sturen op samenwerkingsverbanden.

Ontwikkelingen

Vertrouwen in de overheid staat onder druk

De keuzes die we als overheid maken vanuit het algemeen belang kunnen botsen met individuele behoeften en wensen van inwoners. Dit kan leiden tot onbegrip en tot dalend vertrouwen in de overheid. Dit vraagt van ons een goede verbinding en dialoog met onze inwoners.

Inwoners willen meer directe invloed

Steeds vaker klinkt de wens om eerder en actiever mee te denken over beleid en projecten van de gemeente. Daarnaast melden inwoners zich vaker met initiatieven die bijdragen aan hun leefomgeving en de samenleving.

Verkiezingen

In maart 2026 vinden de gemeenteraadsverkiezingen plaats. Dit leidt tot de vorming van een nieuwe gemeenteraad en college en mogelijk ook tot een herijking van de bestuurlijke koers.

Wat willen we bereiken?

We willen dat inwoners vertrouwen hebben in datgene wat we doen. Daarom nodigen we hen actief uit om mee te denken bij participatietrajecten. Ook de kwaliteit van onze dienstverlening speelt daarbij een belangrijke rol. Als deze door de inwoners als 'goed' wordt ervaren, dan heeft dit een positieve invloed op het vertrouwen dat zij hebben in ons als overheid. Door onze hoge standaard van dienstverlening te behouden en waar mogelijk te verbeteren, versterken we dit vertrouwen. We werken inwonergericht en bieden Lingewaardige service door:

- te zorgen voor toegankelijke dienstverlening en duidelijke communicatie;
- kaders te stellen, maar ook ruimte te laten voor maatwerk;
- aan te sluiten op de behoeften van de inwoner.

We willen een betrouwbare en sterke partner in de regio zijn. Als Lingewaard kunnen we niet alles alleen. Bij grensoverstijgende opgaven, complexiteit of schaalvoordelen werken we graag samen. We spannen ons in om ervoor te zorgen dat verbonden partijen aantoonbaar bijdragen aan onze beleidsdoelen en de regionale opgaven.

Onze doelen zijn:

1. Betrokken inwoners
2. Toegankelijke dienstverlening
3. Efficiënte en effectieve samenwerking in de regio

Indicator	Meetbaar resultaat	W2024	B2025	B2026	B2029
Klantwaardering dienstverlening • Totaal • Digitaal • Balie • Telefonie	Gemiddeld rapportcijfer Totaalwaardering voor alle drie de kanalen	8,4 8,3 8,7 8,1	8,0 8,0 8,0 7,5	8,0 8,0 8,0 7,5	8,0 8,0 8,0 7,5
Gemiddelde wachttijd aan de balie	Percentage balieklanten geholpen binnen de servicenorm van maximaal 10 minuten	93%	93%	90%*	90%*

*Vanaf 2024 zien we de effecten van de nieuwe cyclus die ontstond door invoering van de langere geldigheidsduur van paspoorten en identiteitskaarten. Deze piek duurt tot 2029. Door verdergaande digitalisering, kanaalsturing (komt een vraag digitaal, via telefoon of aan de balie binnen) en door vroegtijdige informatieverstrekking houden we de wachttijden aan de balie stabiel.

Wat gaan we doen in 2026?

Betrokken inwoners (doel 1)

- Op samen.lingewaard.nl vinden inwoners alle informatie over participatietrajecten en kunnen zij actief deelnemen. We verbeteren deze website zodat gebruikers relevante informatie, projecten en participatiemogelijkheden gemakkelijker vinden. Met een duidelijke structuur en interactieve elementen nodigen we hen uit om actief mee te denken en mee te doen.
- Van elk afgerond participatietraject maken we een participatieverslag. Daarin leggen we de behaalde resultaten, betrokkenheid van inwoners en eventuele leerpunten vast. Op basis daarvan verbeteren we concrete toekomstige participatietrajecten.
- We verbeteren het proces rondom inwonersinitiatieven. Hiervoor verwijzen we u naar programma 6.

Toegankelijke dienstverlening (doel 2)

- We lanceren de Lingewaardapp waarmee inwoners actief en laagdrempelig hun leefomgeving, zelfs per kern, kunnen volgen. De app gebruikt de gemeentelijke website (lingewaard.nl) en de participatie website (samen.lingewaard.nl) als basis.
- We voegen (externe) websites waar de gemeente bij betrokken is toe aan onze eigen gemeentelijke website lingewaard.nl. Dit bespaart kosten en verbetert de vindbaarheid en actualiteit van informatie.
- We zetten slimme technologie (AI) en een efficiënte kennisbank in, zodat we inwoners sneller en met de juiste informatie kunnen helpen.
- Om nog beter aan te sluiten op de behoeften van onze inwoners zorgen we voor toegankelijke websites en formulieren. Signalen van inwoners zetten we waar nodig om in verbeteringen.

Efficiënt en effectieve samenwerking in de regio (doel 3)

- We informeren uw raad tijdig over relevante ontwikkelingen binnen de verbonden partijen en stellen u in de gelegenheid zienswijzen uit te brengen op de Jaarstukken en de Begrotingen.
- Samen met gemeente Overbetuwe voeren we de samenwerkingsagenda uit voor het middengebied tussen Arnhem en Nijmegen. Na de gemeenteraadsverkiezingen bespreken we met de nieuwe colleges hoe we de samenwerking voortzetten.
- We werken in de GMR samen aan projecten die bijdragen aan de uitvoering van de regionale agenda 2025 – 2028. Hierbij leggen we de nadruk op de uitvoering van regionaal beleid.
- De Wet gemeenschappelijke regelingen verplicht verbonden partijen om periodiek een evaluatie uit te voeren. We zien erop toe dat hier uitvoering aan wordt gegeven door onder andere te toetsen of dit aspect in de gemeenschappelijke regeling van de verbonden partij is opgenomen.

Wat mag het kosten?

In onderstaande tabel zijn de **lasten (-)** en **baten (+)** opgenomen die aan het programma verbonden zijn.

Bedragen x € 1.000

9	Bestuur en ondersteuning	2024 Werkelijk	2025 Begroot	2026 Begroot	2026 Lasten	2026 Baten
9.1	**Bestuur**	**-2.614**	**-2.109**	**-2.170**	**-2.170**	
60014	Gemeenteraad	-713	-714	**-744**	-744	-
60015	Raadsfracties	-31	-40	**-40**	-40	-
60016	Rekenkamercommissie	-57	-61	**-61**	-61	-
60017	Griffie	-361	-375	**-390**	-390	-
60018	College van B&W	-1.452	-919	**-935**	-935	-
9.2	**Burgerzaken**	**-599**	**-532**	**-816**	**-1.960**	**1.144**
60001	Basis registratie personen (BRP)	-97	-297	**-180**	-1.224	1.044
60002	Burgerlijke stand	-257	-224	**-302**	-402	100
60003	Verkiezingen	-245	-11	**-334**	-334	-
9.3	**Beheer overige gebouwen en gronden**	**-290**	**-618**	**-624**	**-949**	**325**
60004	Eigendommen	-150	-319	**-282**	-437	155
60005	Overige gebouwen	-107	-144	**-201**	-201	-
60006	Gronden algemeen	-33	-155	**-141**	-171	30
60022	Gronden transformatorhuisjes	-	-	**-**	-140	140
9.4	**Overhead**	**-19.668**	**-19.695**	**-18.325**	**-20.847**	**2.522**
60050	Directie	-405	-339	**-356**	-356	-
60051	Stafafdeling	-964	-1.085	**-1.146**	-1.146	-
60052	Team Technisch Wijkbeheer	-259	-239	**-225**	-225	-
60053	Materieel TWB	97	-4	**-**	-	-
60054	Team Openbare Ruimte & Vastgoed	-524	-172	**-139**	-139	-
60056	Facilitair / voorzieningen	-302	-406	**-336**	-336	-
60057	Huisvesting gem.kantoor/-werf	-1.341	-1.367	**-1.236**	-1.237	1
60058	Representatie	-175	-96	**-98**	-98	-
60059	Team Informatievoorziening	-2.706	-2.853	**-2.928**	-3.804	876
60060	Automatisering	-1.263	-1.319	**-1.255**	-1.255	-
60061	Documentaire informatievoorz.	-219	-206	**-191**	-191	-
60062	Team POCOBO	-2.175	-2.401	**-2.325**	-2.325	-
60063	Personeelsbeheer	-733	-825	**-415**	-415	-
60064	Personeelsontwikkeling	-226	-333	**-247**	-247	-
60065	Organisatieontwikkeling	-75	-94	**-59**	-59	-
60066	Communicatie	-181	-143	**-93**	-93	-
60067	Team JIF	-1.942	-2.530	**-2.793**	-2.798	5
60068	Begroting & verantwoording	-684	-122	**-102**	-102	-
60069	Juridische kwaliteitszorg	-317	-277	**-286**	-286	-
60070	Team Veiligheid, Toezicht en Handh.	-53	-294	**-209**	-209	-

9	Bestuur en ondersteuning	2024 Werkelijk	2025 Begroot	2026 Begroot	2026 Lasten	2026 Baten
60071	Team Klant Contact Centrum	-692	-770	**-561**	-561	-
60072	Team Projectrealisatie	-369	512	**604**	604	-
60073	Team Ruimtelijk Beleid	-911	-487	**-80**	-80	-
60074	Team Sociaal Beleid	-126	-213	**-366**	-366	-
60075	Team Werk, Inkomen en Ondersteuning	-508	-609	**-291**	-291	-
60076	Team Zorg en Ondersteuning	-426	-434	**-293**	-293	-
60079	Ondernemingsraad	-3	-8	**-133**	-133	-
60080	Informatisering	-1.575	-1.711	**-1.828**	-1.828	-
60081	Automatisering ICT-samenwerking	-62	-232	**-397**	-794	397
60082	Automatisering Overbetuwe	-	-	**-**	-1.243	1.243
60083	Versterking dienstverlening	-247	-298	**-190**	-190	-
60084	Facilitair / diensten	-302	-340	**-351**	-351	-
9.5	**Treasury**	**3**	**433**	**-193**	**-605**	**413**
60007	Treasury	3	433	**-193**	-605	413
9.61	**OZB woningen**	**9.779**	**11.095**	**11.933**		**11.933**
60008	Waardering Onroerende Zaken	-518	-	**-**	-	-
60009	Onr.Zaakbelast. - Woningen	10.297	11.095	**11.933**	-	11.933
9.62	**OZB niet-woningen**	**3.774**	**4.053**	**4.386**		**4.386**
60010	Onr.Zaakbelasting - Niet-woningen	3.774	4.053	**4.386**	-	4.386
9.64	**Belastingen overig**	**-201**	**-667**	**-829**	**-1.194**	**365**
60011	Belastingen	-201	-667	**-829**	-1.194	365
9.7	**Algemene uitk. en ov. uitk. gem.fonds**	**85.562**	**89.006**	**91.305**		**91.305**
60013	Gemeentefonds - Algemene uitkering	81.513	85.073	**87.586**	-	87.586
60019	Gemeentefonds - Sociaal Domein	4.049	3.933	**3.719**	-	3.719
9.8	**Overige baten en lasten**		**-808**	**-1.240**	**-1.383**	**144**
60012	Reserveringen en stelposten	-	-808	**-1.240**	-1.383	144
9.9	**Vennootschapsbelasting**	**-5**				
60020	Vennootschapsbelasting	-5	-	**-**	-	-
	Saldo Lasten en Baten	**75.741**	**80.158**	**83.427**	**-29.108**	**112.537**
	Onttrekkingen reserves	4.140	1.079	**923**	-	923
	Toevoegingen reserves	-2.037	-44	**-**	-	-
	Saldo inclusief mutaties reserves	**77.843**	**81.193**	**84.350**	**-29.108**	**113.460**

Beleidsnota's

- Participatiebeleid Lingewaard 2025
- Verordening participatie Lingewaard 2025
- Nota Verbonden Partijen 2020
- Nota Activabeleid
- Nota reserves en voorzieningen
- Treasurystatuut gemeente Lingewaard

- Financiële verordening gemeente Lingewaard

Investeringsplan

Voor het programma 'Bestuur en ondersteuning' zijn geen investeringen opgenomen in het Investeringsplan 2026-2029.

De paragrafen

Paragraaf 1 Lokale heffingen

Inleiding / uitgangspunten

In de paragraaf Lokale heffingen bieden wij inzicht in het beleidskader rond de lokale heffingen, de soorten heffingen, de tarief- en kostenontwikkeling, de lokale lastendruk en het kwijtscheldingsbeleid.

In december 2025 stelt de gemeenteraad de tarieven vast met ingang van 1 januari 2026. Naast de voorgestelde prijsindexering van 2,7% (conform de prijsmutatie van het Bruto Binnenlands Product in Meicirculaire 2025, pagina 44) worden ook wijzigingen in wet- en regelgeving in de belastingverordeningen verwerkt.

Perceptiekosten

De lasten van de DVO Belastingsamenwerking worden doorberekend op basis van het aantal bezwaren/beroepen en aanslagregels. Voor de berekening wordt het totaalbedrag van de belastingsamenwerking verminderd met de kosten voor bezwaren/beroepen per gemeente. Het restant wordt op basis van het aantal aanslagregels verdeeld. De werkelijk doorberekende lasten, zoals verwerkt in de jaarrekening 2024, zijn bijgesteld op basis van de raming 2026.

Overhead

Onder overhead verstaat het BBV in artikel 1 ‘alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces’. Baten en lasten van overhead registreren wij niet onder de afzonderlijke beleidsprogramma’s, maar apart in het overzicht overhead en in het overzicht van baten en lasten (taakveld 0.4). De overhead wordt extracomptabel aan een aantal heffingen en belastingen toegerekend. Dit is terug te vinden in de financiële overzichten die bij de verschillende belastingsoorten zijn opgenomen.

BTW-Compensatiefonds

De gemeente mag bij de bepaling van de kostendekkendheid de geraamde BTW meenemen (op basis van artikel 229b, lid 2b, van de Gemeentewet). De reden hiervan is dat vóór de invoering van het BTW-compensatiefonds (BCF) dit ook toegestaan was en de gemeente bij de invoering van het BTW-compensatiefonds anders een niet bedoeld inkomstenverlies zou hebben geleden. Het BTW-compensatiefonds wordt gevoed vanuit het Gemeentefonds. Vanuit het Gemeentefonds heeft al een verlaging van de Algemene Uitkering plaatsgevonden. De in het tarief betrokken compensabele BTW vormt daarmee een vergoeding van inkomensverlies veroorzaakt door de verlaging van het gemeentefonds door de uitname van de compensabele BTW.

De tarieven

In onderstaande tabel is de ontwikkeling van de tarieven van 2023 tot en met 2026 te zien.

Omschrijving tarief	2023	2024	2025	2026
OZB:				
- woningen (eigenaar)	0,1296%	0,1283%	0,1316%	0,1408%
- niet-woningen (eigenaar)	0,2969%	0,3103%	0,3263%	0,3466%
- niet-woningen (gebruiker)	0,2374%	0,2480%	0,2608%	0,2770%
Afvalstoffenheffing:				
- vast bedrag	€ 198,00	€ 203,88	€ 227,62	€ 266,64
- restafvalcontainer, per lediging	€ 7,95	€ 8,19	€ 9,00	€ 9,45
- ondergrondse container, per klepopening	€ 2,65	€ 2,73	€ 3,00	€ 3,15
- bovengrondse container, 1-persoonshuishouden	€ 233,40	€ 240,36	€ 264,94	€ 310,32
- bovengrondse container, meerpersoonshuishouden	€ 280,20	€ 288,60	€ 314,26	€ 368,04
Rioolheffing woonhuis	€ 214,00	-	-	-
Riool- en waterzorgheffing: – gebruiker	-	€ 144,12	€ 147,36	€ 151,32
– eigenaar	-	€ 74,16	€ 75,84	€ 77,88
Hondenbelasting, per hond	€ 60,24	€ 62,04	€ 63,36	-
Toeristenbelasting				
- verblijf op camping	€ 1,00	€ 1,00	€ 1,25	€ 1,25
- overige overnachtingen	€ 1,00	€ 1,00	€ 1,25	€ 2,50

In onderstaande grafiek ziet u de waardeontwikkeling van de woningen in Lingewaard vanaf 2011.

Bron: CBS, 2 juni 2025.
Voor 2025 is uitgegaan van een 5% stijging zoals aangegeven door het CBS in juni 2025.

Lokale lastendruk

De lokale lastendruk geeft de hoogte aan van de gemiddelde belastingaanslag. In onderstaande tabel vergelijken wij de gemiddelde lokale lastendruk van 2025 en 2026. De bedragen zijn indicatief. Hierbij is uitgegaan van een woning met een WOZ-waarde van € 415.000 (gemiddelde over 2025) met de tarieven zoals vermeld op voorgaande pagina.

	Eigenaar/gebruiker		Huurder/Gebruiker	
	2025	2026	2025	2026
OZB-eigenaar	€ 546,14	€ 584,32	€ -	€ -
Afvalstoffenheffing				
- vast bedrag	€ 227,62	€ 266,64	€ 227,62	€ 266,64
- DIFTAR	€ 54,00	€ 56,70	€ 54,00	€ 56,70
Riool- en Waterzorgheffing	€ 223,20	€ 229,20	€ 147,36	€ 151,32
Aanslag	€ 1.050,96	€ 1.136,86	€ 428,98	€ 474,66
Stijging in euro's		€ 85,90		€ 45,68
Procentuele stijging		8,17%		10,65%

OZB

De onroerendezaakbelastingen (OZB) heffen we over de WOZ-waarde van woningen (eigenaren) en niet-woningen (eigenaren en gebruikers).

Beleidskader

Artikelen 220 tot en met 220h van de Gemeentewet
Verordening Onroerende-zaakbelastingen 2025

Algemeen

Jaarlijks stellen wij de WOZ-waarden voor woningen en niet-woningen vast. Deze WOZ-waarde is de grondslag voor de aanslag OZB. Wij zorgen voor een tijdige en correcte verzending van de waardebeschikkingen (WOZ-waarde) en belastingaanslagen. Beschikkingen verzenden wij zoveel mogelijk met dagtekening 28 februari 2026 (wettelijke termijn). Ook de afhandeling van bezwaarschriften vindt tijdig plaats. De termijn voor het doen van een uitspraak is het einde van het kalenderjaar.

Tarief

Het tarief is afhankelijk van de WOZ-waarde van het object op 1 januari 2025. Deze waarde stellen wij vast op basis van de gemiddelde waardeontwikkeling in de gemeente Lingewaard. Deze gegevens zijn eind november 2025 bekend.

Wij sluiten voor de indexering van de OZB vanaf 2025 aan bij de aangepaste systematiek van het gemeentefonds. Dit betekent dat de indexering op basis van de gecombineerde index bruto binnenlands product (bbp) is. Dit betreft de ontwikkeling van de bbp prijs (prijspeil) plus de historisch 8-jarige gemiddelde ontwikkeling van het bbp (economische groei en daarmee het volume). Het uitgangspunt hiervoor is het historische 8-jarige gemiddelde zoals opgenomen in de Meicirculaire 2025. Dit komt neer op een indexering van 4,72%. In de Kadernota 2024 hebben we aangegeven dat we in de periode 2024-2027 de tarieven jaarlijks extra verhogen met 1,5%. De indexering voor 2026 komt hiermee uit op 6,22%.

Op 11 november 2024 is de begroting 2025 vastgesteld, samen met een amendement om de hondenbelasting voor 2025 niet te verhogen maar alleen te indexeren en deze vanaf 2026 volledig af te schaffen. Door het afschaffen van de hondenbelasting zijn de direct betrokken kosten voor het innen van de belasting vanaf 2026 komen te vervallen. De indirecte kosten worden gedekt door een structurele verhoging van de OZB voor woningen van 0,79% en een verhoging van het vaste bedrag van de afvalstoffenheffing met € 4,81.
Bij het vaststellen van het tarief voor 2026 (in december 2025) houden wij zoveel mogelijk rekening met de werkelijke waardeontwikkeling van de WOZ-objecten.

Herwaardering WOZ-objecten

Bij een stijging van de gemiddelde WOZ-waarde daalt het tarief voor de OZB. Omdat we de waardeontwikkeling op de peildatum 1 januari 2025 nog niet kennen, gaan we uit van een gelijkblijvende WOZ-waardering. Bij het vaststellen van de belastingverordeningen in december 2025 wordt de dan bekende waardeontwikkeling verdisconteerd in de OZB-tarieven.

Uitgangspunt is dat schommelingen van WOZ-waarden geen invloed hebben op de hoogte van de gemiddelde aanslag van de OZB. Niet alleen wanneer waarden dalen, maar ook niet als waarden stijgen. Wel kan het natuurlijk zo zijn dat bepaalde typen onroerende zaken een waardeontwikkeling laten zien die van het gemiddelde afwijkt. Wat dan ook tot een hogere of lagere belastingaanslag leidt.

Tarieven OZB	2023	2024	2025	2026
Woningen				
- eigenarenheffing	0,1296%	0,1283%	0,1316%	0,1408% *
Niet-woningen				
- eigenarenheffing	0,2969%	0,3103%	0,3263%	0,3466% **
- gebruikersheffing	0,2374%	0,2480%	0,2608%	0,2770% **

* Voorlopig tarief (t.o.v. 2025 + 7,01%)
** Voorlopig tarief (t.o.v. 2025 + 6,22%)

Afvalstoffenheffing

Beleidskader

Artikel 15.33 van de Wet milieubeheer
Verordening Reinigingsheffingen 2025
Afvalstoffenverordening gemeente Lingewaard 2022
Uitvoeringsbesluit afvalstoffenverordening gemeente Lingewaard 2023

Algemeen

Voor het dekken van de kosten van de afvalinzameling en -verwerking heffen we afvalstoffenheffing. Het door de gemeenteraad vastgestelde uitgangspunt voor het bepalen van het tarief van de afvalstoffenheffing is 100% kostendekking.

Tarieven

Elk huishouden betaalt een vast bedrag aan vastrecht. Daarnaast wordt per lediging van de restafvalcontainer of opening van de ondergrondse container een bedrag in rekening gebracht. Voor gebruikers van bovengrondse containers geldt een vast tarief. Dit is gebaseerd op de grootte van het huishouden.

In de lastenraming is gerekend met een prijsindexering van 5,1% (€ 282.000). Daarnaast is sprake van actualisatie van de structurele budgetten voor inzameling en reiniging wat leidt tot een lastenverhoging (€ 305.000).

Bij de diftar-tarieven hebben we de indexering van 5,1% toegepast. Bij het vaste tarief is rekening gehouden met zowel de indexering als de actualisatie van bovenstaande en onderstaande ontwikkelingen.

Op 11 november 2024 is de begroting 2025 vastgesteld, samen met een amendement om de hondenbelasting voor 2025 niet te verhogen maar alleen te indexeren en deze vanaf 2026 volledig af te schaffen. Door het afschaffen van de hondenbelasting zijn de direct betrokken kosten voor het innen van de belasting vanaf 2026 komen te vervallen. De indirecte kosten worden gedekt door een structurele verhoging van de OZB voor woningen van 0,79% en een verhoging van het vaste bedrag van de afvalstoffenheffing met € 4,81.

In de Kadernota 2026 hebben we aangekondigd dat het aanpassen van de methodiek toerekening overhead leidt tot een stijging van deze heffingen van afgerond € 9,- per jaar. In de onderstaande tabellen (Tarief en Kostendekking) zijn deze aanpassingen verwerkt.

Tarief	2024	2025	2026
Vast bedrag	€ 203,88	€ 227,62	€ 266,64
Per lediging van de 180-liter restafvalcontainer	€ 8,19	€ 9,00	€ 9,45
Per klepopening ondergrondse container *	€ 2,73	€ 3,00	€ 3,15
Eenpersoonshuishouden bovengrondse container (vast bedrag) **	€ 240,36	€ 264,94	€ 310,32
Meerpersoonshuishouden bovengrondse container (vast bedrag) **	€ 288,60	€ 314,26	€ 368,04

* Uitgangspunt is de inhoud van een 60 liter-zak. Op basis van de 180 liter-container is dit tarief berekend op 33,3% van dat tarief.
** De belastingplicht voor deze categorie is in de loop van 2025 vervallen. De heffing geschiedt vervolgens op basis van het vaste bedrag.

Kostendekking

(bedragen x € 1.000)

Afvalinzameling	Taakveld	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
LASTEN					
Afvalstoffen algemeen	7.3 Afval	-165	-165	-165	-165
Huishoudafval	7.3 Afval	-4.373	-4.345	-4.317	-4.317
Overige afvalstoffen	7.3 Afval	-852	-868	-888	-902
Straatreiniging	2.1 Verkeer en vervoer	-36	-36	-38	-37
Perceptiekosten afvalstoffenheffing	0.64 Belastingen overig	-214	-214	-214	-214
Overhead	0.4 Overhead	-490	-490	-490	-490
Compensabele BTW	n.v.t.	-1.139	-1.136	-1.135	-1.138
Subtotaal Lasten		**-7.269**	**-7.254**	**-7.247**	**-7.263**
BATEN					
Huishoudelijk afval	7.3 Afval	649	649	649	649
Overige afvalstoffen	7.3 Afval	89	89	89	89
Afvalstoffenheffing	7.3 Afval	6.691	6.676	6.668	6.685

Afvalinzameling	Taakveld	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Kwijtscheldingen afvalstoffenheffing	6.3 Inkomens-regelingen	-160	-160	-160	-160
Subtotaal Baten		**7.269**	**7.254**	**7.247**	**7.263**
SALDO		**0**	**0**	**0**	**0**
Dekkingspercentage		**100%**	**100%**	**100%**	**100%**
Egalisatie bestemmingsreserve Afval	0.10 Mutatie reserves	-	-	-	-
Dekkingspercentage na egalisatie		**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**

(+ = voordeel, - =nadeel)

Ontwikkelingen in relatie tot de bestemmingsreserve

Het doel van de bestemmingsreserve is het egaliseren van de tarieven voor inzameling en verwerking van afval. Het werkelijke saldo van baten en lasten wordt gemuteerd op deze reserve. In 2023 is de egalisatiereserve afval volledig ingezet ter dekking van het nadeel op afval. De stand van deze reserve is nog steeds € 0.

Risico's

In de risicoparagraaf hebben we de mogelijke toekomstige financiële tegenvallers beschreven.

Rioolheffing

Beleidskader

Artikel 228a van de Gemeentewet
Verordening Rioolheffing 2025

Algemeen

De riool- en waterzorgheffing wordt geheven voor de bekostiging van de gemeentelijke watertaken. Voor het tarief geldt het uitgangspunt van 100% kostendekking. We gaan uit van het principe ‘de vervuiler betaalt’. De gemeente werkt met een voorziening riolering. Dit is conform artikel 44 lid 2 BBV. Het gaat daarmee om gelden die bij de burger worden opgehaald voor de taak riolering en die weer volledig naar de burger terugvloeien. Zijn de lasten hoger dan de baten, dan onttrekken we deze aan de voorziening en andersom. Deze voorziening zetten we alleen in voor riool- en waterzorgtaken. De middelen blijven beschikbaar voor de taken die in het Gemeentelijk Watertakenplan (GWP) 2023-2027 genoemd zijn.

Tarieven

Met ingang van 2024 bestaat de nieuwe riool- en waterzorgheffing uit een belasting voor het gebruikersdeel en het eigenarendeel. De belasting voor het gebruikersdeel is een vast bedrag voor een perceel met woonhuis en voor overige percelen naar het aantal kubieke meters water dat wordt afgevoerd. Het eigenarendeel wordt geheven naar een vast bedrag per perceel (WOZ-object). Op de riool- en waterzorgheffing is een jaarlijkse inflatiecorrectie van toepassing. Voor 2026 is dat 2,7%.

Tarief	2024	2025	2026
Riool- en waterzorgheffing – gebruiker	€ 144,12	€ 147,36	€ 151,32
Riool- en waterzorgheffing – eigenaar	€ 74,16	€ 75,84	€ 77,88
Vermeerdering niet-woning vanaf 350 m^3 (per volledige 100 m^3)	€ 34,64	€ 35,44	€ 36,40

In de Kadernota 2026 hebben we aangekondigd dat het aanpassen van de methodiek toerekening overhead leidt tot aanpassing van deze heffing. In onderstaande kostendekking is dit verwerkt door een extra onttrekking aan de voorziening, waardoor het tarief niet extra hoeft te stijgen.

Kostendekking

(bedragen x € 1.000)

Riool- en Waterzorgheffing	Taakveld	2026	2027	2028	2029
LASTEN					
Algemeen rioolbeheer *)	7.2 Riolering	-1.955	-2.101	-2.319	-2.357
Klimaatadaptie	7.2 Riolering	-16	-16	-16	-16
Riolering en waterzuivering	7.2 Riolering	-1.413	-1.406	-1.403	-1.399
Straatreiniging	2.1 Verkeer, vervoer	-206	-203	-213	-211
Onderhoud watergangen	5.7 Openbaar groen en (open-lucht) recreatie	-255	-255	-255	-255
Perceptiekosten	0.64 Belastingen overig	-240	-240	-240	-240
Overhead	0.4 Overhead	-611	-611	-611	-611
Compensabele BTW	n.v.t.	-821	-851	-898	-906
Subtotaal Lasten		**-5.517**	**-5.683**	**-5.955**	**-5.995**
BATEN					
Riolering en waterzuivering	7.2 Riolering	30	30	30	30
Riool- en waterzorgheffing	7.2 Riolering	5.048	5.048	5.048	5.048
Kwijtscheldingen riool- en waterzorgheffing	6.3 Inkomens-regelingen	-80	-80	-80	-80
Subtotaal Baten		**4.998**	**4.998**	**4.998**	**4.998**
SALDO		**-519**	**-685**	**-957**	**-997**
Dekkingspercentage		90,6%	87,9%	83,9%	83,4%
Onttrekking Voorziening	7.2 Riolering	519	685	957	997
Dekkingspercentage na egalisatie		**100%**	**100%**	**100%**	**100%**

(+ = voordeel, - =nadeel)

*) De toename van de lasten vindt zijn oorsprong in de toekomstige investeringen volgens het GWP, zie Investeringsplan in programma 7.

De toelichting in de paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen kunt u hier vinden.

Voorziening Riolering

Deze voorziening valt onder de categorie “voorziening van derden verkregen middelen met een specifieke bestemming”. Dit is conform het gestelde in artikel 44 lid 2 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). "*Tot de voorzieningen worden ook gerekend van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen, bedoeld in artikel 49, onderdeel b.*" Hiermee wordt duidelijk dat het om gelden gaat die bij de inwoner zijn opgehaald voor de taak riolering. Zijn de lasten hoger dan de baten, dan wordt aan deze voorziening onttrokken. Deze voorziening wordt alleen voor riool- en watertaken ingezet. De middelen blijven voor de in het GWP genoemde taken beschikbaar.

Het verloop van de voorziening is als volgt:

Voorziening riolering (#923002) x € 1.000	2026	2027	2028	2029
LASTEN				
Beginsaldo 1 januari *	5.373	4.854	4.169	3.212
Onttrekking begrotingsjaar	-519	-685	-957	-997
Saldo 31 december	4.854	4.169	3.212	2.215

* Het beginsaldo per 1 januari 2026 is bepaald door het saldo per 31 december 2024 te verminderen met de geraamde onttrekking volgens de actuele begroting 2025.

Lijkbezorgingsrechten

Beleidskader

Artikel 229, eerste lid, aanhef en onderdelen a en b, van de Gemeentewet
Verordening Lijkbezorgingsrechten 2025

Algemeen

Voor het gebruik van een algemene begraafplaats en voor het door de gemeente verlenen van diensten in verband met de begraafplaats worden rechten geheven. In de gemeente Lingewaard zijn vijf algemene begraafplaatsen. Twee van deze begraafplaatsen zijn juridisch gesloten, namelijk Huissen-Stad en Huissen-Zand. Dat betekent dat hier geen begrafenissen meer plaatsvinden, maar bestaande grafrechten in stand blijven. De drie open begraafplaatsen bevinden zich in Bemmel, Gendt en Huissen-Hoeve.

Baten

Het grootste gedeelte van de heffing bestaat uit vooruitbetalingen van grafrechten. Aangezien dit een verplichting vormt voor latere jaren wordt dit gedeelte in een voorziening gestort. Elk jaar onttrekken we dat deel uit de voorziening dat voor dat jaar is vooruitbetaald. Doordat we in 2017 met deze methodiek zijn begonnen, valt het dekkingspercentage lager uit. In de komende jaren gaat dit dekkingspercentage weer oplopen.

Tarieven

Op basis van het voorstel in de Kadernota 2020 is besloten om de tarieven voor de lijkbezorgingsrechten niet verder aan te passen in de begroting 2020 en aansluitend in de betreffende verordening.

Kostendekking

(bedragen x € 1.000)

Lijkbezorgingsrechten	Taakveld	Begroting 2026
LASTEN		
Lijkbezorging	7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-129
Gemeentelijke uren	7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-179
Overhead	0.4 Overhead	-154
Subtotaal Lasten		-462
BATEN		
Opbrengst lijkbezorgingsrechten 2026	7.5 Begraafplaatsen en crematoria	65
Opbrengsten uit voorgaande jaren	7.5 Begraafplaatsen en crematoria	100
Subtotaal Baten		165
SALDO		-297
Dekkingspercentage		35,7%
Investering	7.5 Begraafplaatsen en crematoria	21

(+ = voordeel, - =nadeel)

De ontwikkeling van het dekkingspercentage over de jaren 2017 t/m 2026 is:

Jaar	Percentage
Jaarverslag 2017	18,1%
Jaarverslag 2018	23,8%
Jaarverslag 2019	29,0%
Jaarverslag 2020	30,8%
Jaarverslag 2021	31,5%
Jaarverslag 2022	34,4%
Jaarverslag 2023	44,3%
Jaarverslag 2024	51,6%
Begroting 2025	48,4%
Begroting 2026	35,7%

Hondenbelasting

Op 11 november 2024 is de begroting 2025 vastgesteld, samen met een amendement om de hondenbelasting voor 2025 niet te verhogen maar alleen te indexeren en deze vanaf 2026 volledig af te schaffen. Door het afschaffen van de hondenbelasting zijn de direct betrokken kosten voor het innen van de belasting vanaf 2026 komen te vervallen. De indirecte kosten worden gedekt door een structurele verhoging van de OZB voor woningen van 0,79% en een verhoging van het vaste bedrag van de afvalstoffenheffing met € 4,81.

Toeristenbelasting

Beleidskader

Artikel 224 van de Gemeentewet
Verordening Toeristenbelasting 2025
Nota toerisme en recreatie Lingewaard en Overbetuwe 2023 - 2028

Algemeen

Toeristenbelasting heffen we voor elke toeristische overnachting in de gemeente Lingewaard. De opbrengsten worden ingezet voor de ontwikkeling van toerisme binnen de gemeente. Concreet is dit opgenomen in de Nota toerisme & recreatie 2023-2028. De uitvoering hiervan vindt in overleg met ondernemers en overige participanten plaats. Bij de vaststelling van het tarief is afgesproken het tarief niet te indexeren.

Tarief

Het tarief was vanaf 2012 € 1,00 per persoon per nacht. Per 1 januari 2025 is dit verhoogd naar € 1,25 per persoon per nacht. Oorspronkelijk was het voorstel om de tarief ad. € 1,25 te verhogen naar € 1,50 in 2026 tot € 1,67 in 2027 per persoon per nacht. Het voorstel is nu om met ingang van 1 januari 2026 met een gedifferentieerd tarief te gaan werken voor enerzijds het verblijf op campings (blijft € 1,25) en de overige aanbieders (wordt € 2,50) per persoon per nacht. Gemiste inkomsten zullen worden opgevangen door andere nieuwe belastingen voor het gebruik van de openbare camperplaatsen en het gebruik van terrassen op gemeentegrond. Hiervoor zijn de voorbereidingen gestart.

Kostendekking

(bedragen x € 1.000)

Toeristenbelasting	Taakveld	Begroting 2026
LASTEN		
Toerisme / Algemene kosten en subsidies	3.4 Economische promotie	-88
Toeristische bewegwijzering	2.1 Verkeer en Vervoer	-4
Controle toeristenbelasting / perceptiekosten	0.64 Belastingen overig	-8
Gemeentelijke uren	3.4 Economische promotie	-46
Overhead	0.4 Overhead	-40
Samenwerkingsverbanden: Groene Metropoolregio - Opgave Ontspannen regio (25%)	3.4 Economische ontwikkeling	-10
Subtotaal Lasten		**-196**
BATEN		
Opbrengst toeristenbelasting	0.64 Belastingen overig	158
Subtotaal Baten		**158**
SALDO		**-38**
Dekkingspercentage		80,8%

(+ = voordeel, - =nadeel)

De lasten voortvloeiend uit de investering (investeringsplan programma 5) in een gastvrije Waaldijk spelen nog geen rol in de kostendekking,

Ontwikkelingen 2026

Wij hebben een onderzoek laten uitvoeren naar het aantal tijdelijke internationale werknemers (arbeidsmigranten) die in Lingewaard verblijven. De belastingverordening is hierop aangepast. Vanaf 2026 is een netto-opbrengst opgenomen van jaarlijks € 100.000. Op het moment van schrijven hebben wij nog geen beeld van de gerealiseerde opbrengsten.

Reclamebelasting

Beleidskader

Artikel 227 van de Gemeentewet
Verordening Reclamebelasting 2025 incl. bijlagen

Algemeen

Reclamebelasting heffen we in de dorpscentra van Bemmel, Huissen en Gendt. De opbrengst hiervan wordt, na aftrek van perceptiekosten, beschikbaar gesteld aan het ondernemersfonds.
De voorzitters van de ondernemersverenigingen Gendt en Huissen zitten in het bestuur van Centrum Management Lingewaard (CML). De mogelijkheid tot verhoging van de reclamebelasting (eventueel deels ter financiering van CML, maar ook ter compensatie van eventuele leegstand die gaat ontstaan) is gespreksonderwerp in het CML. De voorzitters trekken ook samen op in het bepalen van de tarieven voor 2026.

Tarieven

Het tarief is afhankelijk van de locatie en de WOZ-waarde van de vestiging. Indien vanuit de ondernemersverenigingen tariefswijzigingen worden voorgesteld zullen wij deze verwerken bij het raadsvoorstel voor de belastingverordeningen 2026 in december 2025.

Kostendekking

(bedragen x € 1.000)

Reclamebelasting	Taakveld	Begroting 2026
LASTEN		
Bijdrage ondernemersfonds	3.4 Economische promotie	-94
Perceptiekosten	0.64 Belastingen overig	-3
Subtotaal Lasten		**-97**
BATEN		
Opbrengst reclamebelasting	0.64 Belastingen overig	97
Subtotaal Baten		**97**
SALDO		**0,0**
Dekkingspercentage		100%

(+ = voordeel, - =nadeel)

BIZ-bijdrage

Beleidskader

Verordening Bedrijveninvesteringzone Bedrijvenpark Houtakker Bemmel 2021-2025
Verordening Bedrijveninvesteringzone Bedrijventerrein Pannenhuis 2023-2027

De verordeningen Bedrijveninvesteringszone (BIZ) zijn voor een bepaalde periode vastgesteld en daarmee dus ook de tarieven en het afgebakende gebied. Na die periode vervalt de BIZ-verordening en moet er weer een nieuwe draagvlakmeting worden opgestart. De tarieven staan dus vast in die periode waarvoor de BIZ geldt. Ze worden ook niet geïndexeerd. De ondernemers hebben namelijk gestemd voor die BIZ, dus ook voor die betreffende verordening en het activiteitenplan met de begroting wat ze in deze periode gaan uitgeven.

Algemeen

Met ingang van 2021 kennen we de 'Verordening Bedrijveninvesteringzone Bedrijvenpark Houtakker Bemmel 2021-2025'. In 2023 is voor Pannenhuis ook een BIZ ingesteld voor de periode 2023-2027.
Zowel de eigenaar als de gebruiker van een WOZ-object (gelegen binnen het aangewezen gebied) betalen een belasting. Deze belasting is vergelijkbaar met de reclamebelasting, waarbij de opbrengst van de belasting, na aftrek van perceptiekosten, aan de twee stichtingen Bedrijveninvesteringszone beschikbaar worden gesteld. In deze stichtingen zijn de verschillende ondernemers op het bedrijventerrein verenigd. Het initiatief van de BIZ ligt dan ook bij de ondernemers. De gemeente helpt onder andere met de uitvoering van deze verordening.

Tarieven

De BIZ-bijdragen zijn ingesteld voor een periode van vijf jaar.

Ontwikkelingen

Met ingang van 2026 moet een nieuwe BIZ-verordening voor bedrijvenpark Houtakker in Bemmel gemaakt worden. De verordening waarbij de BIZ-bijdrage wordt ingesteld, treedt niet in werking dan nadat gebleken is dat er voldoende steun onder de bijdrageplichtigen bestaat (draagvlakmeting). In onderstaand financieel overzicht gaan we uit van voortzetting van deze BIZ.

Kostendekking

(bedragen x € 1.000)

BIZ-bijdrage	Taakveld	Begroting 2026
LASTEN		
Bijdrage ondernemersfonds	3.4 Economische promotie	105
Perceptiekosten	0.64 Belastingen overig	-3
Subtotaal Lasten		108
BATEN		
Opbrengst reclamebelasting	0.64 Belastingen overig	
- Houtakker		51
- Pannenhuis		57
Subtotaal Baten		108
SALDO		**0**
Dekkingspercentage		100%

(+ = voordeel, - =nadeel)

Marktgelden

Beleidskader

Artikel 229, eerste lid, aanhef en onderdelen a en b, van de Gemeentewet
Marktverordening gemeente Lingewaard 2018
Verordening Marktgelden 2025

Algemeen

Marktgeld wordt geheven van degene die goederen of koopwaren uitstalt tijdens de wekelijkse markt. Het is een recht geheven voor het gebruik van de openbare grond op het marktterrein, gedurende de tijd dat het markt is.

Tarieven

De tarieven voor de straatmarkten worden geïndexeerd met 2,7%. In mei 2022 hebben we besloten om een gedeelte van de elektriciteitskosten in rekening te brengen voor het innemen van marktstandplaatsen. De lasten en baten hiervan hebben we buiten beschouwing gelaten in onderstaand overzicht.

Kostendekking

(bedragen x € 1.000)

Straatmarkten	Taakveld	Begroting 2026
LASTEN		
Kosten markt	3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-
Gemeentelijke uren	3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-38
Overhead	0.4 Overhead	-33
Subtotaal Lasten		-71
BATEN		
Marktgelden	3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	20
Subtotaal Baten		20
SALDO		-51
Dekkingspercentage		28,2%

(+ = voordeel, - =nadeel)

Leges

Beleidskader

Artikel 229 Gemeentewet
Legesverordening 2025 incl. bijlagen

Algemeen

We heffen leges om een gedeelte van onze taken te bekostigen. Deze taken worden in de vorm van een dienst individueel afgenomen door bewoners of bedrijven. In de Legesverordening is geregeld voor welke diensten leges verschuldigd zijn. Belastingplichtig is degene die de dienst aanvraagt, dan wel degene ten behoeve van wie de dienst is verleend. Voor de Legesverordening nemen wij de modelverordening van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten als basis.

Kostendekkingsoverzichten

In onderstaande kostendekkingsoverzichten zijn alle ramingen opgenomen die in onze legesverordening voorkomen. Wanneer deze niet in onze legesverordening voorkomen, is hier een waarde van 0 opgenomen. Hierdoor is per hoofdstuk, titel en totaal de mate van kostendekkendheid te zien.

De tarieven in de Legesverordening worden met ingang van 2026 verhoogd met het prijsindexcijfer 2,7%. De in de Kadernota 2026 aangekondigde leges voor huwelijk en geregistreerd partnerschap zijn in lijn gebracht op het regionaal niveau. De algemene indexering geldt niet voor de bouw gerelateerde leges voor omgevingsvergunningen die geheven worden met de bouwkosten als grondslag (hoofdstuk 2). Een stijging van de bouwkosten leidt immers al tot een verhoging van de leges.

		Directe kosten	Overhead	Compen-sabele BTW	Kosten totaal	Opbrengst	Percen-tage
Totaal		**-1.208**	**-555**	**-111**	**-3.390**	**3.101**	**-91%**
Hoofdstuk 1	**Algemene dienstverlening**	**-993**	**-418**	**-60**	**-1.471**	**1.608**	**-109%**
Niet op paragraafniveau toegerekende lasten		-3	-	-1	-3	-	0%
Paragraaf 1.1	Burgerlijke stand	-70	-38	-5	-113	105	93%
Paragraaf 1.2	Reisdocumenten en Nederlandse identiteitskaart	-503	-116	-13	-633	626	99%
Paragraaf 1.3	Rijbewijzen	-130	-76	-9	-215	223	103%
Paragraaf 1.4	Verstrekkingen in het kader van de Basisregistratie Personen	-4	-4	-0	-8	7	86%
Paragraaf 1.5	Bestuursstukken	-	-	-	-	-	0%
Paragraaf 1.6	Vastgoedinformatie	-	-	-	-	-	0%
Paragraaf 1.7	Overige publiekszaken	-10	-3	-0	-13	10	79%
Paragraaf 1.8	Gemeentearchief	-	-	-	-	-	0%
Paragraaf 1.9	Bijzondere Wetten	-	-	-	-	-	0%
1.30	Leegstandswet	-1	-1	0	1	-	32%
1.31	Wet op de kansspelen	-0	-0	-0	-1	-	9%
1.32	Telecommunicatiewet	-249	-167	-29	-445	607	136%
1.33	Verkeer en vervoer	-9	-7	-1	-17	19	113%
1.34	Wegenverkeerswetgeving	-10	-5	-1	-16	8	50%
Paragraaf 1.10	Diversen	-3	-3	-0	-6	3	39%
Hoofdstuk 2	**Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning**	**-158**	**-123**	**-50**	**-1.847**	**1.490**	**-81%**
Paragraaf 2.1	Algemene bepalingen	-	-	-	-	-	0%
Paragraaf 2.2	Voorfase	-148	-96	-5	-249	90	36%
Paragraaf 2.3	Activiteiten met betrekking tot bouwwerken	-681	-	-143	-824	1.022	124%
Paragraaf 2.4	Gereserveerd: Activiteiten met betrekking tot cultureel erfgoed en werelderfgoed						
Paragraaf 2.5	Milieubelastende activiteiten	-34	-	-7	-41	33	80%
Paragraaf 2.6	Lozingsactiviteiten	-7	-	-2	-9	7	80%
Paragraaf 2.7	Aanlegactiviteiten	-63	-	-13	-76	31	42%
Paragraaf 2.8	Overige activiteiten	-173	-	-36	-210	89	43%
Paragraaf 2.9	Maatwerkvoorschriften	-15	-	-3	-18	14	80%
Paragraaf 2.10	Gelijkwaardigheid	-12	-	-3	-15	11	80%
Paragraaf 2.11	Overige tarieven	-50	-24	-4	-78	55	71%

Paragraaf 2.12	Modaliteiten	-221	-3	-46	-270	172	64%
Paragraaf 2.13	Vermindering	-8	-	-2	-10	-38	-395%
Paragraaf 2.14	Teruggaaf	-40	-	-8	-48	-	0%
Hoofdstuk 3	**Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn en niet vallend onder titel 2**	**-57**	**-13**	**-2**	**-72**	**3**	**-4%**
Niet op paragraafniveau toegerekende lasten		-	-	-	-	-	0%
Paragraaf 3.1	Horeca	-44	-11	-1	-56	3	7%
Paragraaf 3.2	Seksbedrijven	-	-	-	-	-	0%
Paragraaf 3.3	Winkeltijdenwet	-3	-1	-0	-4	-	6%
Paragraaf 3.4	Organiseren evenement of markt	-	-	-	-	-	0%
Paragraaf 3.5	Standplaatsen	-1	-1	-0	-2	-	21%
Paragraaf 3.6	Huisvestingswet 2024 / Wet Goed Verhuurderschap	-	-	-	-	-	0%
Paragraaf 3.7	In dit hoofdstuk niet benoemd besluit	-10	-1	-0	-11	-	9%

Kwijtschelding gemeentelijke heffingen

Beleidskader
Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990
Kwijtscheldingsregeling gemeentelijke belastingen 2025

Algemeen

Wanneer inwoners onoverkomelijke problemen hebben met het voldoen van gemeentelijke belastingen, bestaat de mogelijkheid tot kwijtschelding hiervan. Kwijtschelding is mogelijk voor de afvalstoffenheffing en de riool- en waterzorgheffing.

Kwijtschelding van afvalstoffenheffing is alleen mogelijk voor:

- het bedrag van het vastrecht.
- het bedrag van het aantal containerledigingen of stortingen in een ondergrondse container, met een maximum van elf ledigingen of 33 stortingen.
- het vaste bedrag van de aanslag voor de gebruikers van percelen, waarbij het huishoudelijk afval wordt aangeboden via een bovengrondse verzamelcontainer of op een andere wijze.

Kwijtschelding van riool- en waterzorgheffing is alleen mogelijk voor het gebruikersdeel voor een perceel in gebruik als woning.

Of kwijtschelding wordt verleend, hangt af van de betalingscapaciteit van belastingschuldigen. Bij de bepaling daarvan houden wij rekening met 100% van de kosten van levensonderhoud zoals die normatief zijn opgenomen in de landelijke richtlijnen voor het kwijtscheldingsbeleid. Natuurlijke personen die een bedrijf of zelfstandig beroep uitoefenen, kunnen voor kwijtschelding van de privé-aanslag in aanmerking komen. Verenigingen en stichtingen kunnen per definitie geen kwijtschelding aanvragen.

Ramingen

In de begroting zijn de in de onderstaande tabel genoemde bedragen voor kwijtschelding opgenomen. In de afzonderlijke kostendekkendheidsoverzichten is hier al rekening mee gehouden.

Bedragen x € 1.000

	Programma	Begroting 2026
LASTEN		
Afvalstoffenheffing	6.3 Inkomensregelingen	- 160
Riool- en waterzorgheffing	6.3 Inkomensregelingen	- 80

Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

De paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing geeft aan welke risico's de gemeente loopt en welke mogelijkheden de gemeente heeft om eventuele risico's op te vangen.

1. Inleiding

Artikel 11 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft voor dat gemeenten beleid moeten formuleren over de weerstandscapaciteit en de risico's. Op basis hiervan geven we, aan de hand van de op dat moment aanwezige risico's, tweemaal per jaar een oordeel over de toereikendheid van het weerstandsvermogen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing. Dat doen we op basis van de Nota risicomanagement & weerstandsvermogen in de begroting en de jaarstukken.

2. Risico's

In deze paragraaf rapporteren we de risico's die de gemeente loopt. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de grootste risico's (score ≥ 15). Per risico staat vermeld of het een incidenteel (I) of structureel (S) karakter heeft, evenals een inschatting van de kans dat een gebeurtenis optreedt en wat daarvan de mogelijke financiële gevolgen zijn. De kans en het gevolg bepalen samen de risicoscore. Een gekleurde driehoek laat de ontwikkeling zien ten opzichte van het vorige peilmoment, zijnde de jaarrekening 2024:

- Groene driehoek ▼ : Risicoscore is gedaald;
- Zwarte driehoek ► : Risicoscore is gelijk gebleven;
- Rode driehoek ▲ : Risicoscore is gestegen.

Nr.	Risico	Omschrijving	Type	Kans	Gevolg	Risico score	▼/▲
1	Informatiebeveiliging en privacy	Het risico op schendingen van de privacy, datalekken of cyberincidenten en de mogelijke claims daardoor.	S	50-70%	> €1.000.000	20	►
Dit risico is onveranderd ten opzichte van de Jaarrekening 2024. Ervaringen in het land leren dat de impact van dit risico groot kan zijn wanneer het zich voordoet. Voor de gemeente blijft de kans op digitale indringing, ontoereikende, onjuiste of onrechtmatige gegevensverwerking van personen, datalekken en/of cyberincidenten relevant. Hierdoor ontstaan er risico's voor het bestuur en de organisatie op het gebied van continuïteit van de bedrijfsvoering en dienstverlening. Door de snelle veranderingen in de internationale betrekkingen en de daardoor toenemende ontwikkeling van cybercrime nemen de risico's op dat gebied significant toe. Door nieuwe (Europese) wetgeving (Cyberbeveiligingswet) nemen de beveiligingsverplichtingen toe. Ook de vergroting van de aansprakelijkheid van de bestuurders die uit de nieuwe wetgeving voortkomt, verhoogt het risico op hogere boetes en claims. *Om de risico's te beheersen voeren we penetratietesten uit op systemen en het ICT landschap. Ter verbetering van de bewustwording van de organisatie vinden o.a. e-learnings, mystery guest en een phishing campagne plaats. Ingevolge de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO 2.0) en de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) voeren we daarnaast verplichte risicoanalyses (DPIA's) uit ten behoeve van de informatieveiligheid en privacy. Vanaf 1 oktober 2024 is de Europese richtlijn op Informatiebeveiliging (NIS2) van kracht. Hier maakt het Rijk nieuwe wetgeving voor. Mede door deze nieuwe Nederlandse wetgeving moet de gemeente de monitoring, detectie en response (MDR) verder verbeteren.*						
2	Tekorten jeugdbudgetten	Het risico dat de uitgaven op het maatwerk voor de jeugd hoger uitvallen dan begroot.	S	50-70%	€500.000 ≤ €1.000.000	16	▼

We zien in de uitgaven op het maatwerk voor de jeugd het sturen op de jeugdzorgtrajecten terug. Het aantal kinderen in verblijf daalt en ook zien we een beweging van zware zorg naar middelzware of lichte zorg. Het risico zit in het feit dat de Jeugdwet een open einde regeling kent en we een leverplicht hebben op geïndiceerde zorg door o.a. huisartsen, medisch specialisten, de Rechtbank en gecertificeerde Instellingen. Onderbouwd niet verlengen van aflopende zorg en de initiële indicering in het voorliggend veld hebben mogelijk positieve gevolgen op het risico. Tegelijkertijd geldt dat één enkele plaatsing in hoog-specialistische jeugdzorg, aanzienlijke kosten met zich meebrengt en daarmee direct grote impact kan hebben op het totale budget.

3	Warmtenet Lingewaard	Het risico dat de gemeente een garantstelling moet afgeven om de gezamenlijke investering in WNL te borgen.	I	50-70%	€500.000 ≤ €1.000.000	16	►

De gemeente is deelnemer binnen het warmtenetwerkbedrijf WNL en kan met een uitbreiding van het warmtenet toewerken naar een toekomst vast tuinbouwgebied. Daarnaast kan het warmtenet een rol gaan spelen in de energietransitie in de bebouwde omgeving. De gemeente moet mogelijk een garantstelling afgeven voor een investering in de overdimensionering van het warmtenet. Daar zijn risico's aan verbonden, echter zijn die in stadium nog onvoldoende in beeld.
Ook ontvangen we een subsidie uit de regiodeal voor het warmtenet. Net zoals bij elke subsidie lopen we enig risico dat de subsidie lager wordt vastgesteld als bijvoorbeeld de afgesproken werkzaamheden niet binnen de gestelde tijd worden afgerond zijn.

4	Onvoldoende aansluiting BUIG-middelen met ontwikkeling Lingewaard	Het risico dat door toename van werkloosheid meer mensen in de bijstand komen.	S	50-70%	€500.000 ≤ €1.000.000	16	►

Het aantal uitkeringsgerechtigden Participatiewet is toegenomen. We lopen het risico dat de toekenning van het budget vanuit het verdeelmodel (BUIG Budget) onvoldoende aansluit bij de door ons te verstrekken uitkeringen. Om dit risico te beheersen, zetten we in op loonkostensubsidie, begeleiding en re-integratie-instrumenten om meer mensen te laten uitstromen naar werk. We hebben als gemeente echter niet direct invloed op het verdeelmodel waarmee het Rijk geld toekent aan gemeenten.

5	Afval	Het risico dat de kosten van afvalverwerking en verkoop van plastic verpakkingsmateriaal negatief uitvallen ten opzichte van de ramingen.	S	50-70%	€500.000 ≤ €1.000.000	16	►

Afvalinzameling is in de regel kostendekkend en door het gebruik van het afvaldashboard kunnen we veranderingen in het aanbiedgedrag van afval snel waarnemen. Echter staat daar een verwachte belasting op de verwerking van kunststof (plastic-taks) tegenover en werkt de regering aan een CO_2-heffing op het verbranden van afval. De exacte uitwerking van de taks en de heffing en daarmee de financiële gevolgen zijn nog onbekend. Dit vormt een risico, omdat een belasting ook ná vaststelling van de begroting ingevoerd kan worden. Dit zou direct een negatieve uitkomst op het budget van het lopende jaar hebben.
Daarnaast blijft de onzekerheid hoe producenten van verschillende productgroepen de producentenverantwoordelijkheid (UPV) gaan organiseren. Het is nog onvoldoende bekend welke rol gemeenten hierin gaan krijgen. Dit laatste kan een negatief effect hebben op de hoeveelheid en de kwaliteit van de aangeleverde grondstoffen. Ook is er het risico dat vrachten worden afgekeurd; deze moeten dan als restafval worden verwerkt, waarbij de verwachte opbrengst omslaat in hogere verwerkingskosten. Hoe groot dit effect zal zijn, is nog onvoldoende in te schatten.

6	Stikstof	Het risico dat ontwikkelingen, onderhoud, reconstructies en dagelijks beheer niet kan worden uitgevoerd of kostenverhogend wordt door stikstofwetgeving.	S	70-90%	€250.000 ≤ €500.000	15	▲
De uitvoering van grootschalig wegonderhoud en rioolvervanging is onderhevig aan strenge stikstofwetgeving. De inzet van emissieloos materieel werkt mogelijk kostenverhogend of vertragend in de tijdsplanning. Er is een taskforce ingesteld en die heeft haar werkzaamheden afgerond. Door de Taskforce stikstof is de stikstofproblematiek specifiek voor Lingewaard in beeld gebracht. Door de ondertekening van het Convenant Schoon en Emissieloos Bouwen zijn er mogelijkheden om subsidies aan te vragen voor de dekking van de meerkosten van emissieloos materieel. Het betreft onder andere gemeentelijke projecten als rioolvervanging (Klappenburg Bemmel) of wegreconstructies. Ook projecten van derden (dijkverzwaring, woningbouw) hebben te maken met de strenge regels en zullen dus ook extra middelen moeten reserveren voor de inzet van emissieloos materieel.							
7	Migratie en integratie in Lingewaard	Het risico dat de huisvesting van vluchtelingen en statushouders meer geld kost dan daarvoor wordt gedekt vanuit het Rijk.	I	50-70%	€250.000 ≤ €500.000	12	▼
Binnen de gemeente zijn we verantwoordelijk voor de opvang van Oekraïners en de huisvesting van statushouders. *Opvang ontheemden Oekraïne* *Wij vangen Oekraïners op in eigen en gehuurde gemeentelijke opvanglocaties. Daarnaast dragen we zorg voor onder andere primaire levensbehoeftes, onderwijs, zorg en dagbesteding voor de Oekraïners. De kosten die gemaakt worden met de opvang en huisvesting van Oekraïners worden grotendeels vergoed vanuit het Rijk. Bij de huur van opvanglocaties zijn we meerjarige huurcontracten aangegaan. Daarnaast hebben we opvanglocaties verbouwd om ze geschikt te maken voor huisvesting. Deze transitiekosten zijn niet langjarig afgedekt. Wij onderkennen het risico dat op enig moment de vergoeding vanuit het Rijk niet toereikend is om de (gemaakte) kosten te dekken. Als beheersmaatregel om toekomstige financiële tegenvallers gedurende de opvang van Oekraïners op te vangen, reserveren we de niet-uitgegeven bedragen. Voor de doorlopende huurovereenkomsten (Kruisstraat 18-20, Gendt) zoeken wij dekking na de beëindiging van de bekostigingsregeling (4 maart 2027) in verhuur aan andere doelgroepen. Het risico is er dan in gelegen dat deze huuropbrengst niet kostendekkend is.* *Opvang Statushouders* *De woningcorporaties in Lingewaard zorgen voor de huisvesting van de statushouders. Wij onderkennen het risico dat op enig moment het huidige aanbod qua woningen voor statushouders niet toereikend is, waardoor de gemeente extra investeringen moet doen om te voldoen aan de taakstelling voor huisvesting statushouders.*							
8	Armoedebeleid	Het risico dat er vanwege de hoge inflatie en stijgende energiekosten een groter beroep gedaan wordt op onze voorzieningen.	S	50-70%	€250.000 ≤ €500.000	12	▼
Hoewel de inflatie is gedaald en de energieprijzen relatief stabiel zijn, blijven ze boven de gewenste niveaus. Dit kan nog steeds leiden tot financiële druk voor huishoudens, vooral kwetsbare groepen. Ook landelijk zien we een trend dat het aantal aanmeldingen voor schuldhulpverlening stijgend is. Om dit risico te beheersen, hebben we een nieuw beleidskader bestaanszekerheid opgesteld met daarin een aanpak voor armoede en schulden.							

Uit de Monte Carlo simulatie komt een benodigde weerstandscapaciteit voor de risico's van € 6.540.305. Dit is € 411.559 lager dan in de jaarrekening 2024.

Reputatie risico's

Naast de genoemde financiële risico's kan het volgende onderwerp ook reputatieschade voor de gemeente met zich meebrengen.

Arbeidsmarkt

Het risico op personeelstekort als gevolg van vertrekkende medewerkers blijft relevant. Ondanks alle inspanningen op het gebied van werving verliezen we kennis, ervaring en netwerken. Het risico is structureel en neemt toe door de vergrijzing en krapte op de arbeidsmarkt. Door het (tijdelijk) wegvallen van personeel vertragen processen en uitvoeringsprogramma's. De veranderende arbeidsmarkt heeft mogelijk ook gevolgen voor de ambities in het coalitieakkoord.

3. Ontwikkeling risico's

Wijzigingen risico's ten opzichte van de jaarrekening 2024

Prijsstijgingen

Ten opzichte van de jaarrekening 2024 is het risico van prijsstijgingen verminderd. Zoals in de Kadernota opgenomen is in deze begroting de stelpost voor prijsstijgingen en areaalvergroting structureel verhoogd van € 1,5 miljoen naar afgerond € 2,8 miljoen per jaar. Deze verhoging was gebaseerd op de prijsontwikkelingen van de afgelopen jaren. Nu de prijsstijgingen voor 2026 bekend zijn, blijkt een hogere stelpost nodig. Daarom verhogen we de stelpost vanaf 2027 nog eens met € 250.000 structureel. Hierdoor neemt het risico op extra lasten door prijsstijgingen aanzienlijk af. Toch blijft er onzekerheid, omdat inflatie kan oplopen door externe factoren, zoals internationale economische ontwikkelingen en geopolitieke spanningen.

Niet gekwantificeerde risico's

Er zijn een aantal thema's waar we mee te maken hebben, of gaan krijgen, die lastig te kwantificeren zijn. Deze onderwerpen gaan mogelijk een risico worden in de toekomst en zijn daarom in deze fase goed om te benoemen.

Realisatie bezuinigingen

In deze begroting is een bezuinigingspakket opgenomen, in lijn met de Kadernota 2026. Dit pakket is tot stand gekomen in een zorgvuldig ambtelijk en bestuurlijk proces, waarin kritisch is gekeken naar de beïnvloedbaarheid van kosten en de haalbaarheid van de voorstellen.
Na de Kadernota 2026 zijn de bezuinigingen verder uitgewerkt. Dit heeft geleid tot enkele aanpassingen die in deze begroting zijn verwerkt. Dit zorgvuldige proces beperkt het risico dat de bezuinigingen niet gehaald worden, maar er blijft een risico.
Het grootste risico ligt bij open einde regelingen, zoals in het sociaal domein. Daarbij hebben we, daar waar mogelijk, landelijke ervaringen meegenomen voor de bepalen van het bezuinigingspotentieel.
Voor het sociaal domein is een aparte uitwerking opgesteld in het document Bezuinigingsvoorstellen sociaal domein in samenhang. Hierin is ook rekening gehouden met extra inzet (frictiekosten) in de jaren 2025, 2026 en 2027 om de noodzakelijke beweging te realiseren en te borgen.
In deze risicoparagraaf is geen gekwantificeerd risico opgenomen voor het niet behalen van de bezuinigingen. Zowel de kans als de omvang van dit risico zijn namelijk niet goed te bepalen en daarmee ook niet te onderbouwen.
De voortgang op de bezuinigingen wordt de komende jaren periodiek gevolgd via de tussentijdse rapportages en de jaarstukken. Hiermee signaleren we tijdig eventuele knelpunten en kunnen we, waar mogelijk, bijsturen.
Ondanks dat dit risico niet gekwantificeerd is, zien we voldoende ruimte in ons weerstandsvermogen om eventuele tegenvallers op te vangen. Daarnaast worden structurele tegenvallers, zodra deze bekend zijn, verwerkt in de volgende begroting.

10% korting op specifieke uitkeringen

Het kabinet heeft besloten om specifieke uitkeringen (SPUK's) over te hevelen naar het gemeentefonds, met een structurele korting van 10%. Inmiddels is duidelijk dat veel SPUK's om juridische of politieke redenen niet kunnen worden overgeheveld. De korting van 10% blijft echter wel van kracht, ook voor deze uitkeringen. Voor enkele SPUK's is alternatieve dekking beschikbaar, maar in de meeste gevallen wordt gezocht naar oplossingen door het takenpakket te verkleinen of afspraken te maken over een doelmatiger uitvoering. Welk effect dit heeft op de doelen en activiteiten van onze gemeente is op dit moment nog niet duidelijk.

Reiskostenregeling per 1 januari 2026

Met ingang van 1 januari 2026 zijn gemeenten verplicht om een reiskostenregeling voor medewerkers te implementeren. Deze verplichting vloeit voort uit landelijke cao-afspraken en heeft directe gevolgen voor onze organisatie. In een tijd waarin het aantrekken en behouden van gekwalificeerd personeel steeds uitdagender wordt, is het bieden van een passende reiskostenvergoeding een belangrijk instrument om als werkgever aantrekkelijk te blijven. We hebben op dit moment binnen de huidige begroting geen financiële middelen gereserveerd voor de uitvoering van een dergelijke regeling. Het realiseren van een reiskostenregeling leidt tot meerkosten waarvoor dekking nodig is via aanvullend budget.

Agropark III

Het bestemmingsplan Agropark III is ter inzage gelegd. Door netcongestie is dit plan 'on hold' gezet.

Toekomstige risico's

Voor de komende jaren constateren we een aantal ontwikkelingen die mogelijk gevolgen hebben voor de financiele huishouding, de benodigde weerstandscapaciteit en dus de ratio weerstandsvermogen. Het betreft de volgende ontwikkelingen:

Gemeentefonds

Voor de jaarlijkse indexering van de algemene uitkering in het gemeentefonds hanteert het Rijk vanaf 2024 een nieuwe methode. In plaats van de oude "trap-op-trap-af-systematiek", gaat men nu uit van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp). Hiervoor wordt onder andere gekeken naar het historisch gemiddelde van de afgelopen 8 jaar en het prijspeil bbp van het lopende jaar. Dit geeft meer stabiliteit, maar het is wel de vraag of het gemeentefonds voldoende blijft groeien om prijsstijgingen en areaaluitbreiding op te kunnen vangen. Als de bbp-groei en de prijsontwikkeling afwijken van de verwachtingen, kan dit betekenen dat Lingewaard moeite heeft om de budgetten op peil te houden en essentiële diensten te blijven leveren. Dit kan gevolgen hebben voor de kwaliteit van de dienstverlening aan inwoners en de langetermijnontwikkeling van de gemeente. Hoewel de nieuwe financieringssystematiek stabiliteit brengt, schiet ze tekort in het opvangen van de groei van de uitgaven voor zorgkosten door vergrijzing en infrastructuur. Vanwege deze bedenkingen van de VNG en het IPO loopt er een discussie met de fondsbeheerders.

Subsidie klimaat- en energiebeleid

Voor 2026 krijgen we een Rijkssubsidie uit de tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE) van ongeveer 1,4 miljoen euro voor personele lasten. Om de subsidie nu goed in te zetten is de vaste formatie de afgelopen jaren uitgebreid. Voor de jaren 2027 t/m 2030 zijn de afspraken al gemaakt en wordt een subsidieregeling opgezet. Na 2030 is onbekend of er nog subsidiemogelijkheden zijn. Het risico bestaat dat er dan onvoldoende dekking is voor de nu uitgebreide vaste formatie.

Inkomensafhankelijke eigen bijdrage Wmo

Om de houdbaarheid van de Wmo te verbeteren, heeft het kabinet besloten om voor alle Wmo voorzieningen waar nu het abonnementstarief geldt, een inkomensafhankelijke eigen bijdrage in te voeren. Hiermee wordt

de hoogte van de eigen bijdrage afhankelijk van het inkomen van onze inwoners. Deze wetswijziging zorgt voor een korting in het gemeentefonds. Echter, op dit moment is nog niet duidelijk hoe het abonnementstarief er exact uit komt te zien en of de abonnementstarieven voldoende dekkend zijn voor de korting die het rijk ons oplegt via het gemeentefonds en wanneer dit wordt ingevoegd.

4. Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de risico's die we lopen (de benodigde weerstandscapaciteit) en de financiële middelen die we hebben om de risico's te dekken (de beschikbare weerstandscapaciteit). Deze relatie noemen we de ratio van het weerstandsvermogen en bedraagt 4,6. De gemeente streeft naar een minimale ratio van 1,0 (raadsbesluit bij nota Risicomanagement & weerstandsvermogen).

Ratio weerstandsvermogen	
Beschikbare weerstandscapaciteit	€ 29.937.828
Benodigde weerstandscapaciteit	€ 6.540.305
Ratio weerstandsvermogen	4,6
Kwalificatie	Uitstekend

In de afgelopen jaren was het verloop van de ratio weerstandsvermogen als volgt:

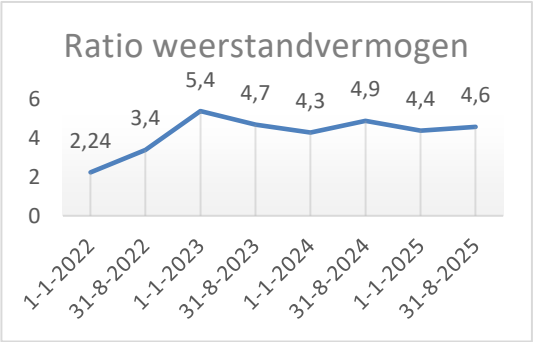

Continuïteit

Op basis van de door ons uitgevoerde risico-inventarisatie, de weerstandsratio van 4,6 en het beeld van onze meerjarenbegroting is het college van burgemeester en wethouders van mening dat de normale bedrijfsvoering financieel kan worden voortgezet.

5. Financiële kengetallen

Gemeenten zijn verplicht om de financiële kengetallen op te nemen in de begroting conform het Besluit Begroting en Verantwoording. De kengetallen geven de financiële positie van onze gemeente weer en maken het mogelijk om deze te vergelijken met die van andere gemeenten. Ook geven ze een beeld van de ontwikkeling van de financiële positie ten opzichte van de begroting 2025 en de jaarstukken 2024.

Financiële kengetallen	Werkelijk 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029
1.a. Netto schuldquote	34%	42%	**42%**	76%	88%	96%
1.b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor leningen	28%	37%	**37%**	71%	83%	92%
2. Solvabiliteitsratio	33%	31%	**32%**	27%	25%	23%
3. Grondexploitatie	-0,65%	5,41%	**0%**	0%	0%	0%
4. Structurele exploitatieruimte	1,67%	0,82%	**1,34%**	2,32%	0,93%	1,70%
5. Belastingcapaciteit	104,40%	102,71%	**108,07%**	111,34%	113,91%	116,46%

De vijf financiële kengetallen geven samen een beeld van de financiële ontwikkelingen. Één los kengetal zegt echter weinig over de totale financiële positie. De waarden van de kengetallen zijn ingedeeld in drie categorieën. Deze sluiten aan bij de landelijk afgesproken signaleringswaarden. Categorie A is het minst risicovol en C het meest risicovol. Alhoewel de provincie onze financiële positie beoordeelt aan de hand van de kengetallen, is voor het behouden van preventief toezicht alleen van belang dat de meerjarenbegroting een positief saldo heeft (art. 203 GW).

Financiële kengetallen	Gelders gemiddelde	kengetal Lingewaard	Categorie A	Categorie B	Categorie C
1.a. Netto schuldquote	62%	42%	<90%	90-130%	>130%
1.b. Netto schuldq. gecorr. voor leningen	55%	37%	<90%	90-130%	>130%
2. Solvabiliteitsratio	32%	32%	>50%	20-50%	<20%
3. Grondexploitatie	8%	0%	<20%	20-35%	>35%
4. Structurele exploitatieruimte Begroting	1,00%	1,34%	> 0%	0%	< 0%
4. Structurele exploitatieruimte MJB	nb	1,70%	> 0%	0%	< 0%
5. Belastingcapaciteit	101%	108,07%	<95%	95-105%	>105%

Het Gelders gemiddelde is berekend op basis van de door de gemeenten in hun begroting 2025 opgenomen kengetallen.

1 a. Netto schuldquote

De netto schuldquote = totale schulden / totale baten (excl. reserves)
De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de gemeente. Hoe lager het percentage, hoe beter. De netto schuldquote loopt de komende jaren op. Dit wordt met name veroorzaakt door geplande investeringen en hiervoor benodigde geldleningen.
We blijven tot en met 2028 in categorie A, de minst risicovolle categorie.

1 b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

De netto schuldquote wordt zowel inclusief als exclusief de doorgeleende gelden berekend, omdat er onzekerheid kan bestaan of alle leningen terug worden betaald.
Ook hier blijven we tot en met 2028 in categorie A.

2. De solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio = eigen vermogen / totaal balans

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin onze gemeente in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger het percentage, hoe beter. De solvabiliteit loopt in meerjarig perspectief wat terug. Dit wordt met name veroorzaakt door de geplande investeringen waarvoor we geldleningen aantrekken. Hiermee stijg het vreemd vermogen in verhouding tot het eigen vermogen.
De solvabiliteitsratio zit in de middelste categorie.

3. Grondexploitatie

Kengetal grondexploitatie = Boekwaarde bouwgrond in exploitatie / totale baten (excl. reserves)

Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale baten. De boekwaarde is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. Voor de toekomstige verliezen zijn verliesvoorzieningen getroffen. Het saldo van de getroffen verliesvoorzieningen is hoger dan de boekwaarde van de gronden. De getroffen verliesvoorzieningen tellen mee voor de waarde van de grond, waardoor de waarde nihil wordt. Of een hoog of laag percentage gunstig is, is afhankelijk van de markt. Bij een gunstige markt zou een hoog percentage meer winstpotentie kunnen hebben.
Het kengetal is kleiner dan 20%. Hierdoor zit Lingewaard in categorie A, de minst risicovolle categorie.

4. Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte = het saldo van de structurele baten en lasten + het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves / de totale baten (excl. reserves).

Dit kengetal geeft aan welke structurele financiële ruimte de gemeente heeft. We nemen bij de berekening alleen de structurele baten en lasten mee en dus niet de incidentele. Hoe hoger het percentage, hoe beter. We zitten in alle jaren in de minst risicovolle categorie aangezien er elk jaar sprake is van een structureel sluitende begroting.

5. Belastingcapaciteit

Belastingcapaciteit = totale woonlasten gemeente Lingewaard / landelijk gemiddelde woonlasten

Dit kengetal vergelijkt de totale woonlasten 2026 in Lingewaard met het landelijke gemiddelde 2025 (landelijk gemiddelde 2026 is nog niet bekend). De woonlasten zijn de OZB, de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. We gaan daarbij uit van de woonlasten van meerpersoonshuishoudens. Hoe lager het percentage, hoe beter. In 2025 komt de belastingcapaciteit uit in categorie C.

Paragraaf 3 Onderhoud kapitaalgoederen

De openbare ruimte bepaalt mede hoe aantrekkelijk het is om in Lingewaard te wonen, werken en recreëren. Het coalitieakkoord 2022 – 2026 geeft aan dat we die mooi, groen, gezond en voor iedereen veilig en goed toegankelijk ingericht willen hebben.

Het beheer moet voldoen aan het afgesproken kwaliteitsniveau in de beleidsplannen. We investeren in dagelijks onderhoud, (groot)onderhoud en vervangingen. We gebruiken meerjarenprogramma's voor de uitvoering van groot onderhoud en voor inzicht in toekomstige uitgaven. Leidt dit niet meer tot het minimaal vereiste kwaliteitsniveau, dan vervangen we de voorzieningen. Op dat moment zijn vervangingsinvesteringen noodzakelijk.

In deze paragraaf geven we de volgende onderdelen per kapitaalgoed weer:

- De kaders die we hanteren voor het onderhoud van de openbare ruimte.
- Het actuele onderhoudsniveau.
- Welke werkzaamheden we uit gaan voeren.
- De financiële consequenties.

Naast onze eigen beleidskaders moeten we uiteraard ook voldoen aan een aantal wetten die regels bevatten voor het onderhoud. Bijvoorbeeld het Burgerlijk Wetboek, de Wegenwet of de Arbowet. Het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap doet dit onder meer op het gebied van fysieke toegankelijkheid. De huidige toegankelijkheidssituatie toetsen we vóór de onderhoudswerkzaamheden aan bestaande regels en richtlijnen in onder meer het Bouwbesluit en het Handboek voor Toegankelijkheid. Blijkt dat er aanpassingen of verbeteringen noodzakelijk zijn dan brengen we de financiële consequenties hiervan in beeld.

Als gevolg van bezuinigingen gaat het minimaal vereiste kwaliteitsniveau van openbaar groen, wegen en civieltechnische kunstwerken omlaag.

1. Openbaar groen

Programma

5. Sport, cultuur en recreatie

Beleidskader

Groenstructuurplan 2008

De structuur- en beeldbepalende delen van het openbaar groen binnen de bebouwde kom van de kernen zijn hierin beschreven.

Beeldkwaliteitsplan Openbaar Groen 2009

Beschrijving van de onderhoudsniveaus van openbaar groen.

Onderhoudsniveau

Het onderhoud is over het algemeen vastgesteld op kwaliteitsniveau B (basis). Voor de centrumgebieden in de kernen gaat het minimaal kwaliteitsniveau omlaag van A (hoog) naar B. De leeftijd van de beplanting varieert sterk. Verouderde beplanting heeft vaak onvoldoende kwaliteit en geeft daarmee aanleiding voor selectieve vervanging.

Wat doen we in 2026?

- We beheren het openbaar groen op het vastgestelde beeldkwaliteitsniveau B.
- We controleren de gemeentelijke bomen op veiligheid volgens de vastgestelde cyclus. Dit betreft het deel van Huissen ten westen van de Karstraat/Stadswal.
- We vervangen het groen waarvoor beheer op het beeldkwaliteitsniveau B niet meer mogelijk is. Dit zijn onder meer stroken met bosplantsoen in de wijk Zilverkamp in Huissen.
- We planten verspreid over de kern Haalderen bomen aan.
- We pakken de structurele problemen door wortelgroei in de straat Klein Rome in Bemmel aan.
- We stellen een bestrijdingsplan op voor invasieve exotische beplanting.

Financieel

In programma 5, onder 'Wat mag het kosten?' staan de lasten en baten voor het onderhoud van openbaar groen. Het reguliere onderhoud aan openbaar groen en bomen bekostigen we uit de exploitatiebudgetten. Voor vervanging van groen en bomen investeren we jaarlijks € 123.000. We activeren deze investering (rente en afschrijving). Daarnaast zijn er voor verbetering en compensatie van openbaar groen middelen uit het Groenfonds beschikbaar.
Door verlaging van het minimaal vereiste kwaliteitsniveau voor centrumgebieden bezuinigen we structureel € 150.000 per jaar op het budget voor groenonderhoud.

2. Wegen

Programma

2. Verkeer, vervoer en waterstaat

Beleidskader

Beleidsplan wegverhardingen 2017:
Beschrijft de kaders voor onderhoud en vervanging van verhardingen.

Onkruidbestrijdingsplan 2009:
Beschrijft de kaders voor niet-chemische onkruidbestrijding op verhardingen en in plantsoenen.

Onderhoudsniveau

Het onderhoud is over het algemeen op kwaliteitsniveau B (basis). Het kwaliteitsniveau voor rijbanen met klinkerbestrating verlagen we naar kwaliteitsniveau C (laag).

Wat doen we in 2026?

Aan verschillende asfaltwegen plegen we groot onderhoud zodat het kwaliteitsniveau niet lager is dan B, zoals:

- Ir. Molsweg Huissen;
- Karstraat Huissen;
- Duisterestraat Doornenburg;
- Klein Rome Bemmel;
- Nijverheidstraat Bemmel;
- Heuvelsestraat Bemmel.

Bij de rioleringswerkzaamheden in de Klappenburg in Bemmel en de omgeving Rijnstraat in Doornenburg pakken we ook alle verhardingen van trottoirs en parkeerstroken aan.

Financieel

In programma 2, onder 'Wat mag het kosten?' staan de lasten en baten voor onderhoud wegen. Naast de exploitatiebudgetten zijn middelen uit de voorziening onderhoud wegen voor groot onderhoud en uit de

bestemmingsreserve voor vervangingsinvesteringen beschikbaar. De voorziening en bestemmingsreserve zijn toereikend om de kosten voor planmatig onderhoud en vervanging te dekken.
Door verlaging van het minimaal vereiste kwaliteitsniveau voor wegen met klinkerbestrating bezuinigen we structureel € 100.000 per jaar op de storting in de voorziening voor groot onderhoud.

3. Riolering en water

Programma
7. Volksgezondheid en milieu

Beleidskader
Gemeentelijk Watertakenplan 2023-2027:
Bevat de beleidsvoornemens en (bijbehorende) activiteiten en maatregelen voor inzameling, transport en (lokale) verwerking van stedelijk afval-, hemel- en grondwater.

Omgevingswet:
Bevat de zorgplicht voor het inzamelen en verwerken van afvloeiend hemelwater.
Bevat de zorgplicht voor het inzamelen en transporteren van stedelijk afvalwater.
Bevat de zorgplicht voor het voorkomen/beperken van schade door grondwateronderlast en -overlast.

Onderhoudsniveau
De gemeenteraad heeft gekozen voor het ambitiescenario C (beschreven in het Gemeentelijk Watertakenplan 2023-2027).

Wat doen we in 2026?
Bij groot onderhoud beperken we de overlast voor onze inwoners tot een minimum. Dat doen we door het vervangen van de riolering zo veel mogelijk te combineren met het groot onderhoud aan wegen.

De bestaande riolering vervangen we en tegelijk brengen we verbeteringen aan tegen wateroverlast en droogte op de volgende plaatsen:
- De Pastoor Rutjesstraat en omgeving in Angeren (start voorbereiding);
- De Rijnstraat en omgeving in Doornenburg (voorbereiding en start uitvoering);
- De wijk de Klappenburg in Bemmel (uitvoering);
- De Deken dr. Mulderstraat in Bemmel (uitvoering).

Daarnaast:
- Voeren we klein onderhoud uit na kwaliteitsinspecties of meldingen;
- Onderhouden en vervangen we pompen en gemalen en mechanische riolering.

Financieel
In programma 7, onder 'Wat mag het kosten?' staan de lasten en baten voortkomend uit het Gemeentelijk Watertakenplan 2023-2027. Het reguliere onderhoud aan de riolering en de gemalen bekostigen we uit de exploitatiebudgetten. We activeren vervangingen en verbeteringen van het rioolstelsel (rente en afschrijving). Het totaal aan kosten in het GWP is in balans met de opbrengst uit de riool- en waterzorgheffing.

4. Gebouwen

Programma
5. Sport, cultuur en recreatie
6. Sociaal Domein
7. Volksgezondheid en milieu
9. Bestuur en ondersteuning

Beleidskader

Beleidsplan Gebouwd Vastgoed 2016:
Minimaal kwaliteitsniveau om de gebouwen in stand te houden, voor de functie en/of het gebruik, en het behoud van de bedrijfseconomische (vastgoed)waarde.

Contourennota Accommodatie- en Vastgoedbeleid 2019:
Relatie tussen de strategische doelen die de gemeente heeft en de manier waarop het maatschappelijk vastgoed gebruikt wordt om die doelen te bereiken.

Routekaart verduurzamen gemeentelijke maatschappelijke gebouwen:
Voor de te behouden maatschappelijke accommodaties werken we een uitvoeringsplan verduurzamen uit op basis van een maatwerkadvies.

Routekaart Toegankelijkheid gemeentelijke maatschappelijke gebouwen
Voor de te behouden maatschappelijke accommodaties werken we een uitvoeringsplan toegankelijkheid uit op basis van een maatwerkadvies.

Onderhoudsniveau

De huidige onderhoudstoestand van de gemeentelijke gebouwen, bouwwerken en de technische installaties is redelijk tot goed. Ze voldoen aan het minimale kwaliteitsniveau 3 (basis). Incidenteel kan de conditiescore van een bouwonderdeel onder de norm komen. Oorzaak hiervan is de (plan)ontwikkeling rondom deze gebouwen of locatie. De veiligheid, functionaliteit en de wind- en waterdichtheid blijven gegarandeerd.

Wat doen we in 2026?

We voeren regulier en planmatig onderhoud uit op basis van het nader uit te werken OnderhoudJaarPlan (OJP) 2026 en de vervangingsinvestering buitensport 2026. Onder andere:

- Renovatie van de toplaag van de sportvloer in sportzaal Kulturhus Angeren;
- Vervangen van de scheidingswand in sporthal Walburgen Gendt;
- Vervangen van diverse onderdelen in het carillon in Huissen.

We realiseren duurzame, betaalbare en toegankelijke maatschappelijke accommodaties in Lingewaard. Daarin is voldoende ruimte voor onze verenigingen en maatschappelijke organisaties en ontstaat een goede bezetting door multifunctioneel gebruik. Voor het vrijkomend maatschappelijk vastgoed maken we een voorstel voor herontwikkeling naar wonen.
Daarnaast implementeren we nieuwe, uniforme huurcontracten voor de buitensportverenigingen.

In Bemmel:

- We stellen de kernportefeuille voor maatschappelijke accommodaties vast. Dit is de uitwerking van de Contourennota Accommodatie en Vastgoed uit 2019. Naast het multifunctioneel gebruik komen daarin ook duurzaamheid en toegankelijkheid aan de orde;
- De bouw van de nieuwe sporthal bij het OBC, geschikt voor onderwijs en sportverenigingen, ronden we af.

In Huissen:

- We bouwen een multifunctionele sportaccommodatie op sportpark De Blauwenburcht;
- We ronden de verduurzaming van de gymzaal het Sterrenbos af.

In Haalderen:

- We starten met de bouw van de multifunctionele cultuur- en sportaccommodatie op het terrein van voetbalvereniging RKVV HAVO. Afronding in 2027.

In Gendt:

- We ronden de verduurzaming af van de sporthal Walburgen;
- We ronden de verduurzaming af van de gymzaal aan de Nijmeegsestraat.

In Angeren en Doornenburg:

- We stellen de kernportefeuille voor maatschappelijke accommodaties vast. Dit is de uitwerking van de Contourennota Accommodatie en Vastgoed uit 2019. Naast het multifunctioneel gebruik komen daarin ook duurzaamheid en toegankelijkheid aan de orde.

Financieel

Onder 'Wat mag het kosten?', in de programma's 5, 6, 7 en 9, hebben we de lasten en baten voor onderhoud gebouwen opgenomen. Naast de exploitatiebudgetten zijn middelen uit de voorziening onderhoud gebouwen beschikbaar voor planmatig onderhoud. De voorziening is toereikend om de kosten voor planmatig onderhoud te dekken.
We bezuinigen structureel € 55.000 per jaar op de storting in de voorziening voor groot onderhoud.

5. Civieltechnische kunstwerken

Programma

2. Verkeer, vervoer en waterstaat

Beleidskader

Beheerplan Civieltechnische Kunstwerken 2021:
Kaders voor onderhoud en vervanging van kunstwerken.

Onderhoudsniveau

Het onderhoud is over het algemeen op kwaliteitsniveau B (basis) voor de kunstwerken. Het minimale kwaliteitsniveau gaat omlaag van B naar C (laag). De oudere kunstwerken, veelal constructies uit de jaren '70 en '80 van de vorige eeuw, vervangen we de komende jaren.

Wat doen we in 2026?

We voeren onder andere groot onderhoud uit aan de brugdekken van de bruggen aan:

- Leidijk in Bemmel;
- Hazekamp-Loovelden in Huissen;
- Wegenschouw in Huissen;
- Luitenantstraat in Huissen.

Financieel

In programma 2, onder 'Wat mag het kosten?' staan de lasten en baten voor onderhoud civieltechnische kunstwerken. Naast het exploitatiebudget zijn middelen uit de voorziening onderhoud civieltechnische kunstwerken beschikbaar voor groot onderhoud en uit de bestemmingsreserve voor vervangingsinvesteringen. De voorziening en bestemmingsreserve zijn toereikend om de kosten voor planmatig onderhoud en vervanging te dekken.
Door verlaging van het minimaal vereiste kwaliteitsniveau bezuinigen we structureel € 45.000 per jaar op het exploitatiebudget.

6. Speeltoestellen/-tuinen

Programma
5. Sport, cultuur en recreatie

Beleidskader
Speelruimteplan (2019):
De speelruimte uitnodigend en uitdagend maken voor alle doelgroepen van jong tot oud.

Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen (WAS):
Veiligheidsvoorschriften voor speeltoestellen op en de inrichting van formele speelplekken.

Onderhoudsniveau
De speelplekken en toestellen zijn veilig en voldoen aan het WAS.

Wat doen we in 2026?
- We controleren onze speelvoorzieningen vier keer per jaar op veiligheid en technische staat.
- We vervangen de ondergrond van de speelruimte aan de Diana in Bemmel.
- We renoveren de speelplaatsen aan het Witte Wievenpad in Huissen, de Steeg in Angeren, Viermorgen, Fruitlaan en Kruidenstraat in Bemmel.

Bij alle aanpassingen in de speelruimte hebben we aandacht voor ‘circulaire speelruimte’ en klimaatadaptatie. Ook anticiperen we op de dorps- en wijkontwikkelingsplannen.

Financieel
In programma 5, onder 'Wat mag het kosten?' staan de lasten en baten voor onderhoud speeltoestellen en speeltuinen. Het reguliere onderhoud bekostigen we uit het exploitatiebudget. Voor vervanging en verbetering investeren we jaarlijks € 50.000. We activeren (rente en afschrijving) de investering en de kapitaallasten bekostigen we uit het exploitatiebudget. De budgetten en investeringen zijn ook de komende jaren voldoende om het vastgestelde kwaliteitsniveau te behouden.

Paragraaf 4 Financiering

Inleiding

In deze paragraaf beschrijven we hoe we omgaan met de financieringsbehoefte. Voor grotere uitgaven heeft de gemeente meestal niet het geld op de bank staan en wordt, als het nodig is, een lening afgesloten. De over de leningen te betalen rente behoort tot de exploitatie-uitgaven.

Financiering

Financieringspositie

Het later uitvoeren van bestaande investeringen zorgt ervoor dat we in 2025 zeer waarschijnlijk geen nieuwe geldlening afsluiten. Volgens de actuele liquiditeitenplanning hebben we in 2026 wel een nieuwe geldlening nodig van € 15 miljoen.

Leningenportefeuille

Uit het volgende overzicht blijkt dat door het afsluiten van een nieuwe geldlening in 2026 van € 15 miljoen met een verwacht rentepercentage van 3,5% en de reguliere aflossingen in 2026, het gemiddeld rentepercentage zal stijgen met 0,08%

MUTATIES VASTE SCHULD IN 2026

Bedragen x € 1.000

	Bedrag	Gemiddelde rente	Invloed op gem. rente
Beginstand per 1 januari 2026	**64.608**	**2,81%**	
Nieuwe leningen	15.000	3,50%	0,13%
Reguliere aflossingen	-2.881	4,32%	-0,06%
Vervroegde aflossingen	0	0,00%	0,00%
Renteaanpassing (oud percentage)	0	0,00%	0,00%
Renteaanpassing (nieuw percentage)	0	0,00%	0,00%
Omzetting vast naar vlottend	0	0,00%	0,00%
Omzetting vlottend naar vast	0	0,00%	0,00%
Eindstand per 31 december 2026	**76.727**	**2,89%**	**0,08%**

Beleidskader en rentevisie

Beleidskader

Treasurystatuut gemeente Lingewaard 2023

Op 9 maart 2023 heeft de raad het Treasurystatuut vastgesteld. In dit statuut zijn de spelregels rond de treasuryfunctie vastgelegd. We gaan uit van een laag risicoprofiel.

Rentevisie

Onze rentevisie is als volgt

	2025	2026	2027
Kapitaalmarktrente (lang)	3,50%	3,50%	3,50%
Geldmarktrente (kort)	2,00%	1,75%	1,75%

Bij het bepalen van de rentevisie richten wij ons op de verwachtingen van een aantal grote banken. Ten opzichte van de begroting 2025 is de rentevisie van de kapitaalmarktrente gelijk gebleven en die van de geldmarktrente lager. Door de stagnerende economie en de geopolitieke spanningen heeft de Europese Centrale Bank (ECB) de rente al meer verlaagd dan waar bij de begroting 2025 rekening mee werd gehouden.

Risicobeheer

Voor de toetsing van het renterisico heeft de overheid twee instrumenten gedefinieerd, namelijk de kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

Kasgeldlimiet per 1 januari 2026

De kasgeldlimiet geeft aan hoeveel de gemeente kort mag **financieren**. De toegestane kasgeldlimiet bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal van het lopende jaar naar de stand per 1 januari. De uitgaven in de programma's bedragen afgerond € 151.115.000 (exclusief toevoegingen en onttrekkingen aan reserves). De kasgeldlimiet voor 2026 bedraagt dan € 12.845.000.

Renterisiconorm op de vaste schuld per 1 januari 2026

De renterisiconorm heeft als doel om het renterisico bij herfinanciering te beheersen. Het renterisico is het gevaar van ongewenste veranderingen van de (financiële) resultaten van de gemeente door rentewijzigingen. De renterisiconorm houdt in, dat de jaarlijks verplichte aflossingen en renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal bij aanvang van het jaar.

Het renterisico op de vaste schuld blijft onder de renterisiconorm, zowel in 2026 als tijdens het hele meerjarenperspectief. Bij het opnemen van nieuwe langlopende geldleningen wordt in ieder geval met deze norm rekening gehouden, zodat deze ook in de toekomst niet overschreden wordt.

Op basis van de huidige inzichten is er in 2026 een nieuwe geldlening nodig van € 15 miljoen. Door onvoorziene nieuwe investeringen kan het zijn dat er toch nog aanvullende financiering nodig is. De inschatting is dat in die situatie voor maximaal € 10 miljoen aan aanvullende financiering moet worden aangetrokken.

RENTERISICONORM EN RENTERISICO'S VAN DE VASTE SCHULD PER 01-01-2026

(Bedragen x € 1.000)

Renterisico op vaste schuld	2026 budget	2027 budget	2028 budget	2029 budget
1a. Renteherziening op vaste schuld o/g	0	0	0	0
1b. Renteherziening op vaste schuld u/g	0	0	0	0
2. Netto renteherziening op vaste schuld (1a - 1b)	0	0	0	0
3a. Nieuw aangetrokken vaste schuld (o/g)	15.000	30.000	20.000	0
3b. Nieuw verstrekte lange leningen (u/g)	0	0	0	0
4. Netto nieuw aangetrokken vaste schuld (3a - 3b)	15.000	30.000	20.000	0
5. Betaalde aflossingen	2.881	12.391	2.636	2.636
6. Herfinanciering (laagste van 4 en 5)	2.881	12.391	2.636	0
7. Renterisico op vaste schuld (2 + 6)	**2.881**	**12.391**	**2.636**	**0**

Renterisiconorm

8. Begrotingstotaal per 1 januari	151.115	150.478	153.301	157.826
9. Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%	20%	20%	20%
10. Renterisiconorm	**30.223**	**30.096**	**30.660**	**31.565**

Toets Renterisiconorm

10. Renterisiconorm	30.223	30.096	30.660	31.565
7. Renterisico op vaste schuld	2.881	12.391	2.636	0
11. Ruimte(+) / Overschrijding(-) (10 - 7)	**27.342**	**17.704**	**28.024**	**31.565**

Liquiditeitenplanning

Voor de begroting 2026 vormt de liquiditeitenplanning van juli 2025 de basis voor de berekening van de verwachte financieringsbehoefte. Mocht er, zoals hiervoor al genoemd, toch nog aanvullende financiering nodig zijn dan heeft het college hiermee mandaat voor maximaal € 10 miljoen.

LIQUIDITEITENPLANNING				(Bedragen x € 1.000)
	2026	2027	2028	2029
Inkomsten				
leningen	15.197	30.193	20.190	187
investeringen	92	115	0	0
grondexploitaties	3.256	1.076	1.076	1.076
overig operationeel	137.000	141.000	145.000	145.000
Totaal inkomsten	**155.545**	**172.384**	**166.266**	**146.263**
Uitgaven				
leningen	4.422	15.080	5.678	6.230
investeringen	32.386	16.823	23.664	4.361
grondexploitaties	1.440	1.229	710	54
overig operationeel	132.000	132.000	136.000	136.000
Totaal uitgaven	**170.248**	**165.132**	**166.052**	**146.645**
Totale cashflows	-14.703	7.252	214	-382
Saldo rekening courant	**-11.619**	**-4.367**	**-4.153**	**-4.535**

Renteschema

In de paragraaf financiering geven we ook inzicht in de rentelasten van de externe financiering, het renteresultaat en de rentetoerekening. Dit doen we op basis van het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording). Met onderstaand schema geven we hieraan invulling.

				(Bedragen x 1.000)
-/- = nadeel/lasten + = voordeel/baten				
De externe rentelasten over de korte en lange financiering				-2.055
De externe rentebaten (idem)			+	354
Saldo rentelasten en rentebaten				-1.701
De rente die aan de grondexploitatie moet worden toegerekend	+	70		
De rente van projectfinanciering die aan het desbetreffende taakveld moet worden toegerekend	+			
De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (=projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/-	52		
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente				-1.683
Rente over eigen vermogen			-/-	0
Rente over voorzieningen			-/-	0
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente (gemiddeld 1,23%)				-1.683
De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag) (afgerond 1%)			+	1.410
Renteresultaat op het taakveld Treasury				-273

We rekenen minder rente toe aan de verschillende taakvelden dan het totaal aan rentelasten. Bij de toerekening rekenen we met een afgerond percentage. Daardoor ontstaat dit renteresultaat. Dit heeft geen gevolgen voor het saldo van de meerjarenbegroting. De totale rentelasten zijn namelijk verwerkt in dit saldo. Dit nadeel op het taakveld Treasury wordt gecompenseerd door de voordelen op de andere taakvelden in de begroting.

Paragraaf 5 Bedrijfsvoering

Ontwikkeling van de bedrijfsvoering

We staan voor de uitdaging om slagvaardig, betrouwbaar en wendbaar te blijven in een steeds complexer werkveld. Maatschappelijke opgaven worden groter en urgenter, terwijl de arbeidsmarkt krap blijft en de verwachtingen van inwoners en partners toenemen. Dat vraagt om een bedrijfsvoering die meebeweegt, innoveert en zich duurzaam versterkt.

De ontwikkeling van de bedrijfsvoering is een continue opgave, waarin het menselijk kapitaal een sleutelrol speelt. De kwaliteit van onze dienstverlening is onlosmakelijk verbonden met de kennis, vaardigheden, houding en inzet van onze medewerkers. Daarom is het essentieel dat we investeren in een organisatiecultuur waarin ruimte is voor leren, experimenteren en eigenaarschap.

De digitale transformatie van de gemeentelijke organisatie speelt een belangrijke rol. Door processen verder te digitaliseren en data beter te benutten, kunnen we efficiënter werken en gerichter sturen op maatschappelijke resultaten. Informatiegericht werken ondersteunt zowel strategische beleidsvorming als dagelijkse besluitvorming en draagt bij aan transparantie en continue verbetering.

Een zorgvuldige, tijdige en lerende benadering van bezwaren en klachten vergroot het vertrouwen van inwoners in onze organisatie en levert waardevolle inzichten op voor het verbeteren van onze dienstverlening en interne processen.

Bij de hierna volgende onderdelen 'Mensen', 'Informatie & gegevens' en 'Afhandeling van bezwaren en klachten' geven we aan hoe we concreet invulling geven aan de ontwikkeling van de bedrijfsvoering.

Mensen

Het waarmaken van de ambities van ons bestuur én het vergroten van de tevredenheid van onze inwoners hangt direct samen met de kwaliteit en tevredenheid van onze medewerkers. Daarom zetten we in op het aantrekken en behouden van talentvolle collega’s, het bieden van ontwikkelruimte en het versterken van duurzame inzetbaarheid. Zo creëren we een werkomgeving waarin medewerkers kunnen floreren en optimaal bijdragen aan het beste resultaat voor onze inwoners, nu en in de toekomst.

Ondanks de krappe arbeidsmarkt vullen we het grootste deel van onze vacatures in. Voor specialistische functies blijft het echter moeilijk om geschikte kandidaten aan te trekken. Het ziekteverzuim is de afgelopen jaren gestegen, waardoor de druk op de organisatie en onze medewerkers toeneemt. Hierdoor groeit de behoefte aan vervanging van zieke collega’s, wat extra kosten met zich meebrengt. Door de bezuiniging op salarislasten vervangen we alleen bij (zeer) langdurig verzuim. Het terugdringen van het ziekteverzuim krijgt daarom hoge prioriteit. Vervangen we niet, dan moeten we soms kiezen welk werk we wel en niet uitvoeren.

Onze prioriteiten voor de komende periode zijn:

- De werkgelukscore handhaven op 7,3 en de promotorscore (mate waarin medewerkers de gemeente als werkgever aanbevelen) verhogen van 63% naar 70%.
- Het ziekteverzuim terugbrengen naar maximaal 6,5% (was 7,42% in 2024).
- Het opleidingsbudget optimaal benutten (90-100%) zonder overschrijding.

indicator	Meetbaar resultaat	W2024	B2025	B2026
Formatie	Aantal fte per 1.000 inwoners	6,94	7,07	7,06
Personeelsbezetting	Aantal fte per 1.000 inwoners	7,05	6,95	7,11
Apparaatskosten	De personele en materiële kosten verbonden aan het functioneren van de organisatie per inwoner	€ 746	€ 795	€ 811
Externe inhuur	Kosten inhuur als percentage van de totale loonsom	8,6%	Max. 10%	Max. 10%
Overhead	Percentage van de totale lasten	14,0%	13,2%	12,1%
Ziekteverzuim	Verzuim als percentage van de totale personele bezetting	7,42%	6,5%	6,5%

Toelichting indicatoren

Formatie

De toegestane formatie in fte van het ambtelijk apparaat voor het begrotingsjaar op peildatum 1 januari 2026. Uitgangspunt is het vastgestelde formatieplan, dus niet de werkelijke bezetting. Fte is het equivalent van een 36-urige werkweek.

Personeelsbezetting

De personeelsbezetting betreft het werkelijk aantal medewerkers, omgerekend naar fte, dat werkzaam was op 1 januari 2025. Deze bezetting is afhankelijk van het aantal medewerkers en vacatures op de peildatum. Ten opzichte van de formatie is sprake van overbezetting. Dat is het gevolg van ziektevervanging en het opvangen van vakantie- of piekbelasting.

Apparaatskosten

Apparaatskosten, ook wel genoemd organisatiekosten, zijn de noodzakelijke financiële middelen voor het inzetten van personeel (salarissen), organisatie-, huisvestings-, materieel-, automatiseringskosten e.d. die nodig zijn voor de uitvoering van de organisatorische taken. De apparaatskosten per inwoner zijn toegenomen als gevolg van CAO-ontwikkelingen en prijsindexering van diverse bedrijfsvoeringsbudgetten.

Externe inhuur

Externe inhuur betreft de inzet van tijdelijk ingehuurde krachten, zoals uitzendkrachten, zzp’ers of gedetacheerden, voor vervanging of specialistische expertise die binnen de organisatie ontbreekt. We hanteren de zogenaamde Roemer-norm die het Rijk hanteert en bepaald dat organisaties maximaal 10% van de loonsom mogen besteden aan externe inhuur.

Overhead

Overhead omvat alle kosten voor sturing en ondersteuning van het primaire proces. Het gaat onder meer om loonkosten van PIOFACH-functies, ICT en huisvestingskosten, uitbestedingskosten van bedrijfsvoering en rentekosten die niet zijn toe te rekenen aan taakvelden. Het overzicht overhead vindt u hier. De overhead is afgenomen. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt dat een extra beoordeling hebben gedaan welke uren wel en welke uren niet tot de overhead behoren. Dat heeft erin geresulteerd dat er meer directe uren zijn doorbelast naar de verschillende programma's. De overhead komt in 2026 per saldo bijna € 1,2 miljoen lager uit dan in 2025 (2025: € 19,5 miljoen, 2026: € 18,3 miljoen).

Ziekteverzuim

Dit is geen verplichte indicator. Ziekteverzuim geeft het percentage weer van de werkdagen waarop medewerkers door ziekte niet inzetbaar zijn. De indicator geeft inzicht in de inzetbaarheid en vitaliteit van medewerkers en vormt een belangrijke graadmeter voor goed werkgeverschap en duurzame inzetbaarheid.

Informatie & gegevens

Digitale transformatie

De digitale transformatie richt zich op een organisatie die wendbaar genoeg is om in te spelen op technologische ontwikkelingen en de veranderende behoeften en verwachtingen van inwoners. We versterken de digitale vaardigheden van onze medewerkers om hen optimaal voor te bereiden op deze verandering en ontwikkelen een nieuwe digitale werkplek. We digitaliseren onze dienstverleningsprocessen verder met behulp van webformulieren. Dit maakt het duidelijker en eenvoudiger voor onze inwoners. We concentreren ons daarbij op het Sociaal Domein.
In de technologische ontwikkelingen passen we verantwoord AI (algoritmes) toe, waarbij de mens altijd toezicht houdt.

Informatievoorziening op orde:

De informatievoorziening moet zodanig zijn ingericht dat altijd kan worden aangetoond dat contracten met leveranciers van hardware en software voldoen aan wet- en regelgeving. We besteden veel contracten opnieuw aan zoals een callcenter oplossing, een burgerzaken applicatie en de applicaties voor het Sociaal Domein.

Informatiebeveiliging

De digitale weerbaarheid staat hoog op de agenda. Sinds de invoering van de Europese NIS2-richtlijn in 2024 zijn de eisen aan informatiebeveiliging verder aangescherpt. Tegelijkertijd nemen de complexiteit en intensiteit van cyberdreigingen toe. Dit vraagt blijvend om extra inzet en investering in kennis, techniek en samenwerking. Nederland heeft de implementatie van de Europese NIS2-richtlijn (Cyberbeveiligingswet) opnieuw uitgesteld naar het tweede kwartaal van 2026 (was derde kwartaal 2025).
Vooruitlopend op de nieuwe Cyberbeveiligingswet treffen we aanvullende maatregelen om onze systemen en gegevens beter te beschermen en incidenten te voorkomen. Daarnaast voeren we structureel interne controles uit, zodat we tijdig zicht hebben op nieuwe risico’s en onze aanpak hierop kunnen aanpassen. Hiermee zorgen we dat we blijven voldoen aan de Europese wetgeving én dat inwoners en partners kunnen vertrouwen op een veilige omgang met hun gegevens.

Informatiegericht sturen

We beschikken over een platform met sturingsinformatie over de dienstverlening en bedrijfsvoering. De sturingsdashboards ondersteunen ons om bijvoorbeeld de effectiviteit van het beleid te meten en de kwaliteit van de dienstverlening te monitoren. Voor een goede sturing zijn sturingsinstrumenten nodig. We ontwikkelen meetinstrumenten die de besturingskracht van de gemeente verder verbeteren, zoals doorlooptijden per proces en de effectiviteit van de dienstverlening door externe leveranciers.

Afhandeling van bezwaren en klachten

We handelen bezwaren binnen de wettelijke termijnen af

Iemand die het niet eens is met een besluit kan daartegen een bezwaarschrift indienen. Dit bezwaar leggen we dan voor aan de onafhankelijke commissie van advies voor de bezwaarschriften. Tegelijk onderzoeken we of het mogelijk is om er informeel met de bezwaarmaker uit te komen. Als dat laatste niet lukt, behandelt de commissie het bezwaar tijdens een hoorzitting en geeft vervolgens advies aan het college, de burgemeester of de gemeenteraad. Het bevoegde bestuursorgaan neemt daarop een besluit. Voor de afhandeling van dit traject gelden wettelijke termijnen van 12 weken en 18 weken. Om zoveel mogelijk aan de wettelijke termijnen te voldoen en duidelijkheid te geven aan onze inwoners, bedrijven en onszelf, worden bezwaarschriften zo snel mogelijk ingepland voor behandeling door de commissie.

Indicator	Meetbaar resultaat	W2024	B2025	B2026
Behandelen bezwaarschriften	Afhandeling bezwaren binnen 12 weken	60%	70%	75%
	Afhandeling bezwaren binnen 18 weken	86%	90%	90%

We handelen minimaal 95% van de klachten in de informele fase af

Er zijn heel veel contactmomenten met inwoners en bedrijven. Die verlopen niet altijd naar wens of naar tevredenheid van betrokkenen. Dat kan leiden tot klachten. Deze klachten kunnen onder meer gaan over de persoonlijke behandeling door medewerkers of bestuurders. Maar bijvoorbeeld ook over het niet nakomen van een afspraak of het geven van onjuiste informatie. Voor de inwoner en de gemeente is het van belang om de klacht zo snel mogelijk af te handelen. Eerst bespreken we de klacht informeel met de klager. In de praktijk blijkt dit de snelste en beste manier om de klacht op te lossen.

Indicator	Meetbaar resultaat	W2024	B2025	B2026
Klachten	Percentage klachten dat informeel wordt afgehandeld	100%	90%	95%

Paragraaf 6 Verbonden partijen

Inleiding

In deze paragraaf geven we een toelichting op de partijen waar de gemeente mee samenwerkt. Als deze samenwerking een bestuurlijk en financieel belang kent, spreken we van een verbonden partij. De informatie baseren we op de gegevens die we tot 1 augustus 2025 van de verbonden partij hebben ontvangen.

In uw vergadering van november 2020 heeft u het beleid vastgesteld in de Nota Verbonden Partijen. Deze nota geeft volgens het BBV voldoende kader voor de visie en uitgangspunten. In de diverse programma's beschrijven we welke bijdrage de verbonden partijen leveren aan het doel of de doelen van het desbetreffende programma.

Voor de belangrijkste ontwikkelingen op het gebied van samenwerking verwijzen we naar Programma 9, onderdeel Samenwerkingsverbanden (doel 3) .

Algemeen

Risicomanagement

Per verbonden partij beoordelen we hoeveel bestuurlijk en financieel belang er is en hoeveel risico we lopen. Op basis van deze analyses plaatsen we een verbonden partij in één van de drie toezichtarrangementen. Dit varieert van licht (1) tot zwaar (3). Zie onderstaand overzicht voor de indeling per toezichtarrangement.

Toezichtarrangement 1	Toezichtarrangement 2	Toezichtarrangement 3
Euregio Rijn Waal	Park Lingezegen	VGGM
Recreatieschap Overbetuwe	Omgevingsdienst Regio Arnhem	Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
Stichting Veilig Thuis	MGR Sociaal Domein GC	Warmtenetwerk B.V.
Stichting Economic Board	BVO DRAN	
Bank Nederlandse Gemeenten		
Vitens		
Stichting Centrum Management Lingewaard		

In de Nota Verbonden Partijen staat beschreven welke maatregelen en instrumenten er bij ieder toezichtarrangement horen. In de paragraaf ‘Weerstandsvermogen en risicobeheersing’ gaan we indien nodig verder in op de partijen uit het toezichtarrangement ‘zwaar’.

Gemeenschappelijke regeling

Doelgroepenvervoer Arnhem Nijmegen

Datum statuten, oprichtingsakte van de VP		14 april 2016 (Regeling BVO DRAN)
Plaats van vestiging		Arnhem
Datum meest recente wijziging van de VP		Januari 2017
Programma		6. Sociaal Domein
Partijen	Welke gemeenten en/of andere publieke partijen nemen deel in de VP?	Gemeenten Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar.
Openbaar belang	Welke openbaar belang wordt met de VP gediend?	Het regelen van het vervoer voor doelgroepen uit de deelnemende gemeenten (Wmo, leerlingenvervoer en Jeugd).
Bestuurlijk belang	Deelname in (algemeen/dagelijks bestuur	*Aangewezen namens het college:* wethouder A. Slob
	Gemeentelijk belang/aandeel (als percentage) t.o.v. totaal	Er wordt afgerekend tussen de deelnemende gemeenten volgens een verdeelsleutel en naar gebruik van voorzieningen.
Financieel belang	Bijdrage in de begroting 2026 van de VP	Routevervoer € 1.346.761 Vraagafhankelijk vervoer € 727.016 Overhead € 70.421 Totale bijdrage € 2.144.198
	Omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen aan het begin en het einde van het jaar 2025	Eigen vermogen per 01-01: € 0 Eigen vermogen per 31-12: € 0 Vreemd vermogen per 01-01: € 12.000.000 Vreemd vermogen per 31-12: € 13.000.000
	Rekeningresultaat 2024 Aandeel Lingewaard in het resultaat 2024	Lingewaard ontvangt afgerond € 222.954 terug vanuit het positieve rekeningresultaat 2024. Deze bijdrage wordt verwerkt in de exploitatie 2025
Rapportages	Jaarverslag 2024	Vaststelling AB d.d. 26 juni 2025
	Begroting 2026	Vaststelling AB d.d. 26 juni 2025

Euregio Rijn Waal

Datum statuten, oprichtingsakte van de VP		Opgericht in 1971, publiekrechtelijk sinds 1993
Plaats van vestiging		Kleve (D)
Datum meest recente wijziging van de VP		Statuten op 06-06-2019 gewijzigd
Programma		3. Economie
Partijen	Welke gemeenten en/of andere publieke partijen nemen deel in de VP?	Nederlandse gemeenten in Gelderland, Noodoostbrant en Noordlimburg en Duitse gemeenten in Kreis Kleve, Kreis Wesel en de steden Duisburg en Dusseldorf.
Openbaar belang	Welke openbaar belang wordt met de VP gediend?	De Euregio Rijn-Waal heeft als belangrijkste doel de grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van economie en maatschappij te verbeteren en te intensiveren.
Bestuurlijk belang	Deelname in (algemeen/dagelijks bestuur	*Aangewezen namens de raad:* Dhr. E. Tiggers (B06) Mw. S. Swart (PvdA) *Aangewezen namens het college:* R.T.H.M. Derksen
	Gemeentelijk belang/aandeel (als percentage) t.o.v. totaal	2.51%
Financieel belang	Bijdrage in de begroting 2026 van de VP	Begroting 2026 wordt pas in november vastgesteld. In de raming voor de begroting van 2026 is een vergelijkbaar bedrag als afgelopen jaar opgenomen: € 12.200
	Omvang van het eigen vermogen ("Eigenkapital") en het vreemd vermogen ("Verbindlichkeiten") aan het begin en het einde van het jaar 2024	Eigen vermogen per 01-01: € 1,73 miljoen Eigen vermogen per 31-12: € 1,59 miljoen Vreemd vermogen 01-01: € 1,54 miljoen Vreemd vermogen 31-12: € 1,25 miljoen
	Rekeningresultaat 2024	Jahresfehlbetrag (tekort) € 145.629
	Aandeel Lingewaard in het resultaat 2024	
Rapportages	Jaarverslag 2024	Vaststelling d.d. 26 juni 2025
	Begroting 2026	November 2025

Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Datum statuten, oprichtingsakte van de VP		29-12-2020
Plaats van vestiging		Elst
Datum meest recente wijziging van de VP		11 september 2025
Programma		3. Economie
Partijen	Welke gemeenten en/of andere publieke partijen nemen deel in de VP?	Gemeenten Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen, Zevenaar.
Openbaar belang	Welke openbaar belang wordt met de VP gediend?	De Groene Metropoolregio staat voor de uitdaging hoe om te gaan met groei van wonen, werken en mobiliteit, zodat wij een balans kunnen vinden tussen levendige stedelijkheid en ontspannen leefkwaliteit: groene groei!
Bestuurlijk belang	Deelname in (algemeen/dagelijks bestuur	*Aangewezen namens de raad in de regioagendacommissie:* Dhr. H. Arends (CDA) Mw. C. Dolmans (D66) Dhr. G. Rasing (Lingewaard.Nu), plaatsvervangend *Aangewezen namens het college in het algemeen bestuur en tevens aangewezen in het dagelijks bestuur:* burgemeester P.T.A.M. Kalfs
	Gemeentelijk belang/aandeel (als percentage) t.o.v. totaal	6,4% (De gemeente Lingewaard heeft 2 stemmen van de 32)
Financieel belang	Bijdrage in de begroting 2026 van de VP	€ 462.254
	Omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen aan het begin en het einde van het jaar 2024	Eigen vermogen per 01-01: € 380.937 Eigen vermogen per 31-12: € 371.783 Vreemd vermogen per 01-01: € 1.540.756 Vreemd vermogen per 31-12: € 1.471.570
	Rekeningresultaat 2024	Het totale rekening resultaat van de GMR is € 708.295. Het aandeel Lingewaard is € 42.238.
	Aandeel Lingewaard in het resultaat 2023	
Rapportages	Jaarverslag 2024	Vaststelling AB d.d. 9 juli 2025
	Begroting 2026	Vaststelling AB d.d. 10 september 2025
Begrotingsgrondslag artikel 4:23, derde lid, onder c Algemene wet bestuursrecht Aan de stichting The Economic Board wordt een subsidie verstrekt van € 1,07 per inwoner op basis van de CBS cijfers op 1 januari van het voorgaande jaar. Deze subsidie wordt geïndexeerd met de BNR norm. Het college van burgemeester en wethouders is bevoegd om de subsidie te verstrekken.		

Alle voorschriften en voorwaarden worden opgenomen in het subsidieverleningsbesluit met dien verstande dat de stichting in ieder geval een egalisatiereserve mag vormen van maximaal 10% van het door de gemeenten gesubsidieerde bedrag in het voorafgaande jaar.

Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein Gelderland Centraal

Datum statuten, oprichtingsakte van de VP		1 april 2017
Plaats van vestiging		Westervoort
Datum meest recente wijziging van de VP		2018
Programma		6. Sociaal Domein
Partijen	Welke gemeenten en/of andere publieke partijen nemen deel in de VP?	Gemeenten Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Wageningen, Westervoort en Zevenaar.
Openbaar belang	Welke openbaar belang wordt met de VP gediend?	Regionaal uitvoeren van diverse taken binnen het Sociaal Domein. De GR is modulair opgebouwd. We nemen de volgende modules af: • Inkoop Zorg • Onderwijszaken • Werkgeversservicepunt • Contractmanagement inburgering • Werkgeverschap SW medewerkers • Regionale Facilitering Zorg
Bestuurlijk belang	Deelname in (algemeen/dagelijks bestuur	*Aangewezen namens het college:* wethouder N. Hubers (AB)
	Gemeentelijk belang/aandeel (als percentage) t.o.v. totaal	Zowel voor de MGR als de modules is de kostenverdeling naar rato van het aantal inwoners (en de afname van producten volgens de zgn. sub-modules).
Financieel belang	Bijdrage in de begroting 2026 van de VP	€ 4.616.000
	Omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen aan het begin en het einde van het jaar 2025	Eigen vermogen per 01-01: € 560.000 Eigen vermogen per 31-12: € 560.000 Vreemd vermogen per 01-01: € 2.002.000 Vreemd vermogen per 31-12: € 1.922.000
	Rekeningresultaat 2024	Lingewaard ontvangt € 40.280 terug vanuit het positieve rekeningresultaat 2024. Deze bijdrage wordt verwerkt in de exploitatie 2025.
	Aandeel Lingewaard in het resultaat 2024	
Rapportages	Jaarverslag 2024	Vaststelling AB d.d. 27 maart 2025
	Begroting 2026	Vaststelling AB d.d. 11 september 2025

Omgevingsdienst Regio Arnhem

Datum statuten, oprichtingsakte van de VP		14 november 2012
Plaats van vestiging		Arnhem
Datum meest recente wijziging van de VP		n.v.t.
Programma		7. Milieu 8. Wonen
Partijen	Welke gemeenten en/of andere publieke partijen nemen deel in de VP?	Gemeenten Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort en Zevenaar en Provincie Gelderland
Openbaar belang	Welke openbaar belang wordt met de VP gediend?	De ODRA verricht (deels voorgeschreven) taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving binnen de taakvelden bouw en milieu.
Bestuurlijk belang	Deelname in (algemeen/dagelijks bestuur	*Aangewezen namens het college:* wethouder M. van den Bos (AB)
	Gemeentelijk belang/aandeel (als percentage) t.o.v. totaal	16%
Financieel belang	Bijdrage in de begroting 2026 van de VP	€ 3.326.000
	Omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen aan het begin en het einde van het jaar 2024	Eigen vermogen per 01-01: € 2.455.000 Eigen vermogen per 31-12: € 2.275.000 Vreemd vermogen per 01-01: € 5.501.000 Vreemd vermogen per 31-12: € 5.515.000
	Rekeningresultaat 2024	€ 67.300
	Aandeel Lingewaard in het resultaat 2024	Dit bedrag wordt gedoteerd aan bestemmingsreserves.
Rapportages	Jaarverslag 2024	Vaststelling d.d. 17 april 2025
	Begroting 2026	Vaststelling d.d. 12 september 2025

Recreatieschap Overbetuwe

Datum statuten, oprichtingsakte van de VP		3 december 2008, oprichting BV recreatiemaatschappij Rivierenland
Plaats van vestiging		Kerk-Avezaath
Datum meest recente wijziging van de VP		Niet van toepassing.
Programma		5. Sport, cultuur en recreatie (openluchtrecreatie e.a.).
Partijen	Welke gemeenten en/of andere publieke partijen nemen deel in de VP?	Gemeenten Lingewaard, Overbetuwe en Arnhem.
Openbaar belang	Welke openbaar belang wordt met de VP gediend?	De gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemende gemeenten op het terrein van de

		openluchtrecreatie en het toerisme in het gebied.
Bestuurlijk belang	Deelname in (algemeen/dagelijks bestuur	*Aangewezen namens de raad:* Dhr. H. Arends (CDA) *Aangewezen namens het college:* Wethouder N. Hubers
	Gemeentelijk belang/aandeel (als percentage) t.o.v. totaal	25%
Financieel belang	Bijdrage in de begroting 2026 van de VP	Geen bijdrage, is in het verleden afgekocht.
	Omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen aan het begin en het einde van het jaar 2024	Eigen vermogen en vreemd vermogen ligt bij de NV Recreatiemaatschappij Rivierenland. GR beschikt daarom niet over vermogen.
	Rekeningresultaat 2024	
	Aandeel Lingewaard in het resultaat 2024	Niet van toepassing.
Rapportages	Jaarverslag 2024	Vastgesteld 5 juni 2025
	Jaarrekening 2024	Vastgesteld 5 juni 2025

Park Lingezegen

Datum statuten, oprichtingsakte van de VP		1 december 2010
Plaats van vestiging		Elst
Datum meest recente wijziging van de VP		11 maart 2021
Programma		5. Sport, cultuur en recreatie (openluchtrecreatie e.a.).
Partijen	Welke gemeenten en/of andere publieke partijen nemen deel in de VP?	Gemeenten Arnhem, Nijmegen, Overbetuwe en Lingewaard.
Openbaar belang	Welke openbaar belang wordt met de VP gediend?	Beheer van publiek toegankelijk groen tussen de steden en de financiering van dat beheer.
Bestuurlijk belang	Deelname in (algemeen/dagelijks bestuur	*Aangewezen namens college:* wethouder N. Hubers (DB) wethouder M. van den Bos (AB)
	Gemeentelijk belang/aandeel (als percentage) t.o.v. totaal	25%
Financieel belang	Bijdrage in de begroting 2026 van de VP	€ 345.951. Dit is de jaarlijkse bijdrage aan het beheerfonds.
	Omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen aan het begin en het einde van het jaar 2024	Eigen vermogen per 01-01: € 4.984.000 Eigen vermogen per 31-12: € 5.031.000 Vreemd vermogen per 01-01: € 235.000 Vreemd vermogen per 31-12: € 168.000
	Rekeningresultaat 2024	€ 47.050

	Aandeel Lingewaard in het resultaat 2024	Niet van toepassing
Rapportages	Jaarverslag 2024	Vaststelling d.d. 25 juni 2025
	Begroting 2026	Vaststelling d.d. 25 juni 2025

VGGM

Datum statuten, oprichtingsakte van de VP		2002: 'Hulpverlening Gelderland Midden'
Plaats van vestiging		Arnhem
Datum meest recente wijziging van de VP		2017: 'Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland – Midden' (i.v.m. Veilig Thuis)
Programma		1. Brandweerzorg en rampenbestrijding 7. Publieke gezondheid en Jeugdgezondheidszorg
Partijen	Welke gemeenten en/of andere publieke partijen nemen deel in de VP?	Gemeenten Arnhem, Ede, Wageningen, Renkum, Nijkerk, Zevenaar, Doesburg, Rheden, Overbetuwe, Duiven, Westervoort, Rozendaal, Scherpenzeel, Barneveld en Lingewaard
Openbaar belang	Welke openbaar belang wordt met de VP gediend?	• Publieke gezondheid. • Jeugdgezondheidszorg. • Brandweerzorg en rampenbestrijding.
Bestuurlijk belang	Deelname in (algemeen/dagelijks bestuur	*Aangewezen namens het college:* DB: Burgemeester van Overbetuwe, namens de gemeenten Overbetuwe en Lingewaard AB: Burgemeester P.T.A.M. Kalfs,
	Gemeentelijk belang/aandeel (als percentage) t.o.v. totaal	Uit de begroting 2025: • Brandweer 5,2% • Gezondheidszorg 6,6%
Financieel belang	Bijdrage in de begroting 2026 van de VP	• Brandweer € 3.066.000 • Bevolkingszorg € 56.000 • Publieke gezondheid en jeugd-gezondheidszorg 4-18 jr. € 1.299.000 • Jeugdgezondheidszorg 0-4 jr. € 782.000 • Rijksvaccinatieprogramma € 138.000 De totale bijdrage is € 5.341.000
	Omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen aan het begin en het einde van het jaar 2024	Eigen vermogen per 01-01: € 9.309.000 Eigen vermogen per 31-12: € 14.331.000 Vreemd vermogen per 01-01: € 24.776.000 Vreemd vermogen per 31-12: € 25.784.000
	Rekeningresultaat 2024	Het gerealiseerde resultaat voor € 1,5 miljoen toe te voegen aan de Algemene Reserve en het restant (€ 2.558.500) terug te laten vloeien naar de gemeenten.
	Aandeel Lingewaard in het resultaat 2024	Vaststelling AB op 10 september 2025 6,4% (€ 163.480)
Rapportages	Jaarstukken 2024	Vaststelling door AB d.d. 2 april 2025
	Begroting 2026	Vaststelling door AB d.d. 10 september 2025
Begrotingsgrondslag artikel 4:23, derde lid, onder c Algemene wet bestuursrecht		

De stichting Veilig Thuis is per 1 april 2017 opgericht door het Algemeen Bestuur (AB) van de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM). Stichting Veilig Thuis is het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling en is werkzaam in Arnhem, Barneveld, Doesburg, Duiven, Ede, Lingewaard, Nijkerk, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Scherpenzeel, Wageningen, Westervoort en Zevenaar. De bijdrage wordt bepaald op basis van inwoneraantallen. De Raad van Toezicht bestaat uit twee wethouders en een burgemeester uit het AB en twee onafhankelijke inhoudelijke deskundigen. De subsidiebijdrage van de gemeente Lingewaard aan de Stichting Veilig Thuis zal voor 2026 naar verwachting worden vastgesteld op een (voorschot) bedrag van € 443.000. De subsidie 2024 is voorlopig vastgesteld op € 352.400. Er is indirect sprake van bestuurlijke deelname en van een financieel aandeel. Verantwoording hierover wordt afgelegd via de Verbonden Partij VGGM.

Naamloze vennootschap

Bank Nederlandse Gemeenten

Doel	Datum statuten, oprichtingsakte van de VP	26 november 1914
Partijen	Welke gemeenten en/of andere publieke partijen nemen deel in de VP	Aandeelhouders van de bank zijn uitsluitend overheden. De Staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, elf provincies en een hoogheemraadschap.
Openbaar belang	Welke openbaar belang wordt met de VP gediend?	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de inwoners.
Bestuurlijk belang	Deelname in aandeelhoudersvergadering	*Namens het college:* burgemeester P.T.A.M. Kalfs
	Gemeentelijk belang/aandeel (als %) t.o.v. totaal	Aantal aandelen 19.305
Financieel belang	Bijdrage in de begroting van de VP	n.v.t.
	Omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen aan het begin en het einde van het jaar 2024	Eigen vermogen per 01-01: € 4.721 miljoen Eigen vermogen per 31-12: € 4.777 miljoen Vreemd vermogen per 01-01: € 110.819 miljoen Vreemd vermogen per 31-12: € 123.614 miljoen
	Rekeningresultaat 2024	Netto winst: € 294 miljoen
	Aandeel Lingewaard in het resultaat	Dividend over 2024 (afgerond): € 48.500 Dividend per aandeel: € 2,51
	Jaarverslag 2024	Vastgesteld in AvA op 24 april 2025

Vitens

Doel	Datum statuten, oprichtingsakte van de VP	2006
	Datum meest recente wijziging van de VP	2 januari 2015
Partijen	Welke gemeenten en/of andere publieke partijen nemen deel in de VP	De gemeenten en provincies in het voorzieningsgebied van Vitens zijn de publieke aandeelhouders. Zij hebben geen directe bemoeienis met de dagelijkse gang van zaken binnen het bedrijf.
Openbaar belang	Welke openbaar belang wordt met de VP gediend?	Uitoefening van een publiek (drink)waterbedrijf, waaronder inbegrepen de winning, productie, transport en distributie van water.
Bestuurlijk belang	Deelname in Algemeen, Dagelijks bestuur	Deelname aan de aandeelhoudersvergadering: burgemeester P.T.A.M. Kalfs
	Gemeentelijk belang/aandeel (als percentage) t.o.v. totaal	0,64%; 37.387 aandelen
Financieel belang	Bijdrage in de begroting van de VP	n.v.t.
	Omvang van het eigen vermogen aan het begin en het einde van het jaar 2024	Eigen vermogen per 01-01: € 677,7 miljoen Eigen vermogen per 31-12: € 713,6 miljoen Vreemd vermogen per 01-01: € 1.559,7 miljoen Vreemd vermogen per 31-12: € 1.684.,8 miljoen
	Rekeningresultaat 2024	Netto winst: € 34,5 miljoen (onderdeel van Eigen vermogen per 31-12-2024).
	Aandeel Lingewaard in het resultaat	Dividend: € 0 De Raad van Bestuur stelt de aandeelhouders voor het resultaat na belastingen als volgt te bestemmen (goedgekeurd door de Raad van Commissarissen op 10 maart 2025): Geen uitkering van dividend en het resultaat ad € 34,5 miljoen toevoegen aan de overige reserves. Dit is conform het financieel beleid.

Verenigingen en deelnemingen

De gemeente participeert naast de genoemde gemeenschappelijke regelingen nog in een aantal verenigingen, stichtingen of andere samenwerkingsverbanden. Het gaat dan om:

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)

Lingewaard is, zoals alle andere gemeenten in Nederland, lid van de VNG. Via het college van Burgemeester en Wethouders zijn wij vertegenwoordigd in de algemene ledenvergadering van de VNG. In 2026 bedraagt de bijdrage aan de VNG ruim € 84.000. Daarnaast zijn we ook lid van de afdeling Gelderland van de VNG. De contributie hiervoor bedraagt circa € 3.800. Gezien het karakter van het lidmaatschap (vertegenwoordiging en belangenbehartiging) en het ontbreken van enig financieel risico wordt de VNG over het algemeen niet beschouwd als 'verbonden partij'.

De Vereniging Nederlandse Riviergemeenten (VNR)

Dit is een overleg platform van gemeenten die aan de grote rivieren in Nederland liggen. Tijdens de digitale Jaarvergadering van de VNR in mei 2021 is burgemeester P.T.A.M. Kalfs benoemd tot voorzitter van de Vereniging Nederlandse Riviergemeenten. De contributie in 2026 bedraagt circa € 2.500. Gezien de genoemde criteria kan deze vereniging niet aangemerkt worden als een 'verbonden partij'.

Water en klimaat Rivierenland (WKR)

Voorheen bekend onder de naam Samenwerkende Netwerken Rivierenland (SNR). In 2019 is de samenwerkingsovereenkomst Samenwerkende Netwerken Rivierenland door twaalf partners ondertekend, het betreft de gemeenten Buren, Culemborg, Lingewaard, Maasdriel, Neder-Betuwe, Overbetuwe, Tiel, West Betuwe, West Maas en Waal, WSRL en Zaltbommel. De provincie Gelderland onderschrijft het belang van de samenwerking met een adhesiebetuiging. Onder de overeenkomst vallen drie netwerkgroepen: Waterketen regio Rivierenland (NWrR), Watersysteem en Klimaat Actief Rivierenland (KAR). De gemeentelijke bijdrage bedraagt circa € 50.000 voor 2026. Gezien de genoemde criteria kan dit samenwerkingsverband niet aangemerkt worden als een 'verbonden partij'.

Platform NUVAL

Het platform NUVAL is een samenwerkingsverband van de gemeentelijke aandeelhouders uit Gelderland en Flevoland in Vitens en Alliander. De gemeente Lingewaard is lid van dit platform. Er is geen vaste contributie per jaar vastgesteld. Gemaakte kosten worden naar rato verdeeld over de deelnemende gemeenten en bedraagt voor Lingewaard circa € 500. Gezien de genoemde criteria kan deze vereniging niet aangemerkt worden als een 'verbonden partij'.

Stichting Centrum Management Lingewaard

De gemeente, vastgoedeigenaren en de ondernemersverenigingen Huissen, Bemmel en Gendt werkten sinds 19 juli 2021 samen aan het versterken van de centra in de drie kernen in de Stichting Centrum management Lingewaard. Bemmel stapte in 2025 uit deze samenwerking uit financiële overwegingen. De stichting heeft ten doel het versterken van de aantrekkingskracht en daarmee het economisch functioneren van de winkels, horeca, dienstverlening en de weekmarkten in de centra van de gemeente Lingewaard alsmede het verbeteren van het vestigings- en verblijfsklimaat in het gebied. De stichting huurt een centrummanager in, die jaarlijks een activiteitenplan opstelt en uitvoert. Gezien de genoemde criteria kan deze stichting niet aangemerkt worden als een 'verbonden partij'.

Warmtenetwerk Lingewaard B.V.

De gemeenteraad stemde op 1 april 2021 in met de uitgangspunten voor oprichting van het bedrijf Warmtenetwerk Lingewaard B.V. (WNL). Dit bedrijf startte de uitbreiding van het warmtenet binnen NEXTgarden. Op die manier wordt het mogelijk om warmte te leveren aan bestaande en nieuwe (tuinbouw)bedrijven. De uitkomst van het in 2025 uitgevoerde onderzoek naar een eerste haalbaarheid voor warmtelevering aan de ontwikkeling Driegaarden 2 en 3 (circa 600 woningen) is belangrijk voor de mogelijk eerste stap naar levering aan de gebouwde omgeving. Deze ontwikkeling als ook de verdiepende fase voor de haalbaarheid van een warmtenet in De Zilverkamp, zijn aanleiding om in 2026 verder te onderzoeken of en hoe de verbreding naar een integraal publiek warmtebedrijf onder de komst van de nieuwe Wet collectieve warmte zal kunnen plaatsvinden.

Alle deelnemingen in verenigingen in stichtingen als hierboven beschreven, met uitzondering van Warmtenetwerk Lingewaard B.V., zijn ingedeeld in toezichtarrangement 1.

Paragraaf 7 Grondbeleid

Visie op grondbeleid

Visie op grondbeleid in relatie tot de doelstellingen, zoals die zijn opgenomen in de begroting

Huidig grondbeleid
De gemeenteraad stelde op 31 oktober 2013 de "Nota Grondbeleid 2013 gemeente Lingewaard" vast. Deze nota bevat de kaders voor de uitvoering van het grondbeleid. Hierin staat over grondbeleid:
"Grondbeleid is een doelgerichte overheidsinterventie in de grondmarkt. Door in de grondmarkt te interveniëren kan de overheid - in de meeste gevallen is dat de gemeente - het bereiken van haar eigen doelstellingen veilig stellen"

Hieruit blijkt dat het karakter van grondbeleid faciliterend van aard is. Het draagt bij aan het behalen van doelen uit andere beleidsvelden op een zo efficiënt mogelijke manier. Deze doelen, waaraan het grondbeleid bijdraagt, staan in de programma's 2, 3, 5 en 8.

Actualisatie nota grondbeleid
In januari 2026 behandelt de gemeenteraad een nieuwe nota grondbeleid. Gezien de Omgevingswet en de grote maatschappelijke opgave met betrekking tot (betaalbare) woningbouw en andere maatschappelijke doelen wordt opnieuw overwogen welke rol de gemeente wil spelen op de grondmarkt.

Wijze uitvoering grondbeleid

Wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert

De doelen in deze begroting realiseren we op basis van de uitgangspunten van de nota grondbeleid 2013. Op grond van deze nota hanteren we bij voorkeur een faciliterend grondbeleid. Dit is een vorm van gemeentelijk grondbeleid waarbij de gemeente een ondersteunende rol aanneemt en de verwerving, ontwikkeling en uitgifte van grond overlaat aan private partijen zoals projectontwikkelaars of woningcorporaties. De gemeente bepaalt het ruimtelijk kader, stelt het omgevingsplan vast en kan eventueel voorzieningen aanleggen waarvoor de kosten worden verhaald op de initiatiefnemers. Het voordeel hiervan is dat de gemeente beperkte risico’s loopt en gebruikmaakt van de expertise van de markt.

Op dit moment hebben we vier complexen waar we een actieve rol hebben aangenomen. We hebben drie actieve complexen voor woningbouw en een actief complex voor glastuinbouw.

Beleidsuitgangspunten reserves

De beleidsuitgangspunten over de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico’s van de grondzaken

Algemene reserve grondexploitatie
Het grondbeleid heeft een grote financiële impact. De eventuele baten, maar vooral de financiële risico’s zijn van belang voor de algemene financiële positie van de gemeente. Voor het grondbeleid is een algemene reserve grondexploitatie aanwezig. Deze reserve dient ter dekking van onvoorzienbare risico’s en als voorziening voor risico’s op aangekochte (strategische) gronden die nog niet in exploitatie zijn genomen. De algemene reserve grondexploitatie voeden we uit de (positieve) eindresultaten van alle afgesloten (grond)exploitaties, alle tussentijdse winstnemingen plus de positieve bijstellingen (verlagingen) van getroffen verliesvoorzieningen. Als uit de kostprijsberekening blijkt dat we bij een complex een verlies verwachten, treffen we hiervoor een voorziening (artikel 44 BBV) die we ten laste van deze reserve brengen.

Indien de algemene reserve grondexploitatie volledig is ingezet voor de afdekking van de (verwachte) verliezen van grondexploitaties, dan komen de tekorten, conform de actuele nota Grondbeleid, ten laste van de algemene reserve. Indien de algemene reserve grondexploitaties hoger is dan voor de verevening van de te verwachten tekorten/dekking van de risico's noodzakelijk is, dan kan de gemeenteraad tot afroming besluiten.

De algemene reserve grondexploitatie bedroeg per 1-1-2025 € 6.679.249 (na resultaatbestemming, na aftrek van de ten laste van de algemene reserve grondexploitaties getroffen verliesvoorzieningen en na aftrek van de voorzieningen van verliezen, die in het verleden in de grondexploitaties zijn ingebracht). Rekening houdend met de winst- en verliesverwachtingen is het verloop van de algemene reserve grondexploitaties naar verwachting als volgt:

	Saldo 1-1-2025	**€ 6.679.249**
Af	Afstorting naar groenfonds van Korte Loostraat, Huissen 2024	€ 13.074 N
Bij	Afsluiting complex Houtakker II, Bemmel 2025	€ 451.374 V
Af	Verhoging verliesvoorziening Sallandstraat, Haalderen 2025	€ 104.000 N
Bij	Verlaging verliesvoorziening Bergerden 2025	€ 69.000 V
Bij	Afsluiting complex Agropark, Huissen 2025	€ 17.334 V
Bij	Afsluiting complex Pannenhuis II, Bemmel 2025	€ 3.119 V
Bij	Afsluiting complex Markt 20-24, Gendt 2026	€ 7.369 V
	Saldo 31-12-2026	**€ 7.110.371**

Voorzieningen verliesgevende projecten

Wanneer voor een complex op basis van de jaarlijkse geactualiseerde exploitatieopzet een verlies op eindwaarde (EW) optreedt, dan treffen we een verliesvoorziening. De verliesvoorziening per 31-12-2024 baseren we op de actualisatie van de grondexploitaties voor de jaarrekening 2024. Deze voerden we in maart 2025 uit. De bijstelling van de verliesvoorziening baseren we op de huidige prognose van de geactualiseerde grondexploitaties voor de begroting 2026. Deze voerden we in juli 2025 uit.

Complex-nummer	Complexnaam	Getroffen verliesvoorziening per 31-12-2024	Bijstelling op basis van huidige prognose	Verliesvoorziening na bijstelling op basis van huidige prognose
A.110	Glastuinbouwgebied Bergerden	€ 116.900	- € 69.000	€ 47.900
A.111	Aloysiuslocatie, Huissen	€ 2.200.000	€ 0	€ 2.200.000
A.112	Sallandstraat, Haalderen	€ 2.761.800	€ 104.000	€ 2.865.800
	Voorzieningen voor verliezen die ingebracht zijn in de Grondexploitaties	€ 242.352	- € 242.352	€ 0
Totaal		€ 5.321.052	- € 207.352	€ 5.113.700

Risico's van de grondzaken

Zie paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing onder 4.Risico's.

Prognose resultaten bouwgrondexploitaties

Actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale bouwgrondexploitaties (exclusief winstneming)

Complexen	Einde looptijd	Winstverwachting/ Verliesverwachting
		V=voordeel N=nadeel
Woningbouw		
A.032 Markt 20-24, Gendt	31-12-2026	€ 7.369 V
A.111 Aloysiuslocatie, Huissen	31-12-2026	€ 2.200.755 N
A.112 Sallandstraat, Haalderen	31-12-2028	€ 2.865.486 N
Glastuinbouw		
A.110 Glastuinbouwgebied Bergerden	31-12-2029	€ 40.738 N

Winst / verlies

Winstverwachting, verliesverwachting en geraamde winstneming bouwgrondexploitaties 2026

In 2026 sluiten we de grondexploitaties Markt 20-24 Gendt en Aloysiuslocatie Huissen af.

Paragraaf 8 Klimaat, Energie en Circulariteit

Inleiding

Sinds 2025 werken we met het strategisch beleidsprogramma Klimaat, Energie en Circulariteit. Dit programma geeft focus op wat we willen én doen. De doelen uit het programma zijn in lijn met de bestaande beleidsdoelen. Daarnaast geeft het programma ook een helder en gestructureerd overzicht van alle budgetten die voor klimaat, energie en circulariteit beschikbaar zijn en hoe deze worden besteed. Volgend jaar wordt deze begrotingsparagraaf ook volgens de lijn van het programma opgesteld.

Duurzaam Lingewaard

Duurzaamheid is een breed onderwerp en loopt als een rode draad door vrijwel alle programma's van de gemeentelijke begroting. De paragraaf Klimaat, Energie en Circulariteit geeft een overzicht van alle verschillende inspanningen voor verduurzaming en laat zien aan welke begrotingsprogramma’s die zijn gelinkt.

1. Mobiliteit

Programma

2. Verkeer, vervoer en waterstaat

Wat willen we bereiken?

Mobiliteit verhogen, maar de CO2 uitstoot en stikstofdeposito verlagen. Belangrijk hiervoor is het Regionaal Mobiliteitsprogramma opgesteld door de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen (2024).

Wat gaan we doen in 2026?

- We plaatsen extra laadpalen zodat er een dekkend netwerk van laadpalen voor zowel het regulier laden als snelladen ontstaat. We nemen deel aan een pilot voor verlengde private aansluitingen.
- We stimuleren het gebruik van de fiets door veilige vlotte fietsverbindingen te realiseren. Dit gaan we onder andere doen:
  - Realisatie fietsvoorzieningen De Plak in Bemmel.
  - Reconstructie Papenstraat in Bemmel, inclusief verbreding fietspaden en verbetering oversteekpunten.
  - We onderzoeken en participeren over een doorfietsroute tussen Huissen en Arnhem-Zuid.
  - Het verbreden van bestaande fietspaden.

2. Wonen

Programma

8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Wat willen we bereiken?

Elke nieuwe woning wordt gebouwd met meer aandacht voor het milieu en klimaat. In de Woondeal 2.0 staat dat bij nieuwbouw minimaal 25% van de toegepaste materialen circulair (hergebruikt of hernieuwbaar) moet zijn en per 2030 minimaal 50%. Bestaande woningen moeten energiezuiniger worden.

Wat gaan we doen in 2026?

- Met Operatie Isolatie isoleren we (deels) kosteloos woningen onder een bepaalde WOZ waarde en met energielabel D of minder.
- We onderzoeken waar we circulariteit kunnen toepassen bij nieuwbouwprojecten en in de openbare ruimte.

3. Circulariteit

Programma

3. Economie
7. Volksgezondheid en milieu

Wat willen we bereiken?

De gemeente Lingewaard heeft een ambitieus lange termijn doel: in 2050 volledig circulair zijn. Dit betekent dat alle producten en grondstoffen opnieuw worden gebruikt en dat er nauwelijks nog afval overblijft. Om dit te bereiken, is er een tussendoel gesteld: in 2030 moet het gebruik van primaire grondstoffen met 50% zijn verminderd.

Wat gaan we doen in 2026?

- We voeren ons grondstoffenbeleid uit, waaronder 10% meer GTF te scheiden uit het restafval.
- We zetten ons in om de inzameling van grof huishoudelijk afval op de milieustraten meer circulair in te richten. Waar mogelijk trekken we samen op met de GMR gemeenten.
- Het circulariteitsbeleid is in 2025 vastgesteld. We voeren het beleid uit, waarbij de huidige circulaire stand van zaken wordt bepaald in de gebouwde omgeving. We trekken hierbij op met de relevante partners.

4. Klimaatadaptatie

Programma

7. Volksgezondheid en milieu

Wat willen we bereiken?

Een klimaatbestendige en waterrobuuste gemeente en regio in 2050.

Wat gaan we doen in 2026?

- Samen met de regio voeren we de maatregelen uit vanuit de Samenwerkingsagenda 2024-2030, waaronder het uitvoeren van nieuwe stresstesten om de kwetsbaarheid van een gebied voor wateroverlast, hitte, droogte en overstroming in beeld te brengen.
- Lokaal voeren we een nieuwe stresstest uit en actualiseren we de Lokale Adaptatiestrategie met Uitvoeringsagenda.
- We vervolgen Operatie Steenbreek Lingewaard.
- We ontwerpen en voeren klimaatadaptieve maatregelen uit, als onderdeel van de investeringsprojecten van het Gemeentelijk Watertakenplan (GWP). Zie hiervoor de paragraaf Kapitaalgoederen onder 3. Riolering en water.

5. Leefomgeving

Programma

5. Sport, Cultuur en recreatie
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening, en stedelijke vernieuwing

Wat willen we bereiken?

Een Betuws rivierenlandschap waarin we biodiversiteit herstellen en de natuur versterken. Bij nieuwe ontwikkelingen is de kwaliteit van het landschap en de natuur de basis.

Wat gaan we doen in 2026?

- We geven uitvoering aan het Omgevingsprogramma Landschap, Natuur en Biodiversiteit.

6. Energietransitie

Programma

3. Economie
7. Volksgezondheid en milieu

Wat willen we bereiken?

Het langjarig beleidsdoel is Lingewaard Energieneutraal in 2050. Als belangrijk tussendoel willen we in 2030 elektriciteitsneutraal zijn.

Wat gaan we doen in 2026?

Algemeen

- We voeren de acties in het programma Klimaat, Energie, Circulariteit uit.
- We actualiseren het beleidskader Energietransitie 2025-2030 en geven uitvoering aan de opgaven hierin. In het beleidskader introduceren we een nieuwe pijler om een robuust energiesysteem te creëren.
- We ondersteunen duurzame inwonersinitiatieven.
- We communiceren naar de inwoners en andere stakeholders, onder meer met de campagne “Het Stroomt in Lingewaard”.

Energiebesparing:

- Door Operatie Isolatie en het Energiesteunproject bevorderen we verduurzaming aan woningen.
- We ondersteunen het Energieloket Lingewaard en vestigen aandacht op het bereiken van de doelgroepen en het creëren van handelingsperspectief voor woningeigenaren.
- We stellen het “soorten managementplan” op om de verblijfplaatsen van beschermde diersoorten (met name vleermuizen) in kaart te brengen en de barrières voor woningisolatie weg te nemen.

Opwekken van duurzame elektriciteit:

- We toetsen initiatieven voor duurzame opwekprojecten aan de RES 2.0 en ons beleid en begeleiden ze indien kansrijk.
- We stellen een Lokale Energie Strategie op die toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen koppelt aan een robuust energiesysteem.
- We begeleiden en ondersteunen de ontwikkeling van een Energiehub NEXTgarden met bronontwikkeling ook voor warmte.

Warmtetransitie:

- We onderzoeken juridisch dan wel ruimtelijk op haalbaarheid voor het collectief warmtesysteem in de Zilverkamp- met aquathermie uit de Nederrijn. Daarnaast onderbouwen we de kosten voor een aanbod aan inwoners.
- We bereiden Warmtenetwerkbedrijf Lingewaard voor op een rol als integraal warmtebedrijf, dat wil zeggen, inclusief levering aan huishoudens.
- We gaan aan de slag met de prioriteiten die uit het Warmteprogramma naar voren komen en stellen een Warmte-uitvoeringsplan voor de Zilverkamp op.

7. Gemeente als goede voorbeeld

Programma

5. Sport, cultuur en recreatie
7. Volksgezondheid en milieu

Wat willen we bereiken?

Duurzaam handelen is gewoon geworden en ons vastgoed, groen en openbare ruimte zijn zo toekomstbestendig mogelijk ingericht.

Wat gaan we doen in 2026?

Gemeentewerf

- Bij vervanging van rijdend materieel schaffen we indien mogelijk een elektrisch voertuig aan.

Vastgoed en accommodaties

- Voor Bemmel, Angeren en Doornenburg stellen we de kernportefeuilles voor maatschappelijke accommodaties vast. De te behouden panden verduurzamen we.
- In Huissen werken we op sportpark De Blauwenburcht aan een multifunctionele duurzame sportaccommodatie en ronden we de verduurzaming af van de gymzaal het Sterrenbos.
- In Haalderen realiseren we een multifunctionele duurzame cultuur- en sportaccommodatie op het terrein van voetbalvereniging RKVV HAVO.
- In Gendt ronden we de verduurzaming af van sporthal Walburgen en van de gymzaal aan de Nijmeegsestraat.
- Voor het vrijkomend maatschappelijk vastgoed maken we een voorstel voor herontwikkeling naar wonen. Hierbij ligt de focus op hergebruik van de bestaande accommodatie.

Openbaar groen:

- Bij vervanging van bomen kiezen we voor locaties en boomsoorten die een veel boomkroonvolume kunnen ontwikkelen. Zo dragen deze bomen optimaal bij aan een gezonde, duurzame openbare ruimte.
- Bij de vervanging van plantsoenen kiezen we voor soorten die bestand zijn tegen het veranderende klimaat. We zorgen er ook voor dat er diverse soorten worden aangeplant.
- In de parkzones in de wijk Zilverkamp worden nieuwe bomen gepland.

Wat mag het kosten?

Voor Klimaat, Energie en Circulariteit beschikken we over een betrouwbaar financieel overzicht. Hierdoor hebben we meer grip op de uitgaven en inkomsten waardoor we ook makkelijk de middelen kunnen verdelen over de verschillende budgetten. Door het efficiënt inzetten van de budgetten (met name de CDOKE) kunnen we realistisch begroten en daardoor verlagen we de jaarlijkse onttrekking van de bestemmingsreserve Energietransitiefonds.

Budget duurzaamheid in de meerjarenbegroting

Jaarlijks is er voor het beleidsterrein duurzaamheid € 195.000 opgenomen in de begroting (exclusief personele lasten). Dit bedrag gebruiken we voor algemene duurzaamheidsprojecten en voor de energietransitie. Bij pijler 1 Energiebesparing is onder andere € 126.000 opgenomen ten behoeve van Stichting Lingewaard Energie voor het Energieloket Lingewaard.

Indeling	Verdeling Duurzaamheidsbudget € 195.000
Duurzaamheid algemeen	€ 50.000
Pijler 1 Energiebesparing	€ 136.000
Pijler 2 Duurzame opwek	N.v.t.
Pijler 3 Warmtetransitie	N.v.t.
Circulariteit	€ 9.000

Energietransitiefonds
Het Energietransitiefonds is bedoeld om snel en flexibel in te spelen op kansen die zich voordoen. Zowel voor projecten die we vooraf begroten als kansen die in de loop van het jaar voorbijkomen. Het dient ertoe de energie- en warmtetransitie een stap vooruit te helpen. In 2026 onttrekken we € 200.000 uit het Energietransitiefonds.

Onder Energietransitie algemeen zijn onder andere communicatiekosten voor campagne "Het Stroomt in Lingewaard" en een bedrag voor een mogelijk vervolg van de subsidieregeling "Ondersteuning Inwonersinitiatieven Duurzame Energietransitie" begroot. In pijler 1 Energiebesparing zijn kosten voor bedrijven opgenomen. De kosten voor pijler 2 Duurzame Opwek zijn gereserveerd voor robuuste energiesystemen en zon bij industrie. Voor pijler 3 Warmte zijn middelen begroot voor het opstellen van een Warmte-uitvoeringsplan en het inrichten van het Warmtebedrijf.

Het Energietransitiefonds is eindig en de verwachting is dat het budget rond 2027/2028 op is. Willen we de ambities blijven halen dan is het noodzakelijk om het Energietransitiefonds op korte termijn aan te vullen met middelen.

Voor 2026 hebben we de volgende begroting voor het Energietransitiefonds opgesteld:

Indeling	Verdeling Energietransitiefonds € 200.000
Energietransitie algemeen	€ 115.000
Pijler 1 Energiebesparing	€ 10.000
Pijler 2 Duurzame opwek	€ 35.000
Pijler 3 Warmtetransitie	€ 40.000

CDOKE-klimaatgelden
Voor 2026 ontvangt de gemeente Lingewaard een bedrag van € 1.300.000 voor het uitvoeren van het klimaatakkoord. Deze tijdelijke uitvoeringsmiddelen van de regeling Capaciteit Decentrale Overheden voor Klimaat- en Energiebeleid (CDOKE) worden jaarlijks verstrekt tot 2030. Deze uitvoeringsmiddelen zijn bedoeld voor personele inzet, inhuur of onderzoek/adviesbureaus voor de uitvoering van het klimaat- en energiebeleid.

PAW-budget
In 2020 ontvingen we een subsidie van € 4,15 miljoen van het Rijk voor de Proeftuin aardgasvrije wijken (PAW). Hiervan heeft de gemeente € 3,5 miljoen gereserveerd voor de onrendabele top voor de verandering van warmtebron. Het verschil van € 650.000 zetten we in voor het financieren van onderzoeken, communicatie en participatie. Van de € 650.000 is nog € 540.000 over. Dit bedrag is beschikbaar tot en met 2028.

Lokale Aanpak Isolatie
De rijkssubsidie Lokale Aanpak Isolatie zetten we volledig in voor Operatie Isolatie. De tot nu toe ontvangen subsidie is € 4,5 miljoen.

Revitalisering Zilverkamp – bomen
Het restant budget revitalisering Zilverkamp is € 160.256. Dit bedrag zetten we in voor het plaatsen van nieuwe bomen in de parkzones in de wijk Zilverkamp.

Budget adaptatiestrategie in de meerjarenbegroting
Voor de Lokale Adaptatiestrategie, de Uitvoeringsagenda 2022-2026 en de Regionale Adaptatiestrategie hebben we jaarlijks € 82.800 opgenomen in de begroting.

Beleid Circulariteit
In december 2025 leggen we het beleidskader circulariteit aan de gemeenteraad ter besluitvorming voor. Het daarvoor benodigde budget is nog niet bekend.

Beleidsnota's

Contourennota Accommodatie- en Vastgoedbeleid 2019
Transitievisie warmte (2021)
Netwerk laadpalen elektrisch vervoer: visie en plaatsingsbeleid (2021)
Regionale Adaptatie Strategie (2021)
Lokale Adaptatie Strategie (2022)
Beleidskader Energietransitie 2023-2025 (2023)
Energievisie A15/Betuweroute (2025)

Paragraaf 9 Openbaarheid

Wet open overheid (Woo)

Onze gemeentelijke informatie maken we binnen wettelijke kaders beschikbaar voor iedereen die daar een belang bij heeft. Hierbij volgen we de inspanningsverplichtingen uit de Wet open overheid en publiceren we actief de verplichte informatiecategorieën uit tranche 3 en 4. Zo delen we onder andere Woo-verzoeken met de genomen besluiten en klachtoordelen. Iedereen kan de openbaar gemaakte informatie raadplegen via de Woo-index die het Rijk beschikbaar stelt. Is bepaalde informatie niet openbaar, dan kunnen belanghebbenden die opvragen via een Woo-verzoek.

Woo-verzoeken handelen we snel af

Woo-verzoeken handelen we in principe binnen vier weken af nadat we het verzoek hebben ontvangen. Deze termijn kunnen we met twee weken verdagen. De termijn van vier weken is relatief krap. Alle gevraagde informatie moeten we verzamelen, beoordelen en anonimiseren. De verzoeken handelen we af binnen de kaders van de wet en de daarin genoemde uitzonderingsgronden. We hanteren daarbij het uitgangspunt dat we zoveel mogelijk informatie delen.

Indicator	Meetbaar resultaat	W2024	B2025	B2026
Woo-verzoeken	Percentage Woo-verzoeken dat we binnen de 4-wekentermijn afhandelen	60%	>70%	>70%

Financiële overzichten

Algemene dekkingsmiddelen

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de algemene dekkingsmiddelen. Het betreft met name de OZB en de uitkeringen uit het Gemeentefonds. Deze middelen kennen in tegenstelling tot heffingen zoals het rioolrecht of de afvalstoffenheffing geen vooraf bepaald bestedingsdoel.

(bedragen x € 1.000)

Algemene dekkingsmiddelen	Rekening 2024	Begroot 2025 *	Begroot 2026
OZB (groei + index)	14.071	15.148	16.319
Gemeentefonds (Algemene uitkering)	81.513	85.073	87.586
Uitkering deelfonds sociaal domein	4.049	3.933	3.719
Dividenden	42	55	55
Saldo van de financieringsfunctie	-93	113	-273
Overige algemene dekkingsmiddelen			
• Toeristenbelasting	111	137	158
• Verblijfsbelasting	-	-	100
• Hondenbelasting	252	260	-
Vrij besteedbare middelen	**99.945**	**104.719**	**107.664**

** Begroting 2025 na wijzigingen (meicirculaire 2025 en 1e turap 2025).*

Overhead

Alle lasten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces zijn overhead:

- De directie;
- Personeel en organisatie;
- Financiën, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie;
- Inkoop (incl. aanbesteding en contractmanagement);
- Juridische zaken;
- Bestuurszaken en bestuursondersteuning;
- Facilitaire zaken en huisvesting (incl. beveiliging;.
- Informatievoorziening en automatisering van PIOFACH-systemen;
- Documentaire informatievoorziening (DIV);
- Managementondersteuning primair proces.

De totale lasten van de overhead worden verdeeld conform de wijze zoals beschreven in onze Financiële verordening (artikel 16, lid 3.)

Overhead (bedragen x € 1.000)	Begroot 2026
Salarissen incl. inhuur derden	31.931
Algemene kosten en advieskosten	244
Overige personeelslasten	346
Opleidingen	577
Doorbelasting ICTsamenwerking	-876
Directe uren naar producten	-21.114
Totaal personeelslasten	***11.108***
Huisvesting gemeentekantoor en -werf	1.236
Facilitaire dienstverlening	688
Materieel Technisch Wijkbeheer	-
Informatisering & Automatisering	3.479
Documentaire Informatievoorziening	191
Ondernemingsraad	133
Organisatieontwikkeling	59
Personeelsbeleid & -beheer	662
Versterking dienstverlening	191
Totaal indirecte lasten	***6.639***
Begroting en verantwoording	102
Communicatie	93
Juridische kwaliteitszorg	286
Representatie	98
Totaal overhead producten	***579***
Totaal overhead	**18.326**

Investeringsplan 2026 - 2029

	Investeringsplan 2026-2029 Investeringen en prioriteiten	Bedrag Investering 2026-2029	Dekking subsidie/ budget	Dekking reserve	Looptijd	Afsch termijn	Lasten 2026	Lasten 2027	Lasten 2028	Lasten 2029
	2 Verkeer, vervoer en waterstaat									
2.01	GMP 2026 (inclusief werkbudget infrastructuur)	910	0	0	2026-2027	40	0	0	28	28
2.01	GMP 2027-2029 (inclusief werkbudget infrastructuur)	2.730	0	0	2027-2030	40	0	0	0	28
2.02	Maatregelenprogramma GMP+	1.754	0	0	2025-2028	40	13	27	40	53
2.03	Hoogwatervrij maken Looveerweg	1.185	0	0	2026-2029	25	0	0	0	0
2.04	Fietsvoorzieningen snelfietsroute langs A15	355	0	355	2029	40	0	0	0	0
2.05	Fietspad A325 kattenleger	175	0	0	2028	40	0	0	0	5
2.06	Vervanging wegen 2025	1.615	0	1.615	2025-2027	50	0	3	41	41
2.06	Vervanging wegen 2026	2.150	0	2.150	2026	40-50	0	58	58	58
2.06	Vervanging wegen 2027-2029	4.225	0	4.225	2027-2030	0	0	0	18	74
	4 Onderwijs									
4.01	IHP 2019 investeringen	8.584	0	0	2025-2026	20-50	0	296	296	296
4.01	IHP 2019 locatiegebonden kosten structureel	367	367	0	2025-2026	40	0	11	11	11
4.01	IHP 2019 locatiegebonden kosten incidenteel	551	551	0	2025-2026	0	551	0	0	0
4.02	IHP 2025 investeringen	17.822	0	0	2026-2030	20-50				
4.02	IHP 2025 locatiegebonden kosten structureel	2.139	0	0	2026-2030	40	0	0	0	0
4.02	IHP 2025 locatiegebonden kosten incidenteel	3.308	0	0	2026-2030	0	210	291	241	1.283
4.02	IHP 2025 IKC 't Holhuus kwaliteitsimpuls	750	0	0	2026	20	0	42	42	42

	Investeringsplan 2026-2029 Investeringen en prioriteiten	Bedrag Investering 2026-2029	Dekking subsidie/ budget	Dekking reserve	Looptijd	Afsch termijn	Lasten 2026	Lasten 2027	Lasten 2028	Lasten 2029
	5 Sport, cultuur en recreatie									
5.01	Vervanging groen en bomen 2026	123	0	0	2026	20	0	7	7	7
5.01	Vervanging groen en bomen 2027-2029	469	0	0	2027-2029	20	0	0	7	14
5.02	Gastvrije Waaldijk	100	0	0	2029-2032	40	0	0	0	0
5.03	Sportpark De Blauwenburcht	14.416	0	0	2025-2027	10-50	0	0	497	497
5.04	Sporthal de Brink, turnlocatie	542	0	0	2026-2027	20	0	0	30	30
5.05	Verduurzaming gymzalen sportacccommodaties	918	0	0	2026	0	0	32	32	32
	6 Sociaal domein									
6.01	Ontmoetingsruimte 't Zand Huissen	100	0	0	2025-2026	50	0	3	3	3
6.02	Verduurzaming gem. accommodaties	150	0	0	2025-2026	20-50	0	5	5	5
	7 Volksgezondheid en milieu									
7.01	Investeringen riolering 2026	3.993	3.993	0	2026-2028	0	0	0	0	0
7.01	Investeringen riolering 2027	2.995	2.995	0	2027-2029	0	0	0	0	0
7.01	Investeringen riolering 2028	4.462	4.462	0	2028-2030	0	0	0	0	0
7.01	Investeringen riolering 2029	3.845	3.845	0	2029-2031	0	0	0	0	0
	Totaal uitvoering 2026-2029	80.633	16.213	8.345			775	773	1.354	2.506
	Ten tijde van het opstellen van de begroting was de verwachting dat het GMP 2025 in 2026 is gestart.						0	28	28	28
	Totaal reservering nieuwe lasten 2026 e.v.						**775**	**801**	**1.382**	**2.533**
	Gedekt door de reserve rehabilitatie wegen						0	-61	-117	-173
	Ten laste van de stelpost prijsstijgingen en areaalvergroting						-551	-11	-11	-11
	Totaal nieuwe lasten investeringen in de exploitatie						224	729	1.254	2.349

Meerjarenbegroting 2026 - 2029

(+) = voordelig saldo (-) = nadelig saldo

Totalen Meerjarenbegroting 2026 - 2029					
Nr.	**Bedragen x € 1.000**	**Begroting 2026**	**Begroting 2027**	**Begroting 2028**	**Begroting 2029**
1	**Veiligheid**	**-5.056**	**-5.116**	**-5.114**	**-5.114**
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	-3.412	-3.443	-3.434	-3.434
1.2	Openbare orde en veiligheid	-1.644	-1.673	-1.680	-1.680
2	**Verkeer, vervoer en waterstaat**	**-7.268**	**-7.377**	**-7.580**	**-7.676**
2.1	Verkeer en vervoer	-7.134	-7.243	-7.446	-7.542
2.2	Parkeren	-134	-134	-134	-134
3	**Economie**	**-1.285**	**-1.285**	**-1.280**	**-1.280**
3.1	Economische ontwikkeling	-1.338	-1.338	-1.338	-1.338
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	71	71	71	71
3.3	Bedrijvenloketten bedrijfsregelingen	-62	-62	-62	-62
3.4	Economische promotie	44	44	49	49
4	**Onderwijs**	**-5.179**	**-5.369**	**-5.426**	**-5.364**
4.1	Openbaar basisonderwijs	-10	-10	-10	-10
4.2	Onderwijshuisvesting	-3.116	-3.255	-3.269	-3.217
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-2.053	-2.105	-2.148	-2.137
5	**Sport, cultuurproductie en -participatie**	**-9.450**	**-9.376**	**-9.751**	**-9.778**
5.1	Sportbeleid en activering	-383	-353	-353	-353
5.2	Sportaccommodaties	-2.696	-2.814	-3.173	-3.218
5.3	Cultuurpresentatie en cultuurproductie	-471	-471	-471	-471
5.5	Cultureel erfgoed	-144	-144	-144	-144
5.6	Media	-978	-903	-903	-903
5.7	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	-4.778	-4.691	-4.707	-4.689
6	**Sociaal domein**	**-51.655**	**-50.066**	**-49.587**	**-49.489**
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-8.664	-8.730	-9.913	-9.909
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen		-	-	-
6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	66	36	-17	-17
6.22	Toegang en eerstelijnsvoorz. Jeugd	-809	-584	-584	-584
6.23	Toegang en eerstelijnsvoorz. Integraal	52	-24	-24	-24
6.3	Inkomensregelingen	-3.135	-3.090	-3.090	-3.090
6.4	WSW en beschut werk	-4.035	-3.900	-3.779	-3.779
6.5	Arbeidsparticipatie	-1.953	-1.953	-1.953	-1.959
6.6	Maatwerkvoorzieningen (Wmo)		-	-	-
6.60	Hulpmiddelen en diensten (WMO)	-4.459	-4.319	-4.228	-4.228
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+		-	-	-

6.711	Huishoudelijke hulp (WMO)	-6.661	-6.511	-6.361	-6.361
6.712	Begeleiding (WMO)	-2.105	-1.596	-961	-861
6.713	Dagbesteding (WMO)	-874	-874	-749	-749
6.71A	Hulp bij het huishouden (Wmo)	-8	-8	-8	-8
6.71B	Begeleiding (Wmo)		-	-	-
6.71C	Dagbesteding (Wmo)		-	-	-
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-		-	-	-
6.72A	Jeugdhulp begeleiding		-	-	-
6.72B	Jeugdhulp behandeling		-	-	-
6.72C	Jeugdhulp dagbesteding		-	-	-
6.73A	Pleegzorg		-	-	-
6.73B	Gezinsgericht		-	-	-
6.73C	Jeugdhulp met verblijf overig		-	-	-
6.74A	Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf		-	-	-
6.74B	Jeugdhulp Crisis/LTA/GGZ-verblijf		-	-	-
6.74C	Gesloten plaatsing		-	-	-
6.751	Jeugdhulp ambulant lokaal	-534	-534	-534	-534
6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal	-12.405	-12.228	-12.140	-12.140
6.753	Jeugdhulp ambulant landelijk	-143	-143	-143	-143
6.761	Jeugdhulp met verblijf lokaal	1	1	1	1
6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	-4.419	-4.040	-3.535	-3.535
6.763	Jeugdhulp met verblijf landelijk	-627	-627	-627	-627
6.791	PGB WMO	-154	-154	-154	-154
6.792	PGB Jeugd	-214	-214	-214	-214
6.82	Geëscaleerde zorg 18-		-	-	-
6.821	Jeugdbescherming	-515	-515	-515	-515
6.822	Jeugdreclassering	-59	-59	-59	-59
6.82B			-	-	-
6.82C	Jeugdbescherming		-	-	-
6.91	Coördinatie en beleid WMO		-	-	-
7	**Volksgezondheid en milieu**	**-867**	**-614**	**-333**	**-236**
7.1	Volksgezondheid	-2.843	-2.778	-2.778	-2.698
7.2	Riolering	2.095	2.021	2.179	2.185
7.3	Afval	2.023	2.021	2.030	2.036
7.4	Milieubeheer	-1.927	-1.702	-1.592	-1.592
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	-215	-176	-173	-167
8	**Volkshuisv.,Leefomgev., Sted. vernieuw.**	**-3.647**	**-3.540**	**-3.237**	**-3.087**
8.1	Ruimte en leefomgeving	-2.233	-2.137	-1.838	-1.688
8.2	Grondexploitatie(niet-bedrijventerrein)		-	-	-
8.3	Wonen en bouwen	-1.414	-1.404	-1.400	-1.400
9	**Bestuur en ondersteuning**	**83.426**	**84.041**	**81.881**	**81.888**

9.1	Bestuur	-2.170	-2.181	-2.209	-2.237
9.2	Burgerzaken	-817	-807	-807	-806
9.3	Beheer overige gebouwen en gronden	-624	-624	-624	-624
9.4	Overhead	-18.326	-18.777	-19.688	-20.607
9.5	Treasury	-193	-380	-310	-179
9.61	OZB woningen	11.933	12.727	13.379	14.034
9.62	OZB niet-woningen	4.386	4.677	4.881	5.083
9.64	Belastingen overig	-829	-829	-829	-829
9.7	Algemene uitk. en ov. uitk. gem.fonds	91.305	94.463	95.805	99.747
9.8	Overige baten en lasten	-1.240	-4.229	-7.718	-11.695
9.9	Vennootschapsbelasting		-	-	-
	Totaal Saldo van lasten en baten	**-981**	**1.297**	**-428**	**-136**
	Mutaties reserves programma 1 t/m 9	1.781	744	960	921
	Saldo MJB 2026-2029	**802**	**2.041**	**532**	**785**

Reserves en voorzieningen

Verloop Algemene reserve (x € 1.000)	2025	2026	2027	2028	2029
Saldo per 1 januari	31.344	29.888	29.594	30.675	30.357
Resultaat 2024	2.482				
Toevoeg./onttrekk. resultaatbestemming 2024	-1.814				
Saldo 1-1-2025 ná resultaatbestemming	32.012				
Toevoeging saldi meerjarenbegroting 2026-2029		802	2.041	532	785
Af: saldo 2025 (incl 1e turap/meicirc./raadsbesluit grond)	-964				
Saldo 2025 (inclusief 1e tussentijdse rapportage)	31.048				
Vitens dekking exploitatie	-100	-100	-100	-100	-100
Structurele inzet algemene reserve	-750	-750	-750	-750	-750
GMP-plus verkeersonderzoeken 2023-2025	-45				
Vrijval bestemmingsreserve Werkplannen wijkplatforms	30				
Onderzoek (vracht)verkeerontsluiting Huissen*	-50				
Strategische visie NEXTgarden	-120	-120	-110		
Startnotitie grotere opgaven in Bemmel	-125	-125			
Saldo per 31-12	**29.888**	**29.594**	**30.675**	**30.357**	**30.292**

* Vooruitlopend op de besluitvorming in de 2e turap voegen we de onttrekking voor het onderzoek (vracht)verkeerontsluiting toe aan dit overzicht.

Overzicht reserves en voorzieningen	Stand eind 2024	Resultaat-bestemming	2025	2026	2027	2028	2029	Stand eind 2029
Overzicht reserves								
Algemene reserve	31.344	668	-2.124	-293	1.081	-318	-65	**30.292**
Bestemmingsreserves								
Reserves t.b.v. dekking van afschrijvingslasten								
Sociaal Culturele Centra	312	0	-42	-38	-38	-38	-39	**116**
Aanpassing kruising Valom	307	0	-11	-12	-12	-12	-12	**250**
Maatregelenprogramma GMP+	5.241	0	-34	-34	-89	-209	-211	**4.664**
Fietsvoorzieningen	2.169	0	0	0	-36	-36	-36	**2.061**
MFA Haalderen	1.550	0	0	0	0	-79	-80	**1.391**
Rehabilitatie wegen	858	0	513	507	446	398	361	**3.083**
Tijdelijke huisvesting SGS	159	0	-79	-79	0	0	0	**0**
Locatiegebonden kosten Integraal Huisvestingsplan	0	0	1.270	0	-32	-32	-32	**1.175**
Reserves t.b.v. toekomstige uitgaven en/of investeringen								
Bovenwijkse voorzieningen	316	0	0	0	0	0	0	**316**
Reserve inzet woningbouw	954	0	0	0	0	0	0	**954**
Reserves t.b.v. personele verplichtingen en risico's								
Personele verplichtingen	19	0	-19	0	0	0	0	**0**
Bedrijfsvoering	2	0	0	0	0	0	0	**0**
Reserve grondexploitaties								
Reserve grondexploitatie*	6.679	0	424	7	0	0	0	**7.110**

Overzicht reserves en voorzieningen	Stand eind 2024	Resultaat-bestemming	2025	2026	2027	2028	2029	Stand eind 2029
Reserves overige bestemmingen								
Budgetoverhevelingen	0	1.814	-1.540	-275	0	0	0	**0**
Werkplannen wijkplatforms	30	0	-30	0	0	0	0	**0**
Civieltechnische kunstwerken	145	0	18	18	18	18	18	**233**
Kunst	71	0	-42	8	8	8	8	**61**
Landschapsfonds	211	0	-38	-32	0	0	0	**140**
Sociaal domein	2.065	0	-1.402	-515	0	0	0	**148**
Bestemmingsreserve afvalstoffenheffig	0	0	0	0	0	0	0	**0**
Fonds ruimtelijke ontwikkeling	749	0	0	0	0	0	0	**749**
Herinrichting openbaar gebied Sancta Maria Huissen	135	0	0	0	0	0	0	**135**
Startersleningen	404	0	0	0	0	0	0	**404**
Vervanging straatmeubilair	155	0	6	20	20	20	20	**241**
NEXTgarden	0	0	0	0	0	0	0	**0**
Transitiefonds energie	1.041	0	-270	-200	0	0	0	**571**
Parkeren	70	0	0	0	0	0	0	**70**
Wmo-hulpmiddelen	0	0	0	0	0	0	0	**0**
Opvang ontheemden Oekraïne	2.440	0	0	0	0	-67	-67	**2.306**
Beschermd wonen naar beschermd thuis*	1.632	0	310	17	-27	-80	0	**1.853**
Versterking dienstverlening	396	0	-50	-73	-43	0	0	**229**
Voorbereidingskosten IKC De Doornick	205	0	0	0	0	0	0	**205**
Groenfonds Lingewaard*	93	0	-49	0	0	0	0	**44**
Totaal bestemmingsreserves	**28.408**	**1.814**	**-1.064**	**-680**	**216**	**-110**	**-71**	**28.511**
Totaal reserves	**59.752**	**2.482**	**-3.188**	**-974**	**1.297**	**-428**	**-136**	**58.802**

* Vooruitlopend op de besluitvorming in de 2e turap zijn de mutaties in de reserve Beschermd wonen, beschermd thuis, de reserve grondexploitatie en het groenfonds in bovenstaand overzicht opgenomen.

Overzicht reserves en voorzieningen	Stand eind 2024	Resultaat-bestemming	2025	2026	2027	2028	2029	Stand eind 2029
Overzicht voorzieningen								
Voorzieningen verplichtingen, verliezen en risico's								
Wethouderspensioenen	5.174		-215	-215	-215	-215	-215	**4.099**
Voorziening verlofsparen	1.046		0	0	0	0	0	**1.046**
Voorziening extra onderhoud 't Koelhuis	217		0	0	0	0	0	**217**
Voorziening verliesgevende grondexploitaties	967		-967	0	0	0	0	**0**
	7.405	**0**	**-1.182**	**-215**	**-215**	**-215**	**-215**	**5.363**
Egalisatievoorzieningen								
Onderhoud wegverhardingen	6.517		-261	-1.612	-429	-429	-429	**3.356**
Onderhoud civieltechnische kunstwerken	335		0	6	6	6	6	**359**
Onderhoud gebouwen	4.137		503	666	613	613	613	**7.145**
	10.988	**0**	**242**	**-941**	**190**	**190**	**190**	**10.860**
Voorziening van derden verkregen middelen met specifieke bestedingen								
Voorziening planschade	625		0	0	0	0	0	**625**
Voorziening riolering	5.750		-377	-520	-685	-958	-998	**2.212**
Voorziening grafrechten	1.228		-100	-100	-100	-100	-100	**728**
	7.603	**0**	**-477**	**-620**	**-785**	**-1.058**	**-1.098**	**3.565**
Totaal voorzieningen	**25.996**	**0**	**-1.417**	**-1.776**	**-810**	**-1.083**	**-1.123**	**19.788**
Totaal reserves en voorzieningen	**85.748**	**2.482**	**-4.606**	**-2.750**	**487**	**-1.511**	**-1.259**	**78.590**

Incidentele baten en lasten

Het overzicht van incidentele baten en lasten is opgesteld volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Het BBV bepaalt het onderscheid tussen incidentele en structurele posten. Daarbij geldt:

- Incidenteel: posten die het begrotingssaldo tijdelijk beïnvloeden. Dit kan eenmalig zijn, maar ook meerjarig als het gaat om projecten of subsidies met een duidelijk eindig doel of tijdelijke looptijd.
- Reserves: mutaties in reserves worden in het BBV in principe als incidenteel aangemerkt. Uitzonderingen hierop zijn reserves die kapitaallasten dekken en de structurele inzet van de algemene reserve. Ook jaarlijkse dotaties die steeds gelijk blijven, vallen onder de incidentele mutaties.

In dit overzicht zijn alleen lasten en baten opgenomen die materieel van omvang zijn. De gemeente heeft hiervoor een grens vastgesteld van € 50.000, aansluitend bij de rapportagegrens die wij in de jaarstukken hanteren voor onder- en overschrijdingen. Voor de reservemutaties geldt deze grens niet, deze worden altijd volledig opgenomen ongeacht het bedrag.
Een groot deel van de mutaties in de tabel betreft de reserves. Stortingen in reserves worden als lasten weergegeven en onttrekkingen als baten. Voor deze reservemutaties wordt geen afzonderlijke toelichting opgenomen. Alleen de posten die geen reservemutaties zijn, lichten wij onder de tabel toe om het incidentele karakter te onderbouwen.

Bedragen x € 1.000		2026		2027		2028		2029	
	Programma	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**
2	**Verkeer, vervoer en waterstaat**								
	Civieltechnische-kunstwerken	-18		-18		-18		-18	
	Straatmeubilair	-20		-20		-20		-20	
	Rehabilitatie wegen	-534		-534		-542		-560	
	Totaal programma 2	*-572*	*-*	*-572*	*-*	*-580*	*-*	*-598*	*-*
4	**Onderwijs**								
	Incidentele locatiegebonden kosten IHP	-761	275	-291		-241		-1.283	
	Totaal programma 4	*-761*	*275*	*-291*	*-*	*-241*	*-*	*-1.283*	*-*
5	**Sport, cultuurproductie en -participatie recreatie**								
	Landschap en biodiversiteit 2023-2026		32						
	Kunst	-8		-8		-8		-8	
	Totaal programma 5	*-8*	*32*	*-8*	*-*	*-8*	*-*	*-8*	*-*
6	**Sociaal Domein**								
	Frictiekosten bezuinigingen sociaal domein	-290		-145					
	Beschermd wonen/beschermd thuis	-461	364	-461	408				
	Strategische agenda sociaal domein		515						
	Totaal programma 6	*-751*	*879*	*-606*	*408*	*-*	*-*	*-*	*-*

	Bedragen x € 1.000	2026		2027		2028		2029	
	Programma	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**
7	**Volksgezondheid en milïeu**								
	Strategische visie NEXTgarden	-120	120	-110	110				
	Alcohol en drugspreventie 2025-2028		80		80		80		
	Transitiefonds energie projecten 2026	-200	200						
	Totaal programma 7	*-320*	*400*	*-110*	*190*	*-*	*80*	*-*	*-*
8	**Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing**								
	Implementatie Omgevingswet	-449		-538		-137			
	Startnotitie Grotere opgaven Bemmel	-125	125						
	Totaal programma 8	*-125*	*125*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*
9	**Bestuur en ondersteuning**								
	Project versterking dienstverlening		73	-6	50				
	Totaal programma 9	*-*	*73*	*-6*	*50*	*-*	*-*	*-*	*-*
	Totaal incidentele baten en lasten	**-2.986**	**1.784**	**-2.131**	**648**	**-966**	**80**	**-1.889**	**-**

Toelichting

Programma 4

Incidentele locatiegebonden kosten IHP (lasten 2026 € 761.000, 2027 € 291.000, 2028 € 241.000 en 2029 € 1.283.000)
In de komende jaren doen wij als gemeente forse investeringen in de huisvesting van onderwijs. Naast de investeringen die meerjarig worden afgeschreven zijn er voor de verschillende scholen ook incidentele kosten. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om sloopkosten en huur van noodlokalen. Sloopkosten leiden direct tot eenmalige extra kosten en de huur van de noodlokalen voor de periode van de bouw van de school.

Programma 6

Frictiekosten bezuinigingen sociaal domein (lasten 2026 € 290.000 en 2027 € 145.000)
Om de maatregelen zoals opgenomen in de bezuinigingsvoorstellen voor het sociaal domein tot uitvoer te brengen is tijdelijk extra inzet nodig in de jaren 2025, 2026 en 2027. Dit is nodig voor de nadere uitwerking en implementatie van de maatregelen.

Programma 7

Strategische visie NEXTgarden (lasten 2026 € 120.000 en 2027 € 110.000)
Voor de uitvoering van de strategische visie NEXTgarden is incidenteel budget beschikbaar. Dit wordt gedekt uit de algemene reserve.

Transitie energieprojecten (lasten 2026 € 200.000)
Dit betreft incidentele projecten ten behoeve van klimaat en energie in 2026 die worden gedekt uit de reserve Transitiefonds energie.

Programma 8

Implementatie Omgevingswet (lasten 2026 € 449.000, 2027 € 538.000 en 2028 € 137.000)
Op 1 januari 2024 trad de Omgevingswet in werking. Als gevolg daarvan moeten uiterlijk in 2032 alle bestemmingsplannen vervangen zijn door 1 omgevingsplan voor het hele gemeentelijke grondgebied. Op dit moment werken we aan een omgevingsplan voor deelgebied Haalderen om hierin ervaring op te doen. In 2026 starten we met het omgevingsplan voor het hele gemeentelijke grondgebied. We kiezen ervoor om in de komende 4 jaar (vanaf 2025) het omgevingsplan voor het hele gemeentelijk grondgebied op te stellen. Dit doen wij zonder dat andere ruimtelijke ontwikkelingen vertragen. Dit is een project met een specifiek doel met een tijdelijke looptijd waarvoor we in de jaren 2025 t/m 2028 incidenteel geld inzetten.

Startnotitie Grotere opgaven Bemmel (lasten 2026 € 125.000)
Op 8 mei 2025 heeft de gemeenteraad een voorbereidingskrediet van € 250.000 beschikbaar gesteld voor de uitvoering van de startnotitie Grotere opgaven Bemmel, een ontwikkelstrategie voor locatie OBC-Bemmel en de ontwikkelopgaven in het Kinkelgebied. Dit betreft een incidenteel budget dat gedekt wordt uit de algemene reserve.

Structurele mutaties reserves

Structurele mutaties in de reserves x € 1.000	2026	2027	2028	2029
PROGRAMMA 2				
onttrekkingen:				
Dekking Valom uit investeringsreserve	12	12	12	12
Dekking rehabilitatie wegen	27	88	144	200
Dekking fietsvoorzieningen	0	35	36	36
Dekking Maatregelen GMP investeringsplan	34	89	209	211
TOTAAL PROGRAMMA 2	73	224	401	459
PROGRAMMA 4				
onttrekkingen:				
Dekking locatiegeb. kosten Integraal Huisvestingsplan		32	32	32
TOTAAL PROGRAMMA 4	-	32	32	32
PROGRAMMA 5				
onttrekkingen:				
Dekking afschrijving tijdelijke huisvesting SGS	79			
Dekking afschrijving MFA Haalderen			79	80
Dekking afschrijving de Kinkel uit investeringsreserve	38	38	38	39
TOTAAL PROGRAMMA 5	117	38	117	119
PROGRAMMA 6				
onttrekkingen:				
Dekking Kinkellink en Tiny Houses (opvang ontheemden)			67	67
TOTAAL PROGRAMMA 6	-	-	67	67
PROGRAMMA 9				
onttrekkingen:				
Rente Vitens ten gunste van de exploitatie	100	100	100	100
Structurele inzet Algemene Reserve*	750	750	750	750
TOTAAL PROGRAMMA 9	850	850	850	850
Totaal structurele mutaties in de reserves	1.040	1.144	1.467	1.527

* Onze gemeente maakt gebruik van de mogelijkheid om een deel van het surplus van de algemene reserve in te zetten als structurele dekking. Dit betreft € 750.000 per jaar. De inzet van deze middelen is gebonden aan de volgende voorwaarden:

1. De jaarlijkse inzet bedraagt maximaal 10% van het vrij besteedbare gedeelte van de algemene reserve, dit is het totaal van de algemene reserve minus de benodigde weerstandscapaciteit (zie paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing).
2. De solvabiliteit blijft groter of gelijk aan 20%.
3. Er wordt een adequate risico-inventarisatie uitgevoerd.

Voor de jaren 2026 tot en met 2029 voldoen wij aan de gestelde voorwaarden.
Uiteraard beoordelen we de structurele inzet van de algemene reserve bij de Begroting 2026 opnieuw. Indien we niet meer aan de voorwaarden voldoen, stoppen we de inzet van € 750.000 vanuit de algemene reserve.

Prognose balans

Activa (bedragen x € 1.000)	Balans 01-01-2026	Balans 31-12-2026	Balans 31-12-2027	Balans 31-12-2028	Balans 31-12-2029
Vaste activa					
Immateriële vaste activa	45	45	45	45	45
Materiële vaste activa	136.774	187.235	207.979	224.491	221.157
Financiële vaste activa	7.849	7.705	7.561	7.417	7.273
Totaal vaste activa	**144.668**	**194.986**	**215.585**	**231.954**	**228.476**
Vlottende activa					
Voorraden	1.541	0	0	0	0
Uitzettingen met een looptijd < 1 jaar	32.732	13.548	13.548	13.548	13.548
Liquide middelen	982	0	0	0	0
Overlopende activa	5.750	5.750	5.750	5.750	5.750
Totaal vlottende activa	**41.005**	**19.298**	**19.298**	**19.298**	**19.298**
Totaal generaal	**185.673**	**214.283**	**234.883**	**251.252**	**247.773**
Passiva (bedragen x € 1.000)	Balans 01-01-2026	Balans 31-12-2026	Balans 31-12-2027	Balans 31-12-2028	Balans 31-12-2029
Vaste passiva					
Eigen vermogen	58.540	57.343	58.639	58.940	58.804
Voorzieningen	24.579	22.803	21.994	20.911	19.788
Vaste schulden met een looptijd ≥ 1 jaar	64.890	84.254	104.618	121.982	119.346
Totaal vaste passiva	**148.010**	**164.400**	**185.251**	**201.833**	**197.938**
Vlottende passiva					
Vlottende schulden met een looptijd < 1 jaar	5.057	17.278	17.026	16.812	17.229
Overlopende passiva	32.606	32.606	32.606	32.606	32.606
Totaal vlottende passiva	**37.663**	**49.884**	**49.632**	**49.418**	**49.835**
Totaal generaal	**185.673**	**214.284**	**234.883**	**251.251**	**247.773**

EMU-saldo

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
1. Exploitatiesaldo **vóór** toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	-3.694	-1.198	1.297
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	6.548	50.462	20.743
3. Mutatie voorzieningen	-1.417	-1.776	-810
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	1.541	-1.541	0
5. Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0	0
Berekend EMU-saldo	-13.200	-51.895	-20.256

Autorisatie investeringsbudgetten

De raad autoriseert met het vaststellen van de begroting de nieuwe investeringen voor het begrotingsjaar 2026 die hieronder zijn opgenomen. De kapitaallasten van onderstaande investeringen zijn in de meerjarenbegroting 2026-2029 opgenomen. (Bij de begrotingsbehandeling kan de raad aangeven van welke nieuwe investeringen hij op een later tijdstip een apart voorstel voor autorisatie van het investeringsbudget wil ontvangen.)

Programma 2

GMP 2026 (inclusief werkbudget infrastructuur)	910.000
Maatregelenprogramma GMP+	1.754.000
Hoogwatervrij maken Looveerweg	1.185.000
Vervanging wegen 2025	1.615.000
Vervanging wegen 2026	2.150.000

Programma 4

Integraal huisvestingsplan 2019	9.502.000
Integraal huisvestingsplan 2025	24.019.000

Programma 5

Vervanging groen en bomen 2026	123.000
Sportpark De Blauwenburcht	14.416.000
Sporthal de Brink, turnlocatie	542.000
Verduurzaming gymzalen Abacus & Sterrenbos	918.000
Vervangingsinvestering buitensport 2026	146.000

Programma 6

Ontmoetingsruimte ’t Zand, Huissen	100.000
Verduurzaming gemeentelijke accommodaties	150.000

Programma 7

Investeringen Riolering 2026	3.993.000
Vervangingsinvesteringen containers 2026	1.002.000

Programma 9

Personeelslasten investeringen coalitieakkoord	143.500
Informatiseringsplan 2026-2029 – investeringen 2025	368.000
Automatiseringsplan 2026-2029 Lingewaard - investeringen 2026	80.000
Automatiseringsplan 2026-2029 Overbetuwe - investeringen 2026	245.000

Diverse programma’s

Vervangingsinvestering 2026 Technisch wijkbeheer	705.000

Bijlagen

Kerngegevens

In deze tabel staan de cijfers per 1 januari van het betreffende jaar. In de kolommen 2023 en 2024 staan de werkelijke cijfers. In de kolommen 2025 tot en met 2029 zijn de begrote cijfers opgenomen.

SOCIALE STRUCTUUR	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Aantal inwoners per 1 januari	47.220	47314	47691	**47.900**	48.125	48.350	48.575
Aantal personen met uitkering PW-IOAW-IOAZ	437	461	471	**468**	466	464	462
Loonkosten subsidie	60	66	68	**75**	83	91	100
Leerlingen per 1 oktober							
- basisonderwijs	3.734	3.589	3.588	**3.581**	3.575	3.594	3.594
- speciaal basisonderwijs	194	196	184	**183**	183	183	183
- voortgezet onderwijs	2.174	2.178	2.156	**2.138**	2.092	2.037	2.037

FYSIEKE STRUCTUUR	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Oppervlakte gemeente in ha.	6.914	6.914	6.914	**6.914**	6.914	6.914	6.914
Woonruimten per 1 januari	20.320	20.365	20.569	**20.707**	20.857	21.007	21.157
Gem. aantal inwoners per woning	2,32	2,32	2,32	**2,31**	2,31	2,30	2,30

Beleidsindicatoren

Regeling beleidsindicatoren gemeenten

In deze ministeriële regeling is vastgesteld welke beleidsindicatoren door gemeenten in de programma's en programmaverantwoording worden opgenomen. We hebben deze verplichte indicatoren hieronder opgenomen. De opgenomen informatie is afkomstig van de website 'Waar staat je gemeente' en betreft de meest actuele cijfers.

Programma 1

Verplichte indicator	Meetbaar resultaat	Actueel
Verwijzing naar Halt	Het aantal verwijzingen naar Halt per 1.000 inwoners in de leeftijd van 12-17 jaar	15
Winkeldiefstallen	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.	0,5
Geweldsmisdrijven	Het aantal geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners.	2,2
Diefstallen uit woning	Het aantal diefstallen uit woningen per 1.000 inwoners.	0,8
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Het aantal vernielingen en beschadigingen per 1.000 inwoners.	3,6

Programma 2

Er zijn voor programma 2 geen verplichte indicatoren in het BBV opgenomen.

Programma 3

Verplichte indicator	Meetbaar resultaat	Actueel
Vestigingen van bedrijven	Aantal vestigingen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 - 65jr.	147,9
Functiemenging	Aantal banen in verhouding tot aantal woningen.	44,4%

Programma 4

Verplichte indicator	Meetbaar resultaat	Actueel
Absoluut verzuim	Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 leerlingen van 5-18 jaar.	0,9
Relatief verzuim	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 inwoners van 5-18 jaar.	30
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie	Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.	1,6%

Programma 5

Verplichte indicator	Meetbaar resultaat	Actueel
Niet sporters	Het percentage inwoners dat niet sport ten opzichte van het totaal aantal inwoners.	36,9

Programma 6

Wmo

Verplichte indicator	Meetbaar resultaat	Actueel
Wmo-cliënten met een maatwerk-arrangement	Aantal cliënten met een maatwerkarrangement per 10.000 inwoners.	710

Participatie

Verplichte indicator	Meetbaar resultaat	Actueel
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal personen met een bijstandsuitkering per 10.000 inwoners van 18 jaar e.o.	171,8
Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal re-integratievoorzieningen per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar.	190,8
Banen	Het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar.	559,9
Netto arbeidsparticipatie	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking t.o.v. de beroepsbevolking.	75,5%
Werkloze jongeren	Het percentage werkloze jongeren.	1%

Jeugd

Verplichte indicator	Meetbaar resultaat	Actueel
Kinderen in armoede	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.	4%
Jongeren met een delict voor de rechter	Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.	1%
Jongeren met jeugdhulp	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.	17,1%
Jongeren met jeugdbescherming	Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.	0,6%
Jongeren met jeugdreclassering	Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren.	0,2%

Programma 7

Verplichte indicator	Meetbaar resultaat	Actueel
Omvang fijn huishoudelijk afval	Ingezamelde hoeveelheid fijn huishoudelijk afval per inwoner per jaar.	71kg
Hernieuwbare elektriciteit	% van het energieverbruik opgewekt uit zon, wind, biomassa of waterkracht.	38,6%

Programma 8

Verplichte indicator	Meetbaar resultaat	Actueel
Nieuw gebouwde woningen	Aantal nieuwbouwwoningen per 1.000 woningen van de totale voorraad.	11,0
Demografische druk*	De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.	82,3%

**Niet-beroepsbevolking in verhouding tot beroepsbevolking.*

Programma 9

Verplichte indicator	Meetbaar resultaat	Actueel
Gemiddelde WOZ waarde	Gemiddelde WOZ waarde per duizend euro.	409.000
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.	€ 1.091
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.	€ 1.123

Overzicht grote investeringsprojecten

Omschrijving	Begrote uitgaven	Begrote inkomsten	Saldo van Begroting	Werkelijke uitgaven t/m 31-5-2025	Werkelijke inkomsten t/m 31-5-2025	Saldo van realisatie per 31-5-2025	Som van restant budget	Begrote lasten	m.i.v.
								1	
Maatregelenprogramma GMP+ *	1.754	-	1.754	-	-	-	1.754	3	2026
Integraal Huisvestingsplan (IHP)	45.176	-1.300	43.876	1.696	-	1.696	42.180	2.000	2026
Specificatie:									
** IKC 't Sterrenbos*	*11.229*	-	*11.229*	*476*	-	*476*	*10.753*	*512*	
** IKC De Doornick*	*7.489*	*-1.300*	*6.189*	*362*	-	*362*	*5.827*	*282*	
** IKC De Vonkenmorgen*	*9.125*	-	*9.125*	*379*	-	*379*	*8.746*	*416*	
** OBC school*	*17.333*	-	*17.333*	*479*	-	*479*	*16.854*	*790*	
Integraal Huisvestingsplan 2025	24.069	-	24.069			-	24.069	781	2031
OBC Bemmel - Sporthal	6.942	-442	6.500	1.044	-37	1.007	5.493	224	2027
MFSA Blauwenburcht	19.816	-200	19.616	1.560	-200	1.360	18.256	730	2028
	100	-	100	-	-	-	100		2027
Ontm.centrum 't Zand, Huissen								3	
MFA Haalderen	5.456	-541	4.916	222	-	222	4.694	255	2027
MFA Huissen	13.138	-	13.138	42	-	42	13.096	674	2028
Totaal	116.451	-2.483	113.968	4.564	-237	4.327	109.641	6.680	

Bezuinigingsvoorstellen

Programma 1 | Veiligheid

Onderwerp	2026	2027	2028	2029
Financieel technisch - bezuinigingen zonder effect	**800**	**800**	**800**	**800**
Bezuinigingsvoorstellen				
Lagere kosten auto's BOA's i.v.m. overgang elektrische auto's en aanpassen werkbudget aan werkelijke uitgaven.	10.160	10.160	10.160	10.160
Stoppen met Keurmerk Veilig Ondernemen	10.000	10.000	10.000	10.000
Doorvoeren bezuinigingsopgave VGGM (5%), onderdeel veiligheid en bevolkingszorg *Bezuinigingsvoorstel is niet haalbaar gebleken. Zie ook toelichting onderdeel Van Kadernota naar Begroting 2026 binnen Financiën in deze begroting*.	0	0	0	0
Invoeren leges evenementen. *Bezuinigingsvoorstel wordt niet doorgevoerd, onderdeel van amendement 1 Kadernota 2026 - Terugdraaien bezuinigingen.*	0	0	0	0
Verhogen meerjarentarief en invoeren stageld voor niet marktgebonden standplaatsen.	7.500	7.500	7.500	7.500
Totaal	**28.460**	**28.460**	**28.460**	**28.460**

Programma 2 | Verkeer, vervoer en waterstaat

Onderwerp	2026	2027	2028	2029
Financieel technisch - bezuinigingen zonder effect	**8.000**	**8.000**	**8.000**	**8.000**
Bezuinigingsvoorstellen				
Mobiliteitsvoorstellen				
In lijn brengen jaarlijkse investeringen GMP met werkelijke voortgang.	30.000	30.000	30.000	30.000
Doorschuiven investering GMP Fietsvoorzieningen De Plak naar 2026. Kapitaallasten vanaf 2027.	58.000			
Niet meer uitvoeren investering GMP Kruispunt Karstraat-Zandsedwarsstraat.	5.000	5.000	5.000	5.000
Doorschuiven investering snelfietspad A15 tot na 2028. Kapitaallasten vanaf 2030.	5.000	5.000	5.000	5.000
Doorschuiven investering fietspad Kattenleger tot na 2027. Kapitaallasten vanaf 2029.	3.000	3.000	3.000	
Schrappen structureel budget voor advieskosten ViA15. Benodigd incidenteel budget meenemen in projectplan.	10.000	10.000	10.000	10.000
Onderhoud en uitvoering				
Versoberen beleid bewegwijzering en bebording.	15.000	15.000	15.000	15.000
Aanpassen onderhoudsniveau civieltechnische kunstwerken van B naar C.	45.000	45.000	45.000	45.000
Aanpassen onderhoudsniveau klinkerwegen verlagen van kwaliteitsniveau B naar C	100.000	100.000	100.000	100.000
Schrappen budget voor schadeherstel wegen. Betreft incidenten.	10.000	10.000	10.000	10.000
Aanpassen onderhoudscontract beweegbare palen centrum Huissen	0	20.000	20.000	20.000
Verminderen externe ondersteuning weginspectie en frequentie verlagen van jaarlijks naar tweejaarlijks.	55.000	10.000	55.000	10.000
Aanpassen samenstelling strooimateriaal in het kader van gladheidsbestrijding	15.000	15.000	15.000	15.000
Totaal	**359.000**	**276.000**	**321.000**	**273.000**

Programma 3 | Economie

Onderwerp	2026	2027	2028	2029
Financieel technisch - bezuinigingen zonder effect	**10.800**	**10.800**	**10.800**	**10.800**
Bezuinigingsvoorstellen				
Verlagen gemeentelijke bijdrage centrummanagement in verband uittreding Bemmel.	8.000	8.000	8.000	8.000
Doorvoeren bezuinigingsopgave Groene Metropoolregio	28.500	28.500	28.500	28.500
Overgaan op interne monitoring leegstand winkels in plaats van extern uitbesteden. Beëindiging lidmaatschap Stichting CLOK.	2.200	2.200	2.200	2.200
Afschaffen vuurwerk kermissen	4.300	4.300	4.300	4.300
Totaal	**53.800**	**53.800**	**53.800**	**53.800**

Programma 4 | Onderwijs

Onderwerp	2026	2027	2028	2029
Financieel technisch - bezuinigingen zonder effect	**32.500**	**32.500**	**32.500**	**32.500**
Bezuinigingsvoorstellen				
Onderwijsbeleid				
Stoppen logopediescreening kinderopvang en basisschool.	0	50.000	50.000	50.000
Stoppen met leveren voorzitterschap werkgroep Doorgaande OntwikkelingsLijn (DOL). Deelnemende organisaties kunnen zelf voorzitter leveren.	3.840	3.840	3.840	3.840
Aanpassen subsidiebijdrage aan Lingewaard Natuurlijk op basis van werkelijke deelname aantal leerlingen. *Bezuinigingsvoorstel wordt niet doorgevoerd, onderdeel van amendement 1 Kadernota 2026 - Terugdraaien bezuinigingen*	0	0	0	0
Zelfstandig reizen in het leerlingenvervoer.	30.000	30.000	30.000	30.000
Stoppen prestatiesubsidie School's Cool.	0	10.000	10.000	10.000
Onderwijshuisvesting				
Verlagen werkbudget onderwijshuisvesting naar werkelijke uitgaven.	6.000	6.000	6.000	6.000
Schrappen budget herstel schade vandalisme bij scholen. Betreft incidenten.	24.800	24.800	24.800	24.800
Totaal	**97.140**	**157.140**	**157.140**	**157.140**

Programma 5 | Sport, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Onderwerp	2026	2027	2028	2029
Financieel technisch - bezuinigingen zonder effect	**6.811**	**6.811**	**6.811**	**6.811**
Bezuinigingsvoorstellen				
Sport en cultuur				
Verlagen prestatiesubsidies sport en cultuur, in samenhang met stoppen huurcompensatie. *Bezuinigingsvoorstel wordt niet doorgevoerd, onderdeel van amendement 1 Kadernota 2026 - Terugdraaien bezuinigingen.*	0	0	0	0
Verlagen subsidie bibliotheek. We vragen de bibliotheek hiervoor een plan te maken.	0	75.000	75.000	75.000
Stoppen met structureel begroten presentiegelden kunstadviescommissie. Zij worden incidenteel om advies gevraagd. *Bezuinigingsvoorstel wordt niet doorgevoerd, onderdeel van amendement 1 Kadernota 2026 - Terugdraaien bezuinigingen.*	0	0	0	0
Accommodaties				
Inboeken hogere baten buitensport naar aanleiding van uniformering tarieven buitensport.	25.000	37.000	46.000	47.000
Doorvoeren efficiencyvoordeel binnensport door optimalisatie bezetting, beheer en voordelen verduurzaming.	5.000	5.000	5.000	5.000
Stoppen met verhuursysteem voor sportaccommodaties. Beheerders houden dit zelf bij.	10.000	10.000	10.000	10.000
Faciliteren evenementen				
Stoppen met het plaatsen van een kerstboom in iedere kern. *Bezuinigingsvoorstel wordt niet doorgevoerd, onderdeel van amendement 1 Kadernota 2026 - Terugdraaien bezuinigingen.*	0	0	0	0
Aanbesteden veegwerkzaamheden na evenementen.	5.000	5.000	5.000	5.000
Sturen op meer eigen verantwoordelijkheid van organisatoren van evenementen. Hiermee is er minder dienstverlening nodig vanuit de gemeente.	5.000	5.000	5.000	5.000
Buitenruimte				
Verlagen onderhoud groen in centra van kwaliteitsniveau A naar B.	150.000	150.000	150.000	150.000

Onderwerp	2026	2027	2028	2029
Verminderen gemeentelijke bijdrage aan dierenparken door dit anders te organiseren. Uitwerking en afstemming met stichting/vrijwilligers vinden nog plaats.	10.000	10.000	10.000	10.000
Uitvoeren keuringen speeltuinen/speelplaatsen in samenwerking met gemeente Overbetuwe.	11.000	11.000	11.000	11.000
Totaal	**227.811**	**314.811**	**323.811**	**324.811**

Programma 6 | Sociaal domein

Onderwerp	2026	2027	2028	2029
Financieel technisch - bezuinigingen zonder effect	**11.000**	**11.000**	**11.000**	**11.000**
Bezuinigingsvoorstellen				
Wmo				
Aanpassen werkwijze hulp bij het huishouden: * Inzetten van een huishoudcoach. * Voor 80+ reguliere route volgen. * Sturen op eigen kracht en netwerk.	100.000	250.000	400.000	400.000
Effect van de sociale basis op de Wmo. Op basis van ervaringen van andere gemeente is dit circa 20% en betreft een besparing op het maatwerkproduct begeleiding.	0	200.000	500.000	500.000
Realiseren extra ambitie sociale basis met betrekking tot Wmo. Bovenop de bestaande uitgangspunten 25% extra specialistische begeleiding afschalen.	0	0	100.000	200.000
Invoeren indicatievrije dagbesteding. Dit is een kansendossier van de aanbesteding sociale basis. Is afhankelijk van aanbieder sociale basis en anders eventueel zelf de businesscase oppakken.	0	0	125.000	125.000
Stoppen kwijtschelding eigen bijdrage Wmo ondersteuning bij invoering inkomensafhankelijke bijdrage. Invoering is nu voorzien op 1 januari 2027. *Bezuinigingsvoorstel wordt niet doorgevoerd, onderdeel van amendement 1 Kadernota 2026 - Terugdraaien bezuinigingen.*	0	0	0	0
Doorvoeren diverse maatregelen vervoersvoorzieningen Wmo: ~~* Aanscherpen regels vraagafhankelijk vervoer.~~ * Sturen op dekkend netwerk vrijwilligersvervoer (dorpsauto). * Verbeteren proces toewijzing scootmobiel. * Innen eigen bijdrage medische adviezen GPK. *Maatregel Aanscherpen regels vraagafhankelijk vervoer wordt niet doorgevoerd, onderdeel van amendement 1 Kadernota 2026 – Terugdraaien bezuinigingen.* *Het bedrag van de bezuiniging is een inschatting van de diverse maatregelen samen. Het bezuinigingsbedrag is daarom niet aangepast. Naar aanleiding van de verdere uitwerking en invoering van deze bezuiniging nemen we een aanpassing van het bezuinigingsbedrag mee in de monitoring van de bezuinigingen.*	40.000	75.000	100.000	100.000

Onderwerp	2026	2027	2028	2029
Overige maatregelen Wmo: * Afschaffen maatwerkfonds. * Beëindigen reservering budget logeerzorg. * Clientervaringsonderzoek naar minimaal niveau. * Aanbesteden medisch onderzoek GPK.	52.000	52.000	52.000	52.000
Jeugd				
Doorvoeren effect 7 actielijnen Jeugd (2024) en sociale basis. Verminderen ambulante zorg oplopend naar 10% vanaf 2028 en verminderen verblijf van 7% vanaf 2026. We komen dan op het gemiddelde landelijke niveau van jeugdzorg.	169.000	148.000	653.000	653.000
Verwerken vervallen wettelijke taak verwijsindex Jeugd.	0	0	22.600	22.600
Schrappen niet bestemd budget algemene voorzieningen jeugd.	15.000	15.000	15.000	15.000
Participatie				
Maatregelen participatie: 1) Begroten op basis van de voorlopige BUIG-uitkering 2025. 2) Effectiever inzetten van onze re-integratiemiddelen en investeren in de benodigde capaciteit. 3) Vasthouden aan uitkeringenbestand van 450 en een stijging voorkomen. Gezien de risico's van maatregel 1 en 3 begroten wij 70% van de voorlopige BUIG-uitkering als besparing.	492.000	457.000	457.000	457.000
Overige voorstellen				
Stoppen met Tafeltje Dekje vanaf 2027. *Bezuinigingsvoorstel wordt niet doorgevoerd, onderdeel van amendement 1 Kadernota 2026 - Terugdraaien bezuinigingen.*	0	0	0	0
Stoppen rechtswinkel en subsidie HAN Leerkring. *Deze bezuiniging wordt nog niet in de 2026 gerealiseerd. Zie ook toelichting onderdeel Van Kadernota naar Begroting 2026 binnen Financiën in deze begroting.*	0	5.900	5.900	5.900
Terugbrengen toegang tot de anti-discriminatievoorziening naar het wettelijk verplichte niveau. Stoppen met de Week van Respect.	10.000	10.000	10.000	10.000
Totaal	**889.000**	**1.223.900**	**2.451.500**	**2.551.500**

Programma 7 | Volksgezondheid en milieu

Onderwerp	2026	2027	2028	2029
Financieel technisch - bezuinigingen zonder effect	**0**	**0**	**0**	**0**
Bezuinigingsvoorstellen				
Verlagen subsidie Energieloket met 10%.	0	15.000	15.000	15.000
Verlagen budget uitbestede diensten Milieubeheer op basis van uitgaven afgelopen jaren.	1.500	1.500	1.500	1.500
Verminderen bijdrage samenwerkingsverband Water- en Klimaat Rivierengebied (WKR).	5.000	5.000	5.000	5.000
Verhogen toerekening straatvegen en bladruimen van 70% naar 85% (maximum) en toerekenen onderhoud watergangen aan riolering. Deze aanvullende toerekening heeft deels effect op de heffing en kan deels opgevangen worden in de voorziening. Dit wordt in de Begroting 2026 uitgewerkt.	233.000	233.000	233.000	233.000
Verlagen budget algemene kosten begraafplaatsen op basis van uitgaven afgelopen jaren.	5.000	5.000	5.000	5.000
Aanbesteden werkzaamheden graven delven en ruimen	1.000	1.000	1.000	1.000
Stoppen plaagdierenbestrijding (geen wettelijke taak).	34.100	34.100	34.100	34.100
Doorvoeren bezuinigingsopgave VGGM 5%, onderdeel Publieke gezondheidszorg, jeugdgezondheidszorg 0-4 jaar. *Bezuinigingsvoorstel is niet haalbaar gebleken. Zie ook toelichting onderdeel Van Kadernota naar Begroting 2026 binnen Financiën in deze begroting.*	0	0	0	0
Totaal	**279.600**	**294.600**	**294.600**	**294.600**

Programma 8 | Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

Onderwerp	2026	2027	2028	2029
Financieel technisch - bezuinigingen zonder effect	**4.282**	**4.282**	**4.282**	**4.282**
Bezuinigingsvoorstellen				
Versoberen werkbudget wonen. Schrappen gedeelte werkbudget waaraan geen specifieke activiteiten zijn gekoppeld.	14.000	14.000	14.000	14.000
Verhogen huurprijs standplaatsen woonwagens naar maximumbedrag.	2.000	2.000	2.000	2.000
Totaal	**20.282**	**20.282**	**20.282**	**20.282**

Programma 9 | Bestuur en ondersteuning

Onderwerp	2026	2027	2028	2029
Financieel technisch - bezuinigingen zonder effect	**33.745**	**33.745**	**33.745**	**33.745**
Bezuinigingsvoorstellen				
Dienstverlening				
Sluiten van het gemeentehuis, de balie en telefonie op vrijdagmiddag.	47.000	47.000	47.000	47.000
Halveren budget gemeentepagina door minder specials en pagina's.	25.000	25.000	25.000	25.000
Stoppen P&C portal.	20.000	20.000	20.000	20.000
Afschaffen bijsluiter OZB aanslag. Via QR code op aanslag kan de informatie geraadpleegd worden.	4.600	4.600	4.600	4.600
Verhogen leges bezorgkosten reisdocumenten naar kostendekkend tarief.	2.350	2.350	2.350	2.350
Leges huwelijk in lijn brengen met regionaal niveau.	25.000	25.000	25.000	25.000
Verlagen verzendkosten door meer digitaal te versturen.	10.000	10.000	10.000	10.000
Stoppen lokale lastenmeter.	850	850	850	850
Organisatie				
Dekking ongevallenverzekering personeel beperken tot diensttijd.	29.000	29.000	29.000	29.000
Besparen op salarisbudget. Niet meer begroten op basis van het maximum van de schaal, maar uitgaan van werkelijke inschaling van de medewerker. Dit betekent dat er minder ruimte is voor vervanging van medewerkers. Dit kan ten koste gaan van de uitvoering van onze taken.	400.000	400.000	400.000	400.000
Verlagen opleidingskosten als gevolg van besparing salarisbudget. De opleidingskosten bedragen 2% van het salarisbudget. *Deze bezuiniging is met € 12.000 naar beneden bijgesteld. Zie ook toelichting onderdeel Van Kadernota naar Begroting 2026 binnen Financiën in deze begroting.*	8.000	8.000	8.000	8.000
Versoberen faciliteiten en tertiaire arbeidsvoorwaarden personeel.	59.900	59.900	59.900	59.900
Bedrijfsvoering				
Verhogen afschrijvingstermijn laptops van 4 naar 5 jaar op basis van de werkelijke levensduur.	20.000	20.000	20.000	20.000
Verlagen van budget abonnementen met 20%.	15.000	15.000	15.000	15.000
Beëindigen onderhoudscontract van facilitaire apparatuur. Onderhoud en oplossen storingen op afroep.	2.600	2.600	2.600	2.600

Onderwerp	2026	2027	2028	2029
Verminderen consultancy HRM systeem met meer dan 70% door opleiding intern functioneel beheerder.	25.500	25.500	25.500	25.500
E-learnings (Lingewaard Academie) onderbrengen in het HRM systeem.	40.000	40.000	40.000	40.000
Gemeentehuis: alleen Kerstboom plaatsen in de hal.	750	750	750	750
Verlagen extra budget gemeenteraad in verkiezingsjaren.	14.500	0	0	0
Vastgoed en accommodaties				
Verkoop woonhuis en schaftruimte Dorpstraat Gendt,	55.000	55.000	55.000	55.000
Sloop stalruimte Angeren (wordt al in 2025 gesloopt).	6.400	6.400	6.400	6.400
Verkoop woningen Doelenstraat Huissen.	3.500	3.500	3.500	3.500
Verduurzamen gemeentewerf (warmtepomp plaatsen).	20.000	20.000	20.000	20.000
Optimaliseren exploitatie Tabakschuur en kasteel Kinkelenburg *Deze bezuiniging is met € 30.000 naar boven bijgesteld. Zie ook toelichting onderdeel Van Kadernota naar Begroting 2026 binnen Financiën in deze begroting.*	31.000	31.000	31.000	31.000
Aanbesteden nieuwe opstalverzekering. Dit levert een besparing op van minimaal 50% van de huidige premie.	200.000	200.000	200.000	200.000
Efficiënter uitvoeren meerjarenonderhoudsplan (5% lager budget).	55.000	55.000	55.000	55.000
Scherper begroten				
Aanpassen benodigd budget voor uitvoering participatieverordening Lingewaard (aanpassen aan verwachte uitgaven 2025).	50.000	50.000	50.000	50.000
Incidentele kosten accountant niet structureel begroten. Overschrijding melden.	10.000	10.000	10.000	10.000
Schrappen budget fiscaal-juridische ondersteuning, bij beroepszaken incidenteel verantwoorden.	3.000	3.000	3.000	3.000
Minder fiscaal advies inwinnen.	5.260	5.260	5.260	5.260
Verlagen budget juridische ondersteuning bij personele aangelegenheden op basis van de uitgaven in de afgelopen jaren.	10.000	10.000	10.000	10.000
Schrappen budget schade-uitkeringen. Betreft incidenten.	10.000	10.000	10.000	10.000
Verlagen budget advieskosten gronden algemeen tot € 10.000. Bij specifieke projecten m.b.t. gronden incidenteel budget aanvragen bij college/raad.	15.000	15.000	15.000	15.000

Onderwerp	2026	2027	2028	2029
Schrappen budget organisatieontwikkeling. Bij specifieke projecten budget aanvragen bij college/raad.	25.000	25.000	25.000	25.000
Aanpassen methodiek toerekening overhead aan riolering, afval en projecten. Dit leidt tot een stijging van de heffingen voor afval (€ 9 per jaar) en voor riolering (€ 8 per jaar). De stijging van riolering wordt opgevangen door een extra onttrekking uit de voorziening riolering. *Deze bezuinigingis met € 50.000 naar boven bijgesteld. Zie ook toelichting onderdeel Van Kadernota naar Begroting 2026 binnen Financiën in deze begroting.*	500.000	500.000	500.000	500.000
Totaal	**1.782.955**	**1.768.455**	**1.768.455**	**1.768.455**